RP 41/2017 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Till lagen överförs de bestämmelser om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet som för närvarande finns i gränsbevakningslagen. Några betydande ändringar i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsbefogenheter föreslås inte.

Till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fogas brott mot sjölagen, sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten. Dessutom utökas Gränsbevakningsväsendets befogenheter att övervaka iakttagandet av vägtrafiklagens bestämmelser vid gränsövergångsställena.

I lagen införs definitioner på hemliga metoder för inhämtande av information och förutsättningarna för användning av sådana inom Gränsbevakningsväsendet. Användningen av hemliga metoder för inhämtande av information för att förhindra brott och begränsningarna för denna användning vid Gränsbevakningsväsendet ändras inte.

Till de hemliga tvångsmedel som används inom Gränsbevakningsväsendet fogas teleövervakning också för utredande av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning.

På brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet tillämpas gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om inte något annat föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

I propositionen föreslås det dessutom ändringar i gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, tvångsmedelslagen, förundersökningslagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet, lagen om brottsbekämpning inom Tullen, lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, informationssamhällsbalken, territorialövervakningslagen och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. I gränsbevakningslagen upphävs bestämmelserna om brottsbekämpning.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
INNEHÅLL 2
ALLMÄN MOTIVERING 5
1 INLEDNING 5
2 NULÄGE 6
2.1 Lagstiftning 6
2.1.1 Gränsbevakningslagen 6
2.1.2 Polislagen 8
2.1.3 Förundersökningslagen 9
2.1.4 Tvångsmedelslagen 9
2.1.5 Lagen om brottsbekämpning inom Tullen 9
2.1.6 PTG-samarbete 9
2.2 Bedömning av nuläget 10
2.2.1 Allmänt 10
2.2.2 Brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet 10
2.2.3 Hemliga metoder för inhämtande av information 13
2.2.4 Hemliga tvångsmedel 13
2.2.5 Övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet 15
2.2.6 En gränsbevakningsmans övriga befogenheter, rättigheter och skyldigheter 15
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN 16
3.1 Målsättning 16
3.2 De viktigaste förslagen 16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER 16
4.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin 16
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet 17
4.3 Samhälleliga konsekvenser 17
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN 18
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial 18
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats 18
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER 21
DETALJMOTIVERING 21
1 LAGFÖRSLAG 21
1.1 Lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet 21
1 kap. Allmänna bestämmelser 21
2 kap. Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning 23
3 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information 27
4 kap. Hemliga tvångsmedel 64
5 kap. Särskilda bestämmelser 67
1.2 Gränsbevakningslagen 68
1.3 Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning 70
1.4 Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet 77
1.5 Tvångsmedelslagen 78
5 kap. Reseförbud 78
10 kap. Hemliga tvångsmedel 78
1.6 Förundersökningslagen 79

2 kap. Vilka som deltar i förundersökning 79
11 kap. Särskilda bestämmelser 79
1.7 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet 79
1.8 Lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet 79
1.9 Lag om brottsbekämpning inom Tullen 80
2 kap. Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning 80
1.10 Lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar 80
1.11 Informationssamhällsbalken 80
1.12 Territorialövervakningslagen 80
1.13 Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten 81
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER 81
3 IKRAFTTRÄDANDE 81
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING 81
4.1 Hemliga metoder för inhämtande av information för förhindrande av brott 82
4.2 Hemliga metoder för inhämtande av information för avvärjande av fara 82
4.3 Hemliga tvångsmedel 83
LAGFÖRSLAG 85
1. Lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet 85
2. Lag om ändring av gränsbevakningslagen 107
3. Lag om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning 109
4. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet 111
5. Lag om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen 114
6. Lag om ändring av 2 kap. 1 § och 11 kap. 8 § i förundersökningslagen 116
7. Lag om ändring av 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet 117
8. Lag om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet 118
9. Lag om ändring av 2 kap. 1 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen 119
10. Lag om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar 120
11. Lag om ändring av 322 § i informationssamhällsbalken 121
12. Lag om ändring av 35 § i territorialövervakningslagen 122
13. Lag om ändring av 114 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten 123
BILAGA 124
PARALLELLTEXTER 124
2. Lag om ändring av gränsbevakningslagen 124
3. Lag om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning 134
4. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet 138
5. Lag om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen 142
6. Lag om ändring av 2 kap. 1 § och 11 kap. 8 § i förundersökningslagen 146
7. Lag om ändring av 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet 148
8. Lag om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet 149
9. Lag om ändring av 2 kap. 1 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen 151

10. Lag om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar 152
11. Lag om ändring av 322 § i informationssamhällsbalken..... 154
12. Lag om ändring av 35 § i territorialövervakningslagen 155
13. Lag om ändring av 114 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten 156

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Gränsbevakningsväsendets uppgift är att upprätthålla gränssäkerheten. Dessutom utför gränsbevakningsväsendet särskilt föreskrivna övervakningsuppgifter, bekämpning av brott, polis- och tulluppgifter, efterspanings- och räddningsuppgifter samt deltar i det militära försvaret. Gränsbevakningsväsendet är ledande sjöräddningsmyndighet.

Tyngdpunkten för brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet och dess mervärde för landets inre säkerhet och för myndigheternas gemensamma brottsbekämpningsåtgärder är förlagd till bevarandet av gränssäkerheten i anslutning till gränstrafiken vid Schengenområdets yttre gräns. Målet för den brottsbekämpning som sammanhänger med bevarandet av gränssäkerheten är att förhindra, avslöja och utreda i synnerhet sådana brott som anknyter till olaglig inresa över den av Gränsbevakningsväsendet kontrollerade yttre gränsen för Schengenområdet, men också att förhindra avslöja och utreda andra gränsöverskridande brott i samarbete med de övriga PTG-myndigheterna. Operativt är alltså tyngdpunkten inom Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning förlagd till de internationella gränsövergångsställena på flygplatserna, i hamnarna och vid östgränsen.

Utöver detta mål för brottsbekämpningen sköter Gränsbevakningsväsendet de misstänkta ordinära brottsfall det är behörigt att undersöka och som avslöjas inom ramen för den egna tillsynen (bl.a. fylleri i väg- och sjötrafik samt jakt- och fiskebrott) om förundersökningen inte på grund av dess omfattning eller av något annat skäl behöver överföras till en annan förundersökningsmyndighet.

Som tredje delområde för brottsbekämpningen tillkommer brottsbekämpning till sjöss, där Gränsbevakningsväsendet besitter specialkompetens och har tillgång till specialutrustning och därmed har en framskjuten roll när det gäller undersökningen av sjöbrott.

Bestämmelser om brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet finns i gränsbevakningslagen (578/2005). I lagen finns bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning, brottmål som undersöks av Gränsbevakningsväsendet och en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av brott. Bestämmelserna ändrades senast 2014 (RP 230/2013 rd), då det bl.a. gjordes lagtekniska förtydliganden av brottsbekämpningsuppgifterna och vilka brottmål som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Till lagen fogades då även bestämmelser om skyldigheten att underrätta polisen om åtgärder för att förebygga och utreda brott samt om användning av hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel, om överföring av brott som ska förebyggas till en annan förundersökningsmyndighet samt om övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel. Bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendets befogenheter vid brottsbekämpning när det gäller i synnerhet hemliga metoder för inhämtande av information grundar sig trots det fortfarande på hänvisningar till vad som bestäms i polislagen (872/2011). Detta slag av hänvisningsteknik har kritiserats av såväl de högsta laglighetsövervakarna som grundlagsutskottet. Bland annat riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt utlåtande med anledning av ett betänkande av förundersöknings- och tvångsmedelskommissionen (dnr 1933/5/09, på finska) konstaterat att det är svårt att få en helhetsbild av de olika myndigheternas befogenheter, när det i lagar som gäller tull- och gränsbevakningsmyndigheter och militära myndigheter delvis hänvisas till lagstiftning avsedd för polisen, samtidigt som lagarna innehåller undantag från de befogenheter polisen har. Risken är att de övriga myndigheterna får en ”befogenhetsautomat” när den föreslagna polislagen trätt i kraft.

Det är därför motiverat att stifta en helt ny lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet för att de bestämmelser som gäller befogenheter vid brottsbekämpning ska bli exakta och tydliga.

Gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland bestäms enligt gränsbevakningslagen, självstyrelselagen för Åland (1144/1991) samt republikens presidents förordning om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland (420/2004, nedan överenskommelseförordningen). Till gränsbevakningsväsendet hör på Åland gränsövervakningsuppgifter samt, vid sidan av Tullen, landskapets tulluppgifter. Dessutom svarar gränsbevakningsväsendet för landskapets sjöräddning och utför handräckningsuppdrag på begäran av Ålands polis.

I 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland föreskrivs det att landskapet Åland har lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet, med de undantag som anges i 27 § 27, 34 och 35 punkten i självstyrelselagen, samt i fråga om brand- och räddningsväsendet. Enligt 18 § 10 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård, friluftsliv och vattenrätt, enligt 18 § 11 punkten i fråga om bl.a. fornminnen, enligt 18 § 16 punkten i fråga om bl.a. jakt och fiske och enligt 18 § 21 punkten i fråga om bl.a. vägtrafik. Enligt 18 § 25 punkten beslutar landskapet om beläggande med straff och om storleken av straff inom de rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Gränsbevakningsväsendet undersöker sådana brott på Åland vars kriminalisering omfattas av författningar som hör till landskapets lagstiftande makt. I enlighet med överenskommelseförordningen har Gränsbevakningsväsendet hand om övervakningen enligt bestämmelserna om väg- och sjötrafiken, jakt och fiske, naturskyddsområden, skeppsfynd, förhindrande av förorening av vattnen förorsakad av fartyg och samt havsskydd.

Landskapet har varit demilitariserat sedan 1856. Demilitariseringen och neutraliseringen av Åland baserar sig på konventionen angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering (FördrS 1/1922) och på fördraget med de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund angående Ålandsöarna (FördrS 24/1940).

I september 2013 tillsatte statsrådet en parlamentarisk kommitté för att revidera självstyrelselagen för Åland. Kommitténs uppgift är att föreslå reformer av självstyrelsesystemet och självstyrelselagen som föranleds av samhällsutvecklingen samt att bereda ett förslag till modern självstyrelselagstiftning. Kommittén ska även föreslå åtgärder för utvecklandet av det ekonomiska självstyret.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

2.1.1 Gränsbevakningslagen

I 4 § i gränsbevakningslagen föreskrivs om den territoriella inriktningen av gränsbevakningsväsendets verksamhet. Den territoriella inriktningen i fråga om förundersökning berör i första hand upprätthållande av gränsordningen och gränssäkerheten. Upprätthållande av gränssäkerheten utgörs av åtgärder som vidtas för att förhindra brott mot bestämmelserna om passerande av riksgränsen och den yttre gränsen, avvärja hot mot den allmänna ordningen och säkerheten i persontrafiken över gränserna, bekämpa gränsöverskridande brottslighet och garantera säkerheten vid passerande av gränsen.

I 2 kap. i gränsbevakningslagen föreskrivs om de allmänna principer som ska iakttas i fråga om gränsbevakningsväsendets verksamhet. Det är fråga om utförande av uppgifter och uppgif-

ternas viktighetsordning, principerna om saklighet, opartiskhet och försonlighet, proportionalitetsprincipen, principen om minsta olägenhet, principen om ändamålsbundenhet, meddelande om grunden för en åtgärd, skyldighet att ange ställning som gränsbevakningsman samt identifiering av gränsbevakningsmän samt respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Kapitlet innehåller också bestämmelser om åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift och om allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter.

Bestämmelser om en gränsbevakningsmans maktmedel samt om beredskap för användning av maktmedel och om användning av skjutvapen och fängsel finns i 35 och 35 b–35 d § i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om utredande av identitet för utförande av ett enskilt uppdrag som ankommer på gränsbevakningsväsendet ingår i 36 § och om stoppande av fordon om det behövs för bl.a. förhindrande eller utredning av brott i 38 §.

Enligt 41 § 1 mom. är gränsbevakningsväsendet en förundersökningsmyndighet som avses i förundersökningslagen. Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med en annan myndighet.

Bestämmelser om brottmål som undersöks av Gränsbevakningsväsendet finns i 42 § i gränsbevakningslagen. Gränsbevakningsväsendets befogenheter i fråga om brottsbekämpning är begränsade tills de brott som framkommer i samband med att Gränsbevakningsväsendet utför sina lagstadgade uppgifter.

Gränsbevakningsväsendet undersöker riksgränsbrott, ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel, förfalskningsbrott i fråga om dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet, territoriekränkning eller annan kränkning av Finlands territoriella integritet och underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka eller en föreskrift som utfärdats med stöd av denna.

Gränsbevakningsväsendet ska göra förundersökning också när det finns skäl att misstänka ett brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken eller gränsanordningar som upprätthålls av Gränsbevakningsväsendet, brott mot bestämmelserna om gränszon eller häleribrott eller häleriförseelse i samband med in- och utresekontroller. Gränsbevakningsväsendet kan göra förundersökning också om det finns skäl att misstänka att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller ett militärt brott.

I 43 § i lagen föreskrivs om annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet. På en annan förundersökningsmyndighets begäran kan Gränsbevakningsväsendet göra förundersökning även i ett annat ärende än ett sådant som avses i 42 §, om ärendet hänför sig till en förundersökning som gränsbevakningsväsendet har inlett och åtalet i ärendet skulle kunna handläggas vid domstol samtidigt som åtalet för det brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet.

Om skyldigheten att underrätta polisen i samband med brottsbekämpning föreskrivs i 43 b § och om överföring av förebyggande och utredning av brott till polisen eller Tullen föreskrivs i 44 § i lagen. Bestämmelser om övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel inom gränsbevakningsväsendet finns i 45 §. Bestämmelser om undersökningsledare vid en förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet finns i 46 §. Bestämmelser om anhållningsberättigade tjänstemän vi Gränsbevakningsväsendet ingår i 2 kap. 9 § 3 punkten i tvångsmedelslagen (806/2011).

I 47 § i gränsbevakningslagen föreskrivs om bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande. I 47 a § finns bestämmelser om verkställighet av förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag.

Bestämmelser om behandlingen av personer som berövats sin frihet finns i 61 §, där det konstateras att bestämmelserna i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) ska tillämpas på sådana personer. I 62–64 § i gränsbevakningslagen finns bestämmelser om överlämnandet av gripna eller anhållna personer, transport av personer som berövats sin frihet och förvarslokaler för personer som berövats sin frihet.

I 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) föreskrivs det att vad som i 7 kap. 1–5 § i polislagen (872/2011) föreskrivs om tystnadsplikt och tystnadsrätt för polisens personal på motsvarande sätt ska tillämpas också på gränsbevakningsväsendets personal.

Enligt 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av de brott som avses i 42 och 43 § samt för överlämnande till åtalsprövning vad som polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen eller någon annanstans i lag föreskrivs om polisens eller polismäns befogenheter och utövande av dem för förebyggande och utredning av brott samt för överlämnande till åtalsprövning, med undantag för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor.

De hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel som står till en gränsbevakningsmans förfogande för förebyggande och utredning av brott är därmed enligt polislagen och tvångsmedelslagen inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk spårning med undantag av teknisk spårning av en person samt teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning och kontrollerade leveranser. Däremot får Gränsbevakningsväsendet inte använda sig av täckoperationer, bevisprovokation genom köp eller styrd användning av informationskällor för förebyggande och utredning av brott. Gränsbevakningsväsendet får inte utnyttja hemliga metoder för inhämtande av information för att avslöja brott.

Enligt 43 a § 2 mom. har en gränsbevakningsman dock rätt till teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt polislagen när gränsbevakningsväsendet förebygger grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen (39/1889) eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott enligt 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen. En gränsbevakningsman har rätt till teleövervakning och teknisk spårning av en person enligt polislagen när Gränsbevakningsväsendet förebygger grovt jaktbrott enligt 48 a kap. 1 a § i strafflagen.

En gränsbevakningsman har rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt tvångsmedelslagen när Gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott. Rätt till teleövervakning har en gränsbevakningsman enligt bestämmelserna i tvångsmedelslagen när Gränsbevakningsväsendet utreder grovt jaktbrott enligt 48 a kap. 1 a § i strafflagen och grovt döljande av olagligt byte enligt 48 a kap. 4 a § i den lagen. Dessutom har en gränsbevakningsman rätt till teknisk spårning av en person när gränsbevakningsväsendet utreder grovt jaktbrott.

2.1.2 Polislagen

I 5 kap. i polislagen finns bestämmelser om de hemliga metoder för inhämtande av information som polisen har rätt till för att förhindra, avslöja eller avvärja risk för brott. Kapitlet innehåller definitioner av hemliga metoder för inhämtande av information och bestämmelser om förutsättningar för, beslut om, förfaranden för och rättsskyddsgarantier i fråga om dessa metoder. Kapitlet behandlar bland annat teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning, teknisk observation av utrustning, inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor, kontrollerade leveranser, förfarande i domstol och skyddande av hemligt inhämtande av information.

Enligt 5 kap. 1 § 4 mom. gäller vad som i kapitlet föreskrivs om polisens eller en polismans rätt att använda hemliga metoder för inhämtande av information med undantag för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor även gränsbevakningsmyndigheterna, tullmyndigheterna och militärmyndigheterna enligt vad som särskilt föreskrivs i lag.

2.1.3 Förundersökningslagen

Enligt 2 kap. 1 § i förundersökningslagen (805/2011) är förundersökningsmyndigheter förutom polisen även gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheterna, enligt vad som föreskrivs om deras förundersökningsbefogenheter i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014). Enligt 41 § är gränsbevakningsväsendet en förundersökningsmyndighet som avses i förundersökningslagen. På en gränsbevakningsmans befogenheter tillämpas enligt 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen vad som föreskrivs om polisens eller polismäns befogenheter och utövande av dem i bl.a. förundersökningslagen.

2.1.4 Tvångsmedelslagen

Tvångsmedelslagen är direkt tillämplig på Gränsbevakningsväsendet med undantag för lagens 10 kap. om hemliga tvångsmedel. På en gränsbevakningsmans befogenheter tillämpas enligt 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen vad som föreskrivs om polisens eller polismäns befogenheter och utövande av dem i bl.a. tvångsmedelslagen. Enligt 10 kap. 1 § 2 mom. i tvångsmedelslagen gäller det som i kapitlet föreskrivs om förundersökningsmyndighetens eller en förundersökningstjänstemans rätt att använda tvångsmedel med undantag av täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor förutom polisen även gränsbevakningsmyndigheterna, tullmyndigheterna och de militära myndigheterna enligt vad som föreskrivs särskilt om detta i lag.

2.1.5 Lagen om brottsbekämpning inom Tullen

Tullens brottsbekämpning regleras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Lagen har gjorts något mera omfattande i och med att Tullen fått befogenhet att använda hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel. Tullen har rätt att i sin brottsbekämpning använda täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor. Det är fortsättningsvis polisen som svarar för det praktiska genomförandet av täckoperationer och bevisprovokation genom köp på Tullens begäran. Tullen kan trots det självständigt genomföra en sådan täckoperation eller bevisprovokation genom köp som sker enbart i ett datanät på beslut av centralkriminalpolisen.

2.1.6 PTG-samarbete

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009), nedan PTG-lagen, kan en PTG-myndighet på begäran för en annan PTG-myndighets räkning vidta en sådan enskild åtgärd i anslutning till brottsbekämpning som hör till den andra myndighetens uppgiftsområde. En myndighet som vidtar en åtgärd som hör till en annan PTG-myndighets uppgiftsområde får dock använda endast sådana befogenheter som den får använda inom sitt eget uppgiftsområde i brottsbekämpningsuppgifter som hör till den. Enligt 7 § 3 mom. i PTG-lagen har en företrädare för en PTG-myndighet rätt att i PTG-spanings- och undersökningsgruppen under ledning och nödvändig övervakning av gruppens ledare delta i sådana spanings- och undersökningsåtgärder som företrädaren för PTG-myndigheten har befogenheter att utföra inom sitt eget uppgiftsområde när det gäller myndighetens egna brottsbekämpningsuppdrag.

Enligt 43 a § 3 mom. i gränsbevakningslagen har en gränsbevakningsman i en spanings- och undersökningsgrupp enligt PTG-lagen rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.

2.2 Bedömning av nuläget

2.2.1 Allmänt

I de bestämmelser som gäller Gränsbevakningsväsendets befogenheter med avseende på brottsbekämpning hänvisas det till polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen. De myndighethetsbefogenheter som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna måste dock alltid vara exakta och noggrant avgränsade i de lagar som gäller myndigheten i fråga. Utgångspunkten är att hänvisningsteknik ska undvikas. Gränsbevakningsväsendets behov av varje enskild metod för inhämtande av information och varje enskilt tvångsmedel bör övervägas och det ska föreskrivas separat om befogenheterna. Det finns inte något behov av att göra några större ändringar i redan befintliga bestämmelser om gränsbevakningsmän och befogenheter i samband med brottsbekämpning.

2.2.2 Brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet

Sjötrafik på havsområdet

I enlighet med 23 § i sjötrafiklagen (463/1996) övervakas användningen av farkoster på vattenområden av Gränsbevakningsväsendet, Trafiksäkerhetsverket, polisen och Tullen. I praktiken är det trots det Gränsbevakningsväsendet som utför övervakningen av sjötrafiken, eftersom det har tillgång till omfattande och mångsidig utrustning vad gäller båtar och fartyg, men också till luftfarkoster. Gränsbevakningsväsendet sköter övervakningen av vattenområden året runt och under alla förhållanden. Trafiksäkerhetsverket är den myndighet som allmänt övervakar iakttagandet av sjölagen (674/1994). Verket genomför bl.a. hamnstatsinspektioner inom handelssjöfarten i fråga om handelsfartyg som anländer till Finland. Vid inspektionerna kontrolleras att ett handelsfartyg har de certifikat som krävs enligt sjölagen och att fartyget för föreskrivna dagböcker på behörigt sätt. Inom handelsfarten liksom allmänt inom tillsynen över sjötrafiken är Trafiksäkerhetsverket ett centralt samarbetsorgan för Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet och Trafiksäkerhetsverket sammanträder bl.a. regelbundet inom ramen för samarbetet mellan marina myndigheter tillsammans med de övriga myndigheter som deltar i samarbetet, Trafikverket och försvarsmakten. Alla dessa myndigheter bedriver ett regelbundet och intensivt samarbete på såväl riksnivå som regional nivå. Samarbetet grundar sig på ett betänkande som godkändes i ministerutskottet för utvecklande av förvaltningen den 15 april 1994 och det samarbetsavtal för de nämnda myndigheterna som utarbetets utifrån betänkandet.

Enligt 2 § 2 mom. i sjötrafiklagen ska lagen tillämpas också på fartyg som används för handelssjöfart till den del det inte stadgas särskilt om dem i sjölagen. Enligt 42 § 1 mom. 6 punkten i gränsbevakningslagen ska Gränsbevakningsväsendet göra förundersökning när det på grund av en anmälan till Gränsbevakningsväsendet eller annars finns skäl att misstänka underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad det ska övervaka eller en föreskrift som utfärdats med stöd av denna.

I 23 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen föreskrivs om äventyrande av trafiksäkerheten och i 2 § 2 mom. 1 punkten om grovt äventyrande av trafiksäkerheten, vilket bl.a. innebär att en person som ansvarar för manövreringen av ett fartyg eller sköter en uppgift som väsentligt påverkar dess trafiksäkerhet bryter mot sjötrafiklagen eller mot bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller för att förhindra sammanstötningar av fartyg till sjöss (de s.k. sjövägsreglerna) eller i inre farvatten (de s.k. reglerna för inre farvatten). På grundval av dessa bestämmelser har Gränsbevakningsväsendet i regel gjort förundersökning om det har funnits misstanke om brott mot bestämmelserna i sjötrafiklagen när det gäller havsområdet. Fartyg som används i handelssjöfart är skyldiga att iaktta sjötrafiklagen, om inte något annat föreskrivs i sjölagen. Alla fartyg är däremot skyldiga att iaktta sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten.

I praktiken har Gränsbevakningsväsendets förundersökningsrätt kunnat bero på huruvida ett fartyg som används i handelssjöfart (t.ex. en vattenbuss eller ett förbindelsefartyg i skärgården) samtidigt har brutit mot sjötrafiklagen eller endast mot de bestämmelser som utfärdats för att förhindra sammanstötningar av fartyg till sjöss eller i inre farvatten. För alla dessa gärningar föreskrivs det om straff i 23 kap. i strafflagen. Det har ofta också gått så, att Gränsbevakningsväsendet har överlåtit förundersökningen på polisen, och åklagaran har tagit direktkontakt med Gränsbevakningsväsendet efter att förundersökningen blivit klar och begärt tilläggsutredning i ett ärende som redan överlåtits. Det har också förekommit att polisen eller Trafiksäkerhetsverket har begärt handräckning eller bistånd i undersökningen av Gränsbevakningsväsendet i en redan överlåten förundersökning. För att effektivisera myndigheternas verksamhet och undvika onödiga överlåtelser av begäranden om åtgärder mellan myndigheterna vore det ändamålsenligt att ge Gränsbevakningsväsendet ett bemyndigande att självständigt göra förundersökning. I 20 kap. i sjölagen finns det bestämmelser om gärningar som är straffbara enligt den lagen. Dessa är bl.a. underlåtenhet att se till att fartyget är sjövärdigt, underlåtenhet att iaktta gott sjömanskap och underlåtenhet vid sammanstötning. Det föreslås att Gränsbevakningsväsendet ska få tydliga befogenheter också i fråga om förundersökning av dessa brott. Det är inte meningen att propositionen ska ändra polisens ställning som ledande förundersökningsmyndighet, utan det är fråga om en parallell befogenhet. Gränsbevakningsväsendet ska därmed ges förundersökningsbefogenheter också i sådana fall då det i samband med övervakning av sjötrafiken eller i övrigt finner att ett handelsfartyg har brutit mot bestämmelserna i 20 kap. i sjölagen eller mot sjövägsreglerna eller reglerna för inre farvatten. Trafiksäkerhetsverket ska i egenskap av sakkunnig- och samarbetsmyndighet stödja förundersökningar som gäller handelssjöfart.

Den föreslagna bestämmelsen gör befogenheterna att göra förundersökning i fråga om sjötrafik på havsområdet tydligare och ger bättre möjligheter till myndighetssamarbete och en effektivare användning av myndigheternas resurser. Detta förbättrar också sjösäkerheten med tanke på den allmänna efterlevnaden av bestämmelserna, eftersom det i praktiken inte finns någon myndighet som övervakar efterlevnaden av sjölagen på ett helhetsövergripande sätt när det gäller havsområdet. Förundersökning i fråga om brott mot bestämmelserna i sjölagen förutsätter just sådant yrkesmässigt expertkunnande som Gränsbevakningsväsendet redan besitter och ett intensivt samarbete mellan Gränsbevakningsväsendet och andra sjöfartsmyndigheter såsom Trafiksäkerhetsverket, men också med Trafikverket i dess egenskap av VTS-myndighet.

Vägtrafikövervakning

Gränsbevakningsväsendet kontrollerar enligt 20 § i gränsbevakningslagen förares körskick och fordons trafikduglighet vid gränsövergångsställena. I 97 § 2 mom. och 96 a § i vägtrafiklagen (267/1981) föreskrivs det om en gränsbevakningsmans befogenheter vid trafikövervakning. En gränsbevakningsman har i tjänsteutövning som hänför sig till trafikövervakning befogenhet att stoppa och granska fordon, kräva att körhandlingar visas upp och att ingripa i hur ett fordon är lastat och vid behov förhindra fortsatt körning samt övervaka att bestämmelserna om användning av skyddshjälm iakttas.

I 95 § i vägtrafiklagen föreskrivs det om kontroll av förares körskick. En gränsbevakningsman har med stöd av 9 kap. 2 § 2 mom. i tvångsmedelslagen rätt att ålägga föraren av ett motordrivet fordon och den som utför något annat uppdrag som nämns i 23 kap. i strafflagen att genomgå ett prov för att konstatera om han eller hon eventuellt har intagit alkohol eller något annat berusningsmedel.

Enligt 70 § i körkortslagen (386/2011) kan en gränsbevakningsman vid genomförande av gränskontroller och i samband med andra tjänsteuppdrag meddela en körrättsinnehavare temporärt körförbud eller omhänderta körkortet.

En gränsbevakningsman har rätt att övervaka att sådan social lagstiftning som avses i 92 m § i vägtrafiklagen följs. Gränsbevakningsväsendet övervakar också att bestämmelserna i fordonslagen (1090/2002) iakttas och deltar i övervakningen av transport av farliga ämnen enligt 6 § i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) vid gränsövergångsställena.

Dessutom har gränsbevakningsmän tillsynsuppgifter inom vägtrafiken enligt 9 § i lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (546/1998), 58 § i fordonsskattelagen (1281/2003) och i 29 och 30 § i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006).

Såsom framgår av det som redovisats ovan är Gränsbevakningsväsendets möjligheter att övervaka vägtrafiken vid gränsövergångsställena begränsade. Gränsbevakningsväsendet har inte några möjligheter att bötfälla någon för andra trafikförseelser vid gränsövergångsställena. I sådana fall tvingas gränsbevakningsmännen be om handräckning av polisen eller att polisen skriver ut böter på uppdrag av Gränsbevakningsväsendet, vilket inte kan anses vara ändamålsenlig användning av myndighetsresurser. Just för att gränsövergångsställena är noggrant avgränsade lämpar de sig väl med tanke på uppgiften att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, särskilt då vägtrafiksäkerheten. Att gränsbevakningen ingriper i iakttagandet av trafikbestämmelserna direkt vid inresan och när gränsen passeras är ägnat att upplysa utlänningar om Finlands bestämmelser om trafiksäkerhet. Dessutom är det ett sätt att styra dem till att följa bestämmelserna. Av denna orsak är det motiverat att utvidga Gränsbevakningsväsendets befogenheter att övervaka vägtrafiken vid gränsövergångsställena. Bland de bestämmelser som behöver övervakas kan nämnas i synnerhet trafikreglerna i 2 kap. och de bestämmelser som gäller trafikanordningar i 3 kap., men också bestämmelserna om användning av fordon i 6 kap.

Undersökning av människohandelsbrott

Enligt 42 § i gränsbevakningslagen gör Gränsbevakningsväsendet förundersökning när det på grund av en anmälan eller annars finns skäl att misstänka brott som gäller ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel som avses i 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen eller något annat brott mot friheten enligt 25 kap. i den lagen. Gränsbevakningsväsendet undersöker alltså människohandelsbrott bara i samband med misstanke om olaglig inresa.

I samband med utarbetandet av denna proposition utreddes om Gränsbevakningsväsendets befogenheter behöver utvidgas till att omfatta också sådana människohandelsbrott som inte har någon anknytning till olaglig inresa. Det konsterades under utredningens gång att en sådan utvidgning av Gränsbevakningsväsendets verksamhetsfält vore en betydande ändring av den etablerade grunden för förundersökningens omfattning och för arbetsfördelningen mellan Gränsbevakningsväsendet och polisen. Gränsbevakningsväsendet har avslöjat, utrett och undersökt endast sådan gränsöverskridande brottslighet som det stött på i samband med andra tillsynsuppgifter, och också resurserna är dimensionerade enligt detta. Att på ett övergripande sätt ingripa i människohandelns olika gärningsformer skulle kräva att spaningsverksamheten i samband med brott och brottsanalyserna vid Gränsbevakningsväsendet omorganiseras och ges en annan inriktning. Dessutom skulle det krävas att resurserna minskas för utredning av gränsöverskridande brott eller att resurser överförs från annan verksamhet, eller att Gränsbevakningsväsendets resurser utökas. I nuläget är det därmed inte ändamålsenligt att utvidga Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter i samband med undersökningen av människohandelsbrott. Noteras bör att gemensamma spanings- eller undersökningsgrupper enligt PTG-lagen bör kunna inrättas också för att utföra uppdrag som gäller enbart polisens verksamhetsfält. På så sätt krävs det inte att Gränsbevakningsväsendets undersökningsbefogenheter behöver utvidgas till hela brottshelheten, utan polisen har vid behov möjlighet att dra full nytta av Gränsbevakningsväsendet specialkunskaper.

2.2.3 Hemliga metoder för inhämtande av information

Det föreslås att bestämmelserna om de allmänna förutsättningarna för hemligt inhämtande av information harmoniseras med polislagen. De allmänna förutsättningarna för användning av hemliga metoder för inhämtande av information är att man genom dem ska kunna utgå från att man får tillräcklig information för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Om de särskilda förutsättningarna för användning av hemliga metoder för inhämtande av information föreskrivs i den substanslagstiftning som gäller metoden i fråga. Därutöver får systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser användas bara om åtgärden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

De hemliga metoder för informationsinhämtning som Gränsbevakningsväsendet använder för att förhindra brott förblir desamma.

För närvarande använder Gränsbevakningsväsendet inte sådana hemliga metoder för informationsinhämtning som avses i polislagen för att avvärja en fara. Det är med beaktande av Gränsbevakningsväsendets uppgifter inom brottsbekämpningen motiverat att det har rätt till behövlig information för att vidta de enskilda brottsbekämpningsåtgärderna på ett säkert sätt. Teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk spårning (s.k. stormningsobservation) kan ge viktig information vid t.ex. ett gripande eller vid gemensamma PTG-operationer. Det föreslås inte att Gränsbevakningsväsendet ska få rätt till teleövervakning och inhämtande av basstationsuppgifter för att avvärja hot mot liv eller hälsa, eftersom det primära användningsområdet för sådana befogenheter inte är brottsbekämpning.

2.2.4 Hemliga tvångsmedel

En gränsbevakningsmans rätt till teleavlyssning och teleövervakning för utredning samt teleövervakning för förebyggande av grovt ordnande av olaglig inresa samt därmed sammanhängande människohandelsbrott togs in i lag år 2010 (RP 219/2008 rd). I samband med totalreformen av förundersökningslagen, tvångsmedelslagen och polislagen ändrades gränsbevakningslagen så att till en gränsbevakningsmans befogenheter fogades inhämtande av information i

stället för teleavlyssning, teknisk spårning av en person och förtäckt inhämtande av information. Teknisk spårning av en person och förtäckt inhämtande av information kan användas av en gränsbevakningsman vid förebyggande eller utredning av grovt ordnande av olaglig inresa eller av ett sådant brott och till den anknuten människohandel. Inhämtande av information i stället för teleavlyssning kan användas av en gränsbevakningsman vid utredning av de nämnda brotten.

År 2014 fick en gränsbevakningsman rätt till teleövervakning för förebyggande och utredning av grovt jaktbrott och för utredning av grovt döljande av olagligt byte. En gränsbevakningsman har dessutom rätt till teknisk spårning av en person för att förebygga och utreda grovt jaktbrott.

Gränsbevakningsväsendet undersöker förfalskningsbrott i fråga om sådana dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet och häleribrott som upptäcks i samband med in- och utresekontroller. De grova gärningsformerna av dessa brott är ofta yrkesmässig brottslighet.

År 2016 bokförde Gränsbevakningsväsendet 86 misstänkta förfalskningar och två grova förfalskningar. Vid de förundersökningar som Gränsbevakningsväsendet gör gäller förfalskningsbrotten ofta förfalskade resedokument. Enligt 33 kap. 2 § 1 punkten i strafflagen ska gärningsmannen dömas för grov förfalskning bl.a. om det bevismedel som är föremål för brottet har ett särskilt betydande bevisvärde och förfalskningen även bedömd som en helhet är grov. Det konstateras i högsta domstolens avgörande HD 2003:6 att ett pass av orsaker som redovisas i domar kan anses utgöra ett sådant bevismedel med ett särskilt betydande bevisvärde som avses i 33 kap. 2 § 1 punkten i strafflagen.

Resedokumentens säkerhetsdetaljer har utvecklats avsevärt under de senaste åren. Att förfalska pass, uppehållstillstånd eller visum är svårt och kräver i praktiken att flera väl insatta personer och tillgång till teknisk utrustning. De flesta av dem som bedriver människosmuggling i Finland köper dessa tjänster. Under förundersökningarna framgår det med regelbundna mellanrum att det finns förfalskningsstudior och förfalskningsfabriker runtom i Europa. De förfalskningsstudior och förfalskningsfabriker som används av de organiserade kriminella sammanslutningar som är verksamma i Finland finns utanför landets gränser. De som är verksamma inom förfalskningsbranschen och de som köper deras tjänster håller ofta kontakt per telefon. Av denna orsak är det motiverat att teleövervakning ingår bland de hemliga tvångsmedel som står till buds för den myndighet som utför förundersökningen.

År 2016 registrerade Gränsbevakningsväsendet ett misstänkt yrkesmässigt häleribrott och 20 misstänkta grova häleribrott. Som exempel kan nämnas en yrkesmässigt utförd och omfattande verksamhet som en kriminell sammanslutning bedriver genom att sända varor som stulits i Finland och Sverige per post eller transportera dem ombord på flyg över Schengenområdets yttre gränser. I en sådan här helhet bestående av flera tiotals människor sköts kontakterna i huvudsak telefonledes. Också av denna orsak är det motiverat att teleövervakning ingår bland de hemliga tvångsmedel som står till buds för den myndighet som utför förundersökningen.

För undersökning av misstänkta grova förfalsknings- och häleribrott har Gränsbevakningsväsendet inrättat gemensamma undersökningsgrupper tillsammans med polisen. Orsaken till detta är ofta enbart Gränsbevakningsväsendets behov av att få tillgång till användningen av teleövervakning med anledning av brottsrubriceringen grov förfalskning eller grovt häleri. Inrättandet av en undersökningsgrupp och inkopplandet av polisen i undersökningen ökar bägge myndigheternas arbetsmängd i ärenden som det skulle räcka med en myndighet för att sköta. Dessutom kan Gränsbevakningsväsendet ersätta eller komplettera den tekniska observationen

av stulna fordon som bedrivs vid gränsövergångsställena så att den täcker också andra delar av landet.

Omfattande grov förfalskning och grovt häleri utförs av organiserade sammanslutningar som är vittförgrenade och omfattar flera nivåer, och teleövervakning är ofta det enda sättet att reda ut brotten.

Teleövervakning är en befogenhet med vilken man ingriper avsevärt i integritetsskyddet för den person som är objekt för handlingen. Enligt bedömningar krävs det att man har befogenhet att använda teleövervakning för att uppnå resultat vid utredning av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning. Det är därför motiverat att utvidga Gränsbevakningsväsendets befogenhet att använda teleövervakning också till utredningen av de nämnda brotten.

I övrigt förblir de befogenheter Gränsbevakningsväsendet har att använda hemliga tvångsmedel vid utredning av brott oförändrade. Det föreslås inte att Gränsbevakningsväsendet ska få rätt att använda täckoperationer, bevisprovokation genom köp eller styrd användning av informationskällor.

2.2.5 Övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendets gränsbevaknings- och sjöbevakningssektioner utnämner en övervakare av lagligheten i användningen av hemlig informationsinhämtning och hemliga tvångsmedel. Denne ska vara oberoende av den operativa verksamheten. De aspekter som har betydelse med tanke på laglighetsövervakningen ska utan dröjsmål anmälas till staben för Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna ska årligen avlägga rapport till staben för Gränsbevakningsväsendet om de hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel de använt och hur de skyddats samt hur de övervakats och de iakttagelser som gjorts i samband med övervakningen.

Staben för Gränsbevakningsväsendet utövar för sin del tillsyn över användningen av hemlig informationsinhämtning och hemliga tvångsmedel och organiseringen och genomförandet av sektionernas interna övervakning. Tillsynen genomförs med hjälp av Salpa-systemet och genom begärda rapporter och inspektionsbesök vid sektionerna. Staben för gränsbevakningsväsendet lämnar årligen en berättelse om hemligt inhämtande av information och om användning av hemliga tvångsmedel till riksdagens justitieombudsman.

2.2.6 En gränsbevakningsmans övriga befogenheter, rättigheter och skyldigheter

I 2 kap. i gränsbevakningslagen föreskrivs om de allmänna principerna för Gränsbevakningsväsendets verksamhet. Dessa är bl.a. principerna om saklighet, opartiskhet och försonlighet, proportionalitetsprincipen, principen om minsta olägenhet, principen om ändamålsbundenhet och respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. I gränsbevakningslagen föreskrivs om användningen av maktmedel, utredande av identitet, stoppande av fordon och reglering av trafiken, rätt att röra sig på annans fastighet, en gränsbevakningsmans rätt att ge befallningar, behandling av personer som berövats sin frihet och handräckning. I lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning föreskrivs det om en gränsbevakningsmans yrkesskicklighet och kondition, uniform och tjänstetecken. Alla dessa bestämmelser tillämpas vid brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att göra de bestämmelser som gäller brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet tydligare. De bestämmelser om brottsbekämpning som finns i gränsbevakningslagen ska överföras till lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Lagstiftaren har försökt undvika att i någon större utsträckning använda bestämmelse som hänvisar till polislagen och tvångsmedelslagen. För att göra lagstiftningen mera förståelig, klarare och åskådligare föreslås öppna bestämmelser. Några betydande ändringar i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsbefogenheter föreslås inte.

3.2 De viktigaste förslagen

Till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fogas brott mot sjölagen, sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten. Dessutom utökas Gränsbevakningsväsendets befogenheter att övervaka iakttagandet av vägtrafiklagens bestämmelser vid gränsövergångsställena.

De metoder för hemligt inhämtande av information som står till Gränsbevakningsväsendets förfogande när det gäller att förhindra brott och avvärja faror ska ingå i lagen som enskilda paragrafer i stället för i form av hänvisningar till 5 kap. i polislagen. Definitionerna av metoderna för hemligt inhämtande av information ska motsvara motsvarande bestämmelser i 5 kap. i polislagen. I fråga om varje metod för inhämtande av information föreskrivs särskilt om förutsättningarna för användningen av metoden och beslutsbehörigheten. Kapitlet om hemligt inhämtande av information ska i princip följa strukturen och innehållet i tvångsmedelslagen, polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Det föreskrivs också om förfarandet i domstol när det gäller handläggningen av ett tillståndsärende som gäller hemligt inhämtande av information, skyddande av hemligt inhämtande av information, förbud mot avlyssning och observation, behandling och bevarande av överskottsinformation, underrättelse om hemligt inhämtande av information, begränsning av partsoffentlighet i vissa fall och tillsyn över hemligt inhämtande av information.

Gränsbevakningsväsendet ska kunna tillämpa tvångsmedelslagen och förundersökningslagen som sådana, med undantag för 10 kap. i tvångsmedelslagen som gäller hemliga tvångsmedel. De begränsningar som gäller sådana tvångsmedel ska tas in i den nya lagen. Till de hemliga tvångsmedel som får användas inom Gränsbevakningsväsendet fogas teleövervakning också för utredande av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser med avseende på statsfinanserna. Uppgiftsfördelningen mellan de olika förundersökningsmyndigheterna förblir enligt förslaget oförändrad. Förslaget kan genomföras inom ramen för den godkända planen för de offentliga finanserna, och det krävs ingen tilläggsfinansiering i statsbudgeten.

Förslaget leder inte till någon omfördelning av Gränsbevakningsväsendets resurser och inte heller till några nyanskaffningar av brottsbekämpningsutrustning, eftersom lagförslaget inte innebär några förändringar i dessa avseenden. Det krävs inte heller några nya personregister

eller utvidgningar av sådana, utan Gränsbevakningsväsendets personregister förblir oförändrade.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den föreslagna bestämmelsen om Gränsbevakningsväsendets befogenheter att göra förundersökning i fråga om sjötrafik på havsområdet gör de befintliga bestämmelserna tydligare och ger bättre möjligheter till myndighetssamarbete och en effektivare användning av myndigheternas resurser. Detta förbättrar också sjösäkerheten med tanke på den allmänna efterlevnaden av bestämmelserna, eftersom det i praktiken inte finns någon myndighet som övervakar efterlevnaden av sjölagen på ett helhetsövergripande sätt när det gäller havsområdet.

Den föreslagna befogenheten att göra förundersökning i fråga om sjötrafik på havsområdet liksom den föreslagna befogenheten att använda teleövervakning för utredning av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning samt den utvidgade befogenheten inom trafikövervakningen sparar polisresurser. På så sätt binds inte två myndigheters resurser för samma ändamål. Polisen ska i egenskap av allmän förundersökningsmyndighet också i fortsättningen ha rätt att om myndigheten så önskar utföra förundersökning av ett sådant brott som kommit till dess kännedom som ska undersökas av Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet är skyldigt att underrätta polisen om att det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott samt använder hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel vid utredningen.

Lagändringarna ger anledning till uppdateringar av teknisk karaktär i myndigheternas informationssystem och blanketter.

Den nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet måste beaktas i utbildningen om brottsbekämpning. De utvidgade befogenheterna inom trafikövervakningen förutsätter tilläggsutbildning av förundersöknings- och övervakningspersonalen med hjälp av arbetsplatsutbildning. På motsvarande sätt bör undervisningsplanen för grundkursen för gränsbevakare uppdateras. Inom utbildningen bör man koncentrera sig särskilt på det som i vägtrafiklagen anges i fråga om trafikregler, trafikanordningar och övervakningen av iakttagandet av bestämmelserna om användning av fordon.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Med tanke på myndigheternas verksamhet främjar en mera exakt och uttömmande reglering tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt rättssäkerheten. I fråga om Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsåtgärder tillämpas de allmänna principerna i gränsbevakningslagen. I dem betonas respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och deras stora betydelse för Gränsbevakningsväsendets verksamhet.

En tydligare reglering som innebär nya befogenheter förbättrar förutsättningarna för brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Utkastet till proposition har utarbetats på inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning. Arbetet leddes av den styrgrupp som tillsattes av inrikesministeriet den 13 mars 2015. Representerade i styrgruppen var inrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, Polisstyrelsen och Tullen. Dessutom ingick en gemensam representant för gränsbevakningsväsendets personalorganisationer i styrgruppen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttranden om förslaget begärdes från inrikesministeriets polisavdelning, migrationsavdelning och räddningsavdelning, justitieministeriet, kommunikationsministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, riksåklagarämbetet, Polisstyrelsen, huvudstaben, Tullen, Trafiksäkerhetsverket, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry, Löntagarorganisationen Pardia rf, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry, Befälsförbundet rf, Gränssäkerhetsunionen rf, Finlands Advokatförbund rf, Suomen Konepäällystöliitto – Finlands Maskinbefälsförbund – Finnish Engineers' Association ry, Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry, Finlands Polisorganisationers Förbund rf, Suomen Syyttäjäyhdistys ry, Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry, Tullförbundet rf, Tullivirkamiesliitto – Tulltjänstemannaförbundet ry och Upseeriliitto ry.

Yttranden inkom från inrikesministeriets polisavdelning, inrikesministeriets migrationsavdelning, kommunikationsministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens biträdande justitieombudsman, Trafiksäkerhetsverket, Polisstyrelsen, Tullen, riksåklagarämbetet, Gränssäkerhetsunionen, Finlands Advokatförbund och Finlands domareförbund.

Tulltjänstemannaförbundet, Tullförbundet, Finlands Polisorganisationers Förbund och Upseeriliitto meddelade att de inte har några kommentarer om förslaget.

En sammanställning av yttrandena har publicerats och finns tillgänglig på inrikesministeriets webbplats www.intermin.fi.

De som har avgett yttranden ansåg allmänt att propositionen behövs och att den är värd att understödja. I flera av yttrandena ansåg man att det är viktigt med en exakt och uttömmande reglering av myndigheternas uppgifter och befogenheter och konstaterade att det främjar tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna och rättssäkerheten.

Utifrån yttrandena från inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen preciserades lagförslag 1 så att polisens primära roll som förundersökningsmyndighet när det gäller undersökning av brott framgår.

Utifrån yttrandena från inrikesministeriets polisavdelning, Polisstyrelsen och Tullen ströks förslaget att foga penningtvätt till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka i lagförslag 1. Den föreslagna ändringen ansågs bl.a. strida mot PTG-lagens syften och påverka den verksamhet som utövas av centralen för utredning av penningtvätt vid centralkriminalpolisen. När det gäller penningtvätt är det meningen att Gränsbevakningsväsendet fortsätter sin verksamhet enligt gällande praxis, dvs. om ett misstänkt häleribrott ska

undersökas som penningtvätt, överför Gränsbevakningsväsendet ärendet till polisen eller så undersöks det som en del av en större helhet av Gränsbevakningsväsendet som annan förundersökning på en annan förundersökningsmyndighets begäran.

Förslaget att brott mot sjölagen, sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten ska fogas till de brott som ska undersökas av Gränsbevakningsväsendet understöddes av remissinstanserna. I överensstämmelse med de yttranden som inkom från justitieministeriet, riksdagens biträdande justitieombudsman och Trafiksäkerhetsverket preciserades motiveringen till förslaget så att de nuvarande undersökningsarrangemangen och de praktiska orsakerna till att de ifrågavarande brotten fogas till de som brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka redovisas mer ingående.

Remissinstanserna understödde också förslaget att utvidga Gränsbevakningsväsendets tillsynsuppgifter till att omfatta även efterlevnaden av vägtrafiklagens bestämmelser vid gränsövergångsställena. Enligt det förslag som ingick i kommunikationsministeriets yttrande preciserades motiveringen till propositionen med en beskrivning av den utbildning som en gränsbevakningsman som utför trafikövervakning ska genomgå.

På förslag av inrikesministeriets polisavdelning, justitieministeriet, Polisstyrelsen och Finlands domareförbund ströks bestämmelsen i lagförslag 1 om uppskov med att ingripa i brott av orsaker som anknyter till skyddet av inhämtande av information. Skyldigheten att registrera brott, skyldigheten att göra förundersökning, rätten att skydda hemliga tvångsmedel och hemlig informationsinhämtning och den föreslagna bestämmelsen att beakta skyldigheterna enligt 2 § i PTG-lagen ansågs som obehövliga.

På basis av yttrandena från justitieministeriet och Finlands domareförbund ströks också den föreslagna bestämmelsen om yppandeförbud när det gäller informationsinhämtning i lagförslag 1, eftersom bestämmelsen ansågs erbjuda flera tolkningsmöjligheter.

Justitiekanslern i statsrådet påpekade i sitt yttrande att riksdagens biträdande justitieombudsman i sitt utlåtande av den 18 november 2015 hade bedömt yppandeförbudet i 11 kap. 5 § i förundersökningslagen och bl.a. konstaterat att yppandeförbudet måste kunna föras till domstol. Justitiekanslern konstaterade att det inte framgår av propositionsutkastet om de föreslagna yppandeförbuden har bedömts i ljuset av biträdande justitieombudsmannens beslut. Det föreslås inte i det lagförslag (41 § lagförslag 1) som ingår i propositionen att förbudet mot att röja hemligt inhämtad information ska kunna föras till domstol. Frågan skulle kräva en mera ingående granskning av polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och förundersökningslagen, vilket inte har varit möjligt inom ramen för detta projekt.

På basis av yttrandena från riksdagens biträdande justitieombudsman och Polisstyrelsen har bestämmelsen om skyldigheten att underrätta polisen och motiveringen till den i lagförslag 1 preciserats. Gränsbevakningsväsendet är redan i nuläget skyldigt att underrätta polisen om att det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott samt använder hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel vid utredningen. Bestämmelsen kompletterar anmälnings- och registreringsskyldigheten enligt 3 § i PTG-lagen och 3 kap. 1 § i förundersökningslagen.

Inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen ansåg att Gränsbevakningsväsendets befogenheter inte bör utsträckas till teleövervakning när det utreder grovt häleri eller yrkesmässigt häleri i samband med in- och utresekontroller eller grov förfalskning i fråga om sådana dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet. I brottsutredningar som kräver teleövervakning ska Gränsbevakningsväsendet enligt inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen vända sig till polisen. Motiveringen till propositionen går närmare in på vad den före-

slagna befogenheten innebär med avseende på brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet. För att effektivisera brottsutredningen är teleövervakning en nödvändig och i många fall avgörande undersökningsmetod av dessa brott.

På basis av yttrandena från inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen ändrades bestämmelsen om användning av hemliga metoder för inhämtande av information för att avvärja en fara i lagförslag 1. Remissinstanserna ansåg att Gränsbevakningsväsendets användning av hemliga metoder för inhämtande av information ska vara begränsade till förhindrande av brott. Utifrån detta ställningstagande ströks förslaget att Gränsbevakningsväsendet ska ha rätt till teleövervakning och rätt att skaffa basstationsuppgifter om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa. Det primära användningsområdet för dessa befogenheter är inte brottsbekämpning, utan skyddandet av liva och hälsa i brådskande utryckningar. De föreslagna befogenheterna i fråga om teletvångsmedel lämpar sig inte som bestämmelser i en lag om brottsbekämpning.

Däremot kvarstår förslaget att Gränsbevakningsväsendet ska ha rätt till s.k. stormningsobservation, alltså rätt till optisk observation, teknisk avlyssning och teknisk spårning om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som det vidtar tryggt ska kunna vidtas eller en överhängande fara för den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas ska kunna avvärjas. Befogenheterna är nödvändiga med tanke på brottsbekämpningsåtgärdernas effekt och på säkerheten i arbetet.

Utifrån justitieministeriets yttrande omformulerades bestämmelsen om Gränsbevakningsväsendets användning av kontrollerade leverenser i annan förundersökning i lagförslag 1 liksom den bestämmelse om skyddande av de hemliga tvångsmedel som Gränsbevakningsväsendet använder som föreslagits i tvångsmedelslagen.

Polisstyrelsen föreslog att det bör övervägas om det på en motiverad begäran från en utländsk myndighet att en underrättelse om att hemliga tvångsmedel har använts ska utebli enligt en domstols beslut, om det är nödvändigt för att trygga internationella brottsbekämpningsåtgärder. Detta bidrar till effektivare bekämpning och avslöjande av gränsöverskridande brottslighet. Det konstaterades att förslaget kräver ytterligare beredning, och att det därför inte kan tas med i detta projekt.

Utifrån yttrandet från inrikesministeriets polisavdelning ändrades bestämmelsen om användningen av överskottsinformation i lagförslag 1 så att det inte hindrar polisen från att få överskottsinformation från Gränsbevakningsväsendet. Polisen har i egenskap av allmän förundersökningsmyndighet rätt till överskottsinformation som Gränsbevakningsväsendet fått.

Utifrån Polisstyrelsens yttrande flyttades bestämmelsen i 43 a § 3 mom., som gäller en gränsbevakningsmans rätt att behandla information i en spanings- och undersökningsgrupp enligt PTG-lagen, in i PTG-lagens 7 §.

Efter remissbehandlingen kompletterades avsnittet ”Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning” i fråga om användningen av hemliga metoder för inhämtande av information och om hemliga tvångsmedel.

Den del av propositionen som gäller dess ekonomiska konsekvenser preciserades utifrån finansministeriets yttrande med avseende på i synnerhet behovet av tekniska tillbehör, utvidgning av personregistren, informationssystemens kompatibilitet och behovet av och kostnaderna för utbildning.

De lagtekniska ändringar och de preciseringar av motiveringen som föreslagits i yttrandena har beaktats i den slutliga bearbetningen av propositionen.

6 Samband med andra propositioner

En proposition med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd) är under behandling i riksdagen samtidigt som denna proposition. Propositionen har betydelse för den ändring av 77 § i gränsbevakningslagen som föreslås i denna proposition, vilket det är skäl att beakta i samband med riksdagsbehandlingen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

1 §. *Tillämpningsområde*. Den nya lagen ska tillämpas på Gränsbevakningsväsendets åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda brott och för överlämnande för åtalsprövning.

På Gränsbevakningsväsendets befogenheter för brottsbekämpning tillämpas förundersökningslagen och tvångsmedelslagen, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen. De begränsningar som gäller användningen av sådana hemliga metoder för inhämtande av information som avses i 5 kap. i polislagen förblir oförändrade med avseende på Gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendet kan använda teleövervakning också vid utredning av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning. I övrigt förblir bestämmelserna om användning av hemliga tvångsmedel och begränsningar i fråga om dem oförändrade.

2 §. *Definitioner*. I 1 punkten definieras begreppet brottsbekämpning. Det är fråga om en ny definition och med den avses förhindrande, avslöjande och utredning av brott.

I 2 punkten anges vad som avses med förhindrande av brott. Det är fråga om åtgärder som syftar till att förhindra ett brott eller försök till och förberedelse till ett brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till ett brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför. Den föreslagna definitionen motsvarar i sak den definition av förhindrande av brott som ingår i polislagen och i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Det är framför allt fråga om att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka när detta kan ske innan sådana åtgärder har vidtagits som uppfyller brottsrekvisiten. Det föreslås även ett uttryckligt omnämnande av förhindrande av straffbart försök. Med förhindrande av förberedelse av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka avses förberedelser till en straffbar gärning, trots att själva förberedelsen inte är kriminaliserad. Förhindrande av förberedelse innefattar också förhindrande av straffbar förberedelse.

Med uttrycket ”när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott” avses direkta iakttagelser av personens verksamhet och iakttagelser som gjorts av en utomstående person, t.ex. tips från en anonym person och annan indirekt utredning. Innebörden i uttrycket motsvarar i sak det som anges i polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen. Information som fåtts genom iakttagelser och på annat sätt inbegriper också bl.a. information som fåtts genom kriminalunderrättelse, observationer och tips samt slutsatser på basis av brottsanalyser. En förutsättning är att det på basis av denna information med fog kan antas att en person gjort sig skyldig till brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Även om brottsrekvisiten i sådana fall där det är fråga om avbrytande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka har uppfyllts så långt att det t.ex. är fråga om ett straffbart försök, ska avbrytandet av brottet här jämställas med förhindrande av brott. Detsamma gäller också begränsning av den direkta skada eller fara som brottet medför. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där en gärning som i och för sig uppfyller rekvisiten redan har begåtts men där följderna ännu inte uppkommit eller fortfarande kan begränsas.

I 3 punkten definieras avslöjande av brott. Det är fråga om åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts.

Enligt den gällande gränsbevakningslagen hör avslöjande av brott till Gränsbevakningsväsendets uppgifter. Begreppet avslöjande av brott definieras emellertid inte. Därmed avses gråzonen mellan förhindrande respektive utredning av brott. Som exempel kan nämnas den situationen att man fått tips om att ett brott redan har begåtts men det ännu inte finns någon konkret grund för misstanken, dvs. det finns inte någon sådan orsak att misstänka brott som avses i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen.

Syftet med det nu aktuella avslöjandet av brott är att få reda på sådana relevanta omständigheter om ett redan begånget brott som kan utgöra grund för att inleda förundersökning, t.ex. om element som ingår i rekvisiten samt om gärningsmannen, gärningstidpunkten och gärningsplatsen. Det är alltså inte fråga om brottsutredning eftersom förutsättningar för inledande av förundersökning saknas. Det är inte heller fråga om förhindrande av brott, eftersom brottet redan antas ha blivit begånget och eventuella skador eller andra följder som brottet orsakar inte mera kan begränsas.

Begreppet ”kan antas” i definitionen befinner sig på en lägre nivå än förundersökningslagens tröskel ”skäl att misstänka”, även om de språkliga skillnaderna mellan uttrycken inte är stora. Det är fråga om en liten gradskillnad. När tröskeln ”skäl att misstänka” har överskridits ska en brottsutredning inledas och då kan tvångsmedel enligt tvångsmedelslagens bli tillämpliga.

Gränsbevakningsväsendets användning av sådana hemliga metoder för inhämtande av information som avses i polislagen ska vara begränsad till förhindrande av brott, precis som för närvarande. Enligt bestämmelserna i 5 kap. 3 § i polislagen har Gränsbevakningsväsendet inte rätt till hemliga metoder för inhämtande av information för att avslöja brott, och det föreslås inte heller i denna proposition. Detta betyder emellertid inte att Gränsbevakningsväsendet inte får avslöja redan begångna brott, utan i stället att hemliga metoder för inhämtande av information för avslöjande av brott inte ska tillåtas med hänvisning till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. I praktiken är denna begränsning inte särskilt betydande eftersom tröskeln för inledande av förundersökning är relativt låg. Även om det inte är

tillåtet att använda hemliga metoder för inhämtande av information för att avslöja brott, finns det andra vanliga metoder för inhämtande av information som får användas.

Enligt bestämmelsen i 4 punkten avses med utredning av brott förundersökning av ett brott.

I 5 punkten definieras vad gränsbevakningsman är genom en hänvisning till 15 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. De gränsbevakningsmän som deltar i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning är särskilt utbildade för och förordnade till uppgiften.

I 6 punkten anges vad en anhållningsberättigad tjänsteman är genom en hänvisning till 2 kap. 9 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen, där det anges vilka de anhållningsberättigade tjänstemännen vid Gränsbevakningsväsendet är.

I 7 punkten anges vad som avses med förvaltningsenhet genom en hänvisning till 3 § 1 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. Förvaltningsenheterna vid Gränsbevakningsväsendet är staben för Gränsbevakningsväsendet, gränsbevakningssektionerna, sjöbevakningssektionerna, Gräns- och sjöbevakningsskolan och bevakningsflygdivisionen.

2 kap. **Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning**

3 §. *Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning.* Paragrafens 1 mom. motsvarar i sak 41 § i gällande gränsbevakningslag. I bestämmelsen föreskrivs det om Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning. Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Uppgiften att avslöja brott ålades Gränsbevakningsväsendet genom den ändring av gränsbevakningslagen som trädde i kraft i oktober 2014 (lag 749/2014). Gränsbevakningsväsendet är en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen.

Polisen ska i egenskap av allmänt behörig förundersökningsmyndighet fortfarande ha rätt att utföra förundersökningen av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som kommit till dess kännedom, om inte polisen och Gränsbevakningsväsendet kommer överens om något annat. Gränsbevakningsväsendet ska underrätta polisen om sådana misstänkta brott som kommit till dess kännedom enligt PTG-lagen och 7 § i den föreslagna lagen.

Bestämmelsen i 2 mom. innehåller en informativ hänvisning till PTG-lagen, där det föreskrivs om samarbete mellan myndigheter i brottsbekämpningsärenden. Syftet med bestämmelsen är att lyfta fram samarbetet med andra förundersökningsmyndigheter också i ärenden som hör till området för den nya lagen.

4 §. *Brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.* Bestämmelsen räknar upp de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Förteckningen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak den gällande 42 § i gränsbevakningslagen.

Gränsbevakningsväsendet ska förhindra, avslöja och utreda de brott som nämns i paragrafen. Polisen är allmänt behörig brottsbekämpningsmyndighet och kan alltid överta undersökningen av vilket brottmål som helst som undersöks av Gränsbevakningsväsendet.

Enligt 1–6 punkten ska Gränsbevakningsväsendet förhindra, avslöja och utreda 1) riksgränsbrott, 2) ordnande av olaglig inresa, 3) ordnande av olaglig inresa och till det anknuten människohandel och annat brott mot friheten, 4) förfalskningsbrott i fråga om sådana dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet, 5) territoriekränkning och annan kränkning av Fin-

lands territoriella integritet och 6) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka.

Bestämmelserna förblir oförändrade till denna del. I 6 punkten utelämnades dock omnämnandet i 42 § om att Gränsbevakningsväsendet ska övervaka efterlevnaden av föreskrifter, eftersom en gärning eller underlåtelse som kan betraktas som ett brott förutsätter att det finns en normativ bestämmelse att iaktta på lagnivå.

Förteckningen över brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka utvidgas enligt den föreslagna 7 punkten med gärningar, som är straffbara enligt 20 kap. i sjölagen, och gärningar som innebär brott mot bestämmelserna om att förhindra sammanstötningar av fartyg till sjöss och i inre farvatten. Brott mot sjövägsreglerna kan straffas med stöd av sjölagen, t.ex. som underlåtenhet att iaktta gott sjömanskap eller som äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 och 2 § i strafflagen. Med sjövägsreglerna avses konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977) och med reglerna för inre farvatten förordningen om förhindrande av sammanstötning i inre farvatten (252/1978).

Enligt punkterna 8–12 ska Gränsbevakningsväsendet förhindra, utreda och avslöja 8) brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken och gränsanordningar som Gränsbevakningsväsendet svarar för, 9) brott mot bestämmelserna om gränszon, 10) häleribrott och häleriförseelser i samband med in- eller utresekontroll, 11) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet och som omfattas av militära disciplinåtgärder har gjort sig skyldig till ett brott som ska handläggas som ett militärt rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning och 12) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

Bestämmelserna förblir oförändrade till denna del. Bestämmelsen i 11 punkten preciseras i fråga om förundersökning av brott som ska handläggas som ett militärt rättegångsärende med en hänvisning till 30 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, som gäller värnpliktiga och personer som antagits till sådan militärtjänst som avses i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995).

5 §. *Annan förundersökning som görs av gränsbevakningsväsendet.* Paragrafen motsvarar gällande 43 § i gränsbevakningslagen. På en annan förundersökningsmyndighets begäran kan Gränsbevakningsväsendet göra förundersökning även i ett annat ärende än ett sådant som avses i 42 §, om ärendet hänför sig till en förundersökning som Gränsbevakningsväsendet har inlett och åtalet i ärendet skulle kunna handläggas vid domstol samtidigt som åtalet för det brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Denna bestämmelse föreslås kvarstå oförändrad. Den överensstämmer med befogenhetsfördelningen mellan förundersökningsmyndigheterna. När det gäller befogenheterna för gränsbevakningsmän i andra förundersökningar gäller vad som föreskrivs i 6 §.

6 §. *Gränsbevakningsmäns uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning*. Enligt 1 mom. bestämmelser om gränsbevakningsmäns uppgifter, befogenheter, rättigheter och skyldigheter finns även i gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) eller och någon annan lag. Bl.a. gränsbevakningslagens bestämmelser om användning av maktmedel (35 §, 35 b–35 d §), om utredande av identitet (36 §), om stoppande av fordon och reglering av trafiken (38 §), om rätt att röra sig på annans fastighet (39 §), om en gränsbevakningsmans rätt att ge befallningar (40 §), om behandling av personer som berövats sin frihet (61–64 §) och om

handräckning (77 och 78 §) även tillämpas på brottsbekämpning. I 2 kap. i gränsbevakningslagen föreskrivs dessutom om de allmänna principer som ska iakttas i fråga om Gränsbevakningsväsendets verksamhet (utförande av uppgifter och uppgifternas viktighetsordning, principerna om saklighet, opartiskhet och försonlighet, proportionalitetsprincipen, principen om minsta olägenhet, principen om ändamålsbundenhet, meddelande om grunden för en åtgärd, och respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna). I 22 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning föreskrivs det om en gränsbevakningsmans yrkesskicklighet och kondition, i 23 § om uniform och i 24 § om tjänstetecken. Dessutom föreskrivs det om tystnadsrätt och tystnadsplikt i lagen. Om behandlingen av personuppgifter och rätten att få uppgifter av andra myndigheter och privata sammanslutningar eller privatpersoner föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

I 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet föreskrivs det om rätten att få information med hjälp av en teknisk anslutning. Gränsbevakningsväsendet har rätt att av polisen få information som behövs för upprätthållandet av gränssäkerheten, för förebyggande, avslöjande och förundersökning av brott och för annan undersökning. Bestämmelser om tystnadsplikt och tystnadsrätt finns i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. I den paragrafen hänvisas till 7 kap. 1–5 § i polislagen. Bestämmelserna tillåter också frivilligt utlämnande av uppgifter, framförallt till en annan förundersökningsmyndighet, om det anses att myndigheten kan behöva uppgifterna i sitt arbete. Det är då fråga om utlämnande av uppgifter i enskilda fall. Enligt 19 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) har polisen på motsvarande rätt att lämna ut uppgifter till gränsbevakningsväsendet genom en teknisk anslutning för upprätthållande av gränssäkerheten och för förhindrande, avslöjande, förundersökning och annan undersökning av brott. Bestämmelserna ger utrymme för ett relativt effektivt utlämnande av uppgifter mellan förundersökningsmyndigheterna. Det finns inte någon bestämmelse enligt vilken Gränsbevakningsväsendet ges rätt att begära att en annan förundersökningsmyndighet skaffar information med stöd av befogenheter som Gränsbevakningsväsendet självt inte har. I princip lämnar myndigheterna bara ut sådana uppgifter som de redan har tillgång till eller uppgifter som finns i deras register. Enstaka uppgifter kan överlåtas mellan förundersökningsmyndigheterna, om ändamålsbundenheten sammanfaller eller ändamålet inte är oförenligt med det ursprungliga ändamålet. I 43 a § 3 mom. i gränsbevakningslagen, som gäller rätten att behandla information om ett enskilt brott eller en mera omfattande brottslig verksamhet, begränsar avsevärt de tydliga grundläggande principerna för utlämnande av information.

Bestämmelsen i 43 a § 3 mom. i gränsbevakningslagen om en gränsbevakningsmans rätt att i en spanings- och undersökningsgrupp enligt PTG-lagen behandla information ska enligt förslaget tas in i 7 § i PTG-lagen. Paragrafen gäller PTG-spanings- och undersökningsgrupper.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen har en gränsbevakningsman vid en förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet samma rätt att vidta utredningsåtgärder enligt förundersökningslagen och använda tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen som en polisman vid en polismyndighets förundersökning, om inte något annat föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller i någon annan lag. Bestämmelsen motsvarar de bestämmelser som tillämpas utifrån hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om begränsningar i fråga om de hemliga tvångsmedel som står till Gränsbevakningsväsendets förfogande ingår för närvarande i 43 a § 1 och 2 mom. i gränsbevakningslagen. Det föreslås att motsvarande begränsningar ska tas in i 4 kap. i den nya lagen.

En befogenhet som enligt förundersökningslagen gäller enbart polismän förekommer endast i form av en anmärkning i dess 10 kap. 3 §. Enligt den kan en polisman och allmänna åklagaren i egenskap av undersökningsledare ge den som varit misstänkt för brott en muntlig eller skriftlig anmärkning, om förundersökningen läggs ned med stöd av 3 kap. 9 § i förundersöknings-

lagen. Bestämmelsen tillämpas på tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet på grund av hänvisningen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Motsvarande bestämmelse föreslås i 10 § i den nya lagen.

De befogenheter som polismän har enligt förundersökningslagen är gripande (2 kap. 1 §), omhändertagande för beslag och för kopiering av handlingar (7 kap. 8 §), öppnande och undersökning av vissa handlingar (7 kap. 11 §), beslutsfattande vid genomsökning av platser (8 kap. 15 §), omhändertagande av anordning (8 kap. 22 §), beslut om genomsökning av utrustning (8 kap. 29 §), förrättande av genomsökning av personer (8 kap. 33 §) och upptagande av signalement (9 kap. 3 §). En del av dessa befogenheter får användas endast i brådskande situationer. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 6 § 2 mom. har en gränsbevakningsman motsvarande befogenheter vid förundersökning också i fortsättningen.

7 §. *Anmälningsskyldighet.* Paragrafen motsvarar gällande 43 b § i gränsbevakningslagen. Gränsbevakningsväsendet är skyldigt att underrätta polisen om att det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott samt använder sådana hemliga metoder för inhämtande av information och sådana hemliga tvångsmedel som avses i den föreslagna lagen och i tvångsmedelslagen. Bestämmelsen kompletterar skyldigheten enligt 3 § i PTG-lagen att informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör om brott som den fått kännedom om och åtgärder i anslutning till brottet. Skyddandet av hemligt inhämtande av information sammanhänger alltid med användningen av den befogenhet att använda ett hemligt tvångsmedel eller en metod för hemligt inhämtande av information som i normala fall omfattas av anmälningsskyldighet. I praktiken sker anmälan när beslutet om hemligt inhämtande av information införs i Salpa-systemet.

I regel ska anmälan göras på det sätt som beskrivs i PTG-lagen, dvs. genom att göra en anteckning i förundersökningsmyndigheternas gemensamma register. Gränsbevakningsväsendet kommer tillsammans med polisen överens om vilka brott som omfattas av anmälningsskyldigheten och om hur anmälningsskyldigheten ska uppfyllas i praktiken. Enligt 3 kap. 1 § i förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten utan dröjsmål registrera anmälan om ett brott.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa ett tillräckligt informationsflöde mellan Gränsbevakningsväsendet och polisen för att polisen som allmänt behörig förundersökningsmyndighet ska kunna bilda sig en heltäckande lägesbild av olika myndigheters brottsbekämpningsåtgärder. På så vis kan samarbetet mellan förundersökningsmyndigheterna effektiviseras, överlappande myndighetsåtgärder undvikas, polis- och gränsbevakningsmännens arbetarskydd säkerställas samt överföringen till polisen av förundersökningen av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka vid behov möjliggöras under de förutsättningar som föreskrivs i 8 §.

8 §. *Överföring av förebyggande och utredning av brott till polisen eller Tullen.* Paragrafen motsvarar gällande 44 § i gränsbevakningslagen. I den föreskrivs om överföring av utredningen eller förundersökningen av ett misstänkt brott till polisen eller Tullen. Överföringen sker på samma grunder som för närvarande, alltså om arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga förundersökningsåtgärderna förutsätter det eller om en annan PTG-myndighet kräver det. Om t.ex. en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott, överförs förundersökningen vid behov till polisen för att undersökningens opartiskhet ska kunna garanteras.

9 §. *Undersökningsledare*. Paragrafen innehåller bestämmelser om de villkor som gäller när en tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet fungerar som undersökningsledare vid en förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet Paragrafen motsvarar gällande 46 § i

gränsbevakningslagen. En sådan anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen får vara undersökningsledare.

Närmare bestämmelser om den utbildning som krävs av en undersökningsledare utfärdas genom förordning av statsrådet. Om utbildningskrav för undersökningsledare föreskrivs för närvarande i 49 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005). Det är meningen att utbildningskraven förbli oförändrade.

10 §. *Anmärkning*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar de som finns i 10 kap. 3 § i förundersökningslagen och som ska tillämpas i enlighet med hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. I och med att hänvisningsbestämmelsen utelämnas bör en uttrycklig bestämmelse tas in i lag. En gränsbevakningsman får tilldela en brottsmisstänkt en muntlig eller skriftlig anmärkning, om förundersökningen läggs ned med stöd av 3 kap. 9 § i förundersökningslagen.

11 §. *Bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande*. Bestämmelsen motsvarar 47 § i gränsbevakningslagen, sådan den lyder ändrad i lag 990/2016. En gränsbevakningsman utfärdar enligt bestämmelsen ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande med iakttagande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

12 §. *Verkställighet av en förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag.* Denna paragraf motsvarar 47 a § i tullagen utan ändringar.

I 1 mom. föreskrivs det att det på Gränsbevakningsväsendet i brott som det utreder ska tillämpas vad som i 38 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) föreskrivs om polisens uppgifter vid verkställigheten av en förverkandepåföljd och vad som i 7 kap. 23 § 2–4 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om återlämnande av föremål, egendom eller handlingar som tagits i beslag.

I 2 och 3 mom. föreskrivs det om hur försäljning av beslagtagna föremål som avses i 7 kap. 13 § i tvångsmedelslagen och om hur verkställande av förverkandepåföljd som avses i 38 § i lagen om verkställighet av böter ska genomföras vid Gränsbevakningsväsendet. Ett beslut enligt tvångsmedelslagen om försäljning av beslagtaget föremål fattas av förvaltningsenhetens chef. En förverkandepåföljd som avses i lagen om verkställighet av böter ska verkställas av förvaltningsenheten.

3 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information

Allmänna bestämmelser

13 §. *Användning av hemliga metoder för inhämtande av information.* I paragrafen föreskrivs det om tillämpningsområdet för hemliga metoder för inhämtande av information i bekämpningen av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. De hemliga metoder för inhämtande av information som får användas vid förebyggande av brott som avses i 4 § och som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller för avvärjande av risken räknas upp i den föreslagna bestämmelsen.

Användningen av hemliga metoder för inhämtande av information begränsas till förhindrade av de brott som enligt 4 § ska undersökas av Gränsbevakningsväsendet. Om användning av hemliga tvångsmedel för utredning av brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet föreskrivs i 4 kap. Med brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka avses

de som anges i 4 § och 5 § och som utreds i samband med någon annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafen motsvarar i huvuddrag 5 kap. 1 § 1 och 5 mom. i polislagen. Det är inte fråga om en befogenhetsbestämmelse som ger rätt att i enskilda fall använda olika metoder för inhämtande av information. I momentet nämns som användningsändamål för hemliga metoder för inhämtande av information endast sådana som sammanhänger med förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärjande av risken.

Enligt bestämmelsen föreskrivs det i det föreslagna kapitlet om teleövervakning, om inhämtande av basstationsuppgifter, om systematisk observation, om förtäckt inhämtande av information, om teknisk observation (*teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning*), om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning och om kontrollerade leveranser i syfte att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärja en fara.

Gränsbevakningsväsendet ska inte ha rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor för att förhindra ett brott eller avvärja risken för brott. Avslöjande av brott fogades till Gränsbevakningsväsendets uppgifter genom en ändring av gränsbevakningslagen som trädde i kraft i oktober 2014. Enligt 5 kap. 3 § i polislagen används inte hemliga metoder för inhämtande av information vid avslöjande av brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet kan inte heller framledes använda sig av hemliga metoder för inhämtande av information för att avslöja brott. Sådana metoder för att avslöja brott kan enligt 5 kap. 3 § i polislagen komma i fråga närmast i skyddspolisens verksamhet.

I bestämmelsen beskrivs i korthet karaktären av de hemliga metoderna för inhämtande av information i och med att möjligheten att använda metoderna i hemlighet för objekten nämns. Detta innebär alltså endast att det är möjligt att använda metoderna i hemlighet. Det är dock inte alltid nödvändigt. Om informationen inte äventyrar t.ex. möjligheten att förhindra ett brott finns det ingen anledning att använda metoderna i hemlighet.

Definitionerna av hemliga metoder för inhämtande av information enligt denna lag stämmer överens med motsvarande definitioner i 5 kap. i polislagen samt definitionerna av hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Begreppen hemligt inhämtande av information och hemliga metoder för inhämtande av information används i den föreslagna lagen på samma sätt som i polislagen och i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

14 §. *Förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information.* I sak motsvarar bestämmelserna i paragrafen i tillämpliga delar regleringen i 5 kap. 2 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. I 1 mom. föreskrivs det om en gemensam allmän förutsättning (att man med den metoden kan antas få information som behövs för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärja en fara) för samtliga hemliga metoder för inhämtande av information som avses i kapitlet. I bestämmelserna om vissa metoder för inhämtande av information föreskrivs emellertid fortfarande om särskilda förutsättningar.

I 2 mom. bestäms att utöver vad som föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information får systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av personer, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt

för att förhindra eller avslöja ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Uttrycket ”utöver vad som nedan föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information” i början av momentet avser att i bestämmelserna om respektive metod för inhämtande av information ska anges förutsättningarna för användning av den aktuella metoden, exempelvis att det på basis av den persons yttranden, hotelser eller uppträdande som är föremål för metoden i fråga med fog kan antas att denne gör sig skyldig till ett brott av en viss allvarlighetsgrad eller att metoden för inhämtande av information får användas endast i fråga om ett visst utrymme eller en viss plats.

Förutsättningarna för användning av metoderna för inhämtande av information regleras i överensstämmelse med förutsättningarna för användning av hemliga metoder för inhämtande av information i 5 kap. i polislagen och av hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen.

Förutsättningen att dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt föreslås när det gäller de hemliga metoderna för inhämtande av information i denna lag bli utsträckt till att gälla systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning, och kontrollerade leveranser. Dessa metoder kan innebära så stora ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna att det är motiverat att ange en särskild förutsättning för användningen av dem. Teknisk spårning av en person utgör enligt förslaget sådan teknisk spårning som definieras närmare i 29 § 3 mom.

Förutsättningen att metoden kan antas vara av synnerlig vikt för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka gäller inte i fråga om teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, förtäckt inhämtande av information, annan teknisk spårning än teknisk spårning av en person samt inhämtande av identifieringsuppgifter om teleadresser eller teleterminalutrustning. Dessa hemliga metoder för inhämtande av information innebär inte lika kännbara ingrepp i objektens grundläggande och mänskliga rättigheter som de ovan nämnda metoderna, vilket innebär att regleringen får bli beroende av de förutsättningar som gäller respektive metod.

Enligt 3 mom. ska användningen av en hemlig metod för inhämtande av information avslutas inom den tid som anges i beslutet, om syftet med användningen har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden. Genom en bestämmelse som är förenlig med 5 kap. 2 § 3 mom. i polislagen understryks att hemliga metoder inte i något fall får användas under en längre tid än nödvändigt, trots att tillståndet fortfarande skulle vara i kraft. Det är klart att användningen av en hemlig metod för inhämtande av information ska avslutas senast då tillståndets giltighetstid upphör.

15 §. *Fortsatt hemligt inhämtande av information för utredning av brott*. Med stöd av paragrafen får inhämtande av information som inletts för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fortgå tre dygn, om det under sådan informationsinhämtning framgår att det finns skäl att misstänka att det brott som varit föremål för inhämtandet av information har begåtts. Hemligt inhämtande av information för utredning av brott får emellertid fortsätta under högst den tid som tillståndet eller beslutet är i kraft. Om det för utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka är behövligt att använda ett sådant hemligt tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ska ärendet inom den nämnda tiden föras för avgörande till den myndighet som är behörig att fatta beslut om användning av tvångsmedlet.

Bestämmelsen motsvarar regleringen i 5 kap. 4 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. I sådana fall som avses i paragrafen blir det möjligt att fortsättningsvis använda hemligt inhämtande av information då en i den föreslagna lagen angiven grund faller bort, men det finns ett behov att fortsätta inhämtandet med stöd av tvångsmedelslagen. Utan den föreslagna bestämmelsen skulle användningen av inhämtande av information upphöra så snart det framgår att t.ex. det brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka inte kommer att kunna förhindras, utan redan misstänks ha begåtts och det inte längre är möjligt att förhindra eller begränsa följderna.

Med stöd av paragrafen får sådan informationsinhämtning för utredning av ett brott som inletts på grundval av den föreslagna lagen inhämtas i ytterligare tre dygn, dock högst så länge tillståndet eller beslutet är i kraft. Om tillståndet går ut t.ex. inom två dygn efter att en situation konstaterats är det dock inte tillåtet att fortsätta använda metoden för inhämtande av information i tre dygn. Det är nödvändigt att ansöka om tillstånd eller beslut enligt tvångsmedelslagen inom den tid som anges i momentet, eller också måste användningen av metoden för inhämtande av information avslutas.

Inhämtande av information ur telenät

16 §. *Teleövervakning och dess förutsättningar*. I paragrafen föreskrivs det om teleövervakning och förutsättningarna för sådan övervakning. Bestämmelsen motsvarar regleringen i 5 kap. 8 § 1–3 mom. i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen.

I 1 mom. definieras begreppet teleövervakning. Definitionen motsvarar i sak definitionen i 5 kap. 8 § 1 mom. i polislagen. Med teleövervakning avses att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett sådant allmänt kommunikationsnät som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) eller till ett därtill anslutet kommunikationsnät eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av den tillfälligt förhindras. Med identifieringsuppgifter avses i 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken avsedd information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden.

Om konfidentialiteten hos kommunikation och förmedlingsuppgifter föreskrivs i informationssamhällsbalken. En kommunikationspart får behandla sina egna elektroniska meddelanden och förmedlingsuppgifter om dem, om inte något annat föreskrivs i lag. Radiokommunikation som är avsedd för allmän mottagning och dess förmedlingsuppgifter får behandlas, om inte något annat föreskrivs i lag. Andra elektroniska meddelanden och förmedlingsuppgifter får behandlas med kommunikationsparternas samtycke eller om så föreskrivs i lag.

Enligt motiveringen i regeringens proposition med förslag till informationssamhällsbalk (RP 221/2013 rd) kan identifieringsuppgifter omfatta uppgifter som bland annat anger vilken väg kommunikation routas, dess varaktighet, tidpunkt, eller mängden överförd data, det använda protokollet, den position där avsändarens eller mottagarens terminalutrustning befinner sig på en viss basstations område, det avsändande och mottagande nätet samt kommunikationens början, slut och varaktighet. Uppgifterna kan också avse den form i vilken meddelandet förmedlas i nätet. Den avgörande faktorn är att uppgifterna ska kunna förknippas med en abonnent eller användare. Som exempel kan nämnas e-postmeddelanden, vars identifieringsuppgifter är de rubrikuppgifter i meddelandet som gäller avsändare, mottagare, ruttinformation och tidsangivelser. I fråga om begreppet identifieringsuppgift bör det beaktas att den abonnent till

vilken identifieringsuppgifterna kan kopplas kan vara såväl en fysisk som en juridisk person. Dessutom måste det beaktas att man med hjälp av teleövervakning kan få identifieringsuppgifter om telemeddelanden, men rätten att få identifieringsuppgifter innebär inte rätt till teleövervakning.

För tydlighetens skull används i definitionen, på samma sätt som i polislagen, i stället för telemeddelande begreppet meddelande, vilket även stämmer överens med definitionen av teleavlyssning och teleövervakning i tvångsmedelslagen. Begreppen teleadress och teleterminalutrustning ska likaså stämma överens med de begrepp som används i polislagen och tvångsmedelslagen. Teleövervakning omfattar också inhämtande av information om teleadressers och teleterminalutrustningars position. Den föreslagna definitionen innefattar över huvud taget teknikneutralt inhämtande av information om alla typer av mobila teleadressers och teleterminalutrustningars position, oberoende av om det t.ex. är fråga om en mobilteleapparat eller någon liknande enhet.

I momentet ingår likaså för tydlighetens skull i överensstämmelse med polislagen en definition av identifieringsuppgift, som bygger på 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken. Det är inte möjligt att uttömmande och entydigt definiera begreppet identifieringsuppgift. Begränsningen av definitionen till uppgifter om ett meddelande innebär att sådan styrningstrafik mellan datorer som inte har samband med ett meddelande inte omfattas av skyddet för konfidentiell kommunikation. Avgränsningen motsvarar i sak även det som föreskrivs om teleövervakning enligt polislagen och tvångsmedelslagen.

Enligt 2 mom. kan Gränsbevakningsväsendet för att förhindra brott beviljas tillstånd till teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och ett till det anknutet människohandelsbrott eller till grovt jaktbrott. En förutsättning är att brotten med avseende på straffets stränghet och typen av brott ska motsvara brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet och som utgör grund för teleövervakning enligt 43 a § 2 mom. Bestämmelsen motsvarar i tillämpliga delar 5 kap. 8 § 2 mom. i polislagen.

17 §. *Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning*. Enligt paragrafen får Gränsbevakningsväsendet med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om innehavaren på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år eller till något annat brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen. Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 9 § 1 och 4 punkten i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Att teleövervakningen gäller en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas av den som ger sitt samtycke avser faktisk besittning. Sålunda kan t.ex. en arbetsgivare inte ge samtycke till teleövervakning av en mobiltelefon som används av en arbetstagare. Inte heller tillfällig användning av en annan persons mobiltelefon kan berättiga till att ge samtycke till teleövervakning av telefonägarens kommunikation.

Samtycket ska alltid ges i skriftlig form. Det kan skrivas in t.ex. i ett förhörsprotokoll. I brådskande situationer kan samtycke emellertid ges muntligen men det ska då så snart som möjligt

bekräftas skriftligen. Som vittne betraktas t.ex. en person som innehar ett meddelande om ett brott som begåtts genom användning av en teleadress eller teleterminalutrustning.

Enligt den rådande uppfattningen i doktrinen om den kränktes samtycke kan var och en på ett giltigt sätt ge sitt samtycke till teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som denne har i sin besittning, om samtycket ges frivilligt före åtgärden och den som ger samtycket insett dess betydelse. Samtycket ska vara genuint frivilligt. Gränsbevakningsväsendet får inte utöva påtryckning eller på annat sätt ställa ledande frågor för att få samtycket. Gränsbevakningsväsendet kan nämna möjligheten att använda samtyckesbaserad teleövervakning, men vederbörande ska alltid själv få dra sina slutsatser om användningen av en viss metod för inhämtande av information.

Vid samtyckesbaserad teleövervakning är det alltså fråga om ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, som ska förhindras och som den som gett sitt samtycke dessutom har koppling till på ett eller annat sätt. I praktiken ska det råda ett sådant samband mellan den som ger sitt samtycke och gärningsmannen bakom den gärning som ska förhindras att teleövervakningen av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas av den som ger samtycket kan ha betydelse för förhindrandet av brottet. Behovet av befogenhet att utöva teleövervakning kan uppstå i t.ex. en situation där det är fråga om uppgifter som inkommit till eller skickats från teleterminalutrustning som innehas av ett vittne till ett misstänkt brott eller av sakägaren i ett misstänkt brottmål.

18 §. *Beslut om teleövervakning*. Bestämmelsen motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i 5 kap. 10 § 1, 2, 4 och 5 mom. i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Enligt 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen ska de befogenheter för förebyggande av brott som de polismän som hör till befälet och anhållningsberättigade polismän som avses i 5 kap. 7 § 1 mom. i polislagen har tillämpas på anhållningsberättigade tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet.

Beslut om teleövervakning ska fattas av domstol. Enligt 1 mom. ska domstolen besluta om teleövervakning enligt 16 § 2 mom. samt 17 § på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Detta är utgångspunkten för allt inhämtande av information genom telenät.

Om ett ärende som avses i 1 mom. enligt 2 mom. kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast inom 24 timmar från det att metoden började användas.

Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation har fattat beslut och domstolen anser att det inte funnits förutsättningar för åtgärden, måste användningen av metoden för inhämtande av information avslutas och det material och de anteckningar om informationen som fåtts på detta sätt omedelbart utplånas. Ett undantag utgör i detta avseende sådana fall där överskottsinformation får användas i enlighet med 47 §.

Ärendet ska föras till domstol också i det fall att användningen av teleövervakning upphör inom 24 timmar efter att den påbörjades. I annat fall skulle man genom helt kortvarig informationsinhämtning kunna kringgå de krav som ställs på beslutsförfarandet. Att även i sådana fall föra ärendet till domstol främjar lagenligheten i verksamheten.

Enligt 3 mom. kan tillstånd meddelas för högst en månad åt gången. Tillståndet kan beviljas så att det även gäller en viss tidsperiod som föregått tillståndet, och denna tidsperiod kan vara längre än en månad. Definitionen motsvarar 5 kap. 10 § 5 mom. i polislagen.

I 4 mom. föreskrivs om den information som ska ingå i yrkandet och beslutet. Det motsvarar i sak 5 kap. 10 § 5 mom. och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen samt innehållet i motsvarande bestämmelse om beslut om hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen. I yrkandet och beslutet ska nämnas information som gör det möjligt att bedöma om förutsättningarna för användning av en metod för inhämtande av information är uppfyllda. I bestämmelsen understryks skyldigheten att föra fram och motivera omständigheter som domstolen kan lägga till grund för sina egna slutsatser när det gäller förutsättningarna för användning av metoder för informationsinhämtning. Målet för bestämmelsen är en högklassig tillståndsprocess.

Med ett sådant brott som ska undersökas av Gränsbevakningsväsendet och som enligt 1 punkten i momentet ligger till grund för åtgärden avses ett brott som ska förhindras och med den fara som ligger till grund för åtgärden den fara som åtgärden vidtas för att avvärja. Med den person som nämns i 2 punkten avses i samband med en hemlig metod för inhämtande av information enligt denna lag en person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. En sådan person är emellertid inte misstänkt i den bemärkelse som avses i förundersökningslagen. Med uttrycket ”de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleavlyssningen grundar sig på” i 3 punkten avses fakta som talar för att personen i fråga sannolikt kommer att begå eller har begått ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Punkterna 4–7 ska tillämpas som sådana. När det gäller hemliga metoder för inhämtande av information ska man överlag övergå till att ange exakta klockslag för när tillstånd och beslut som gäller inhämtande av information via telenät samt även teknisk avlyssning och optisk observation börjar och upphör. Dessa tidpunkter bör nämnas i beslutet.

19 §. *Inhämtande av basstationsuppgifter och dess förutsättningar*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 11 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om inhämtande av basstationsuppgifter och om förutsättningar för detta ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. definieras begreppet inhämtande av basstationsuppgifter. Därmed avses inhämtande av information om teleterminalutrustningar och teleadresser som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation. Inhämtandet av basstationsuppgifter kan alltså gälla även teleadresser och teleterminalutrustningar som registreras i framtiden. Genom inhämtandet av basstationsuppgifter görs ett mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna för den som är föremål för åtgärderna än genom teleövervakning. Dessutom är det med avseende på fullgörandet av de grundlagsfästa rättigheterna för personer som är föremål för inhämtande av information viktigt att basstationsuppgifter inhämtas för att kunna utesluta de aktuella personerna vid förhindrande av ett misstänkt brott.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för inhämtande av basstationsuppgifter. Enligt momentet kan Gränsbevakningsväsendet beviljas tillstånd att inhämta basstationsuppgifter för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka på en sannolik brottstidpunkt via en basstation som är belägen i närheten av en förmodad brottsplats när det är fråga om en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

20 §. *Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 12 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid

Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman fatta beslut om inhämtande av basstationsuppgifter. Om ärendet inte tål uppskov får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast inom 24 timmar från det att metoden började användas.

Enligt 2 mom. beviljas tillstånd för en viss tidsperiod. Tillståndet – såsom ett sådant tillstånd som avses i 5 kap. 12 § 2 mom. i polislagen – ska även gälla information som hänför sig till tiden före beslutet. Också information som hänför sig till tidpunkten före beslutet kan ha betydelse för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Det väsentliga är att informationens relevans kan motiveras.

I 3 mom. föreskrivs vad som ska nämnas i yrkandet och beslutet om inhämtande av basstationsuppgifter. Momentets 2 punkt ska tillämpas så att det är fråga om fakta som kan läggas till grund för antagandet att basstationens område har betydelse för förhindrandet av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

21 §. *Systematisk observation och dess förutsättningar*. I paragrafen föreskrivs om observationsbefogenhet och dess förutsättningar på samma sätt som i polislagen. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 13 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om systematisk observation och om förutsättningarna för detta ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. finns en definition på observation med samma innehåll som 5 kap. 13 § 1 mom. i polislagen. Enligt momentet avses med observation iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Den allmänna definitionen av begreppet observation har betydelse för definitionerna av olika former av observation. Detta gäller i synnerhet sådan systematisk observation som avses i 2 mom.

I sådan observation av en person som föreslås i denna lag görs iakttagelser i syfte att förhindra ett brott. Observationen inbegriper syftet att inhämta information om en viss person, vilket skiljer observation från övervakning. Kännetecknande för åtgärden är också att iakttagelser görs i hemlighet. Observation kan genomföras så att den som är föremål för åtgärden inte märker att han eller hon iakttas, trots att observationen i och för sig genomförs helt öppet, t.ex. från en bil med polisens emblem. Det kan sålunda dels vara fråga om att göra iakttagelser i hemlighet och dels om att göra iakttagelser så att syftet med inhämtandet av information hemlighålls.

Att begreppet iakttagande används tyder på att det inte sker någon växelverkan mellan observatören och den observerade. Observatören får t.ex. inte aktivt, i syfte att inhämta information inleda samtal med objektet. Vid förtäckt inhämtande av information ligger det i sakens natur att en aktiv interaktion med objektet endast förekommer i begränsad utsträckning och att sådana situationer endast sällan eftersträvas. Detta hindrar emellertid inte att det vid observationen sker interaktion med objektet t.ex. i situationer där observatören ofrivilligt avslöjas eller utan interaktion skulle löpa en omedelbar risk för att avslöjas. Observationen kan ske på ett visst avstånd men också på nära håll, t.ex. från ett grannbord i ett café. Observatören kan då vid behov dra sig ur situationen också interaktivt, i praktiken genom att samtala med objektet.

I sådana situationer ska initiativet till interaktionen dock komma från den som är föremål för informationsinhämtningen.

Vid observation får enligt nuvarande praxis som stöd för egna sinnesiakttagelser användas bl.a. kikare, kamera, videokamera, ljusförstärkare och andra liknande tekniska anordningar. Vid gränsdragningen mot optisk observation är det väsentligt att metoden i fråga i enlighet med 27 § 1 mom. används med hjälp av en för ändamålet utplacerad teknisk anordning, metod eller programvara. Tekniska anordningar som används för observation ska under hela informationsinhämtningen kontrolleras och användas av en gränsbevakningsman.

För tydlighetens skull är det skäl att nämna att observation kan utföras också i datanät. Observation som utförs genom att man i ett datanät med en dator följer t.ex. samtal som en person för i en diskussionsgrupp utgör enligt förslaget inte teknisk observation, även om det är nödvändigt att använda dator för ändamålet. Det är då fråga om ett särdrag som har samband med denna närmiljö. Dator används i sådana situationer på samma sätt som av övriga användare. Sådan observation som avses i momentet motsvarar i sak observation enligt polislagen.

Enligt 2 mom. avses med systematisk observation annan än kortvarig observation av en person som med fog kan antas begå ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. På samma sätt som enligt definitionen av begreppet observation används också systematisk observation i hemlighet, vilket därmed innebär undvikande av interaktion. Momentet motsvarar i sak 5 kap. 13 § 2 mom. i polislagen.

För systematisk observation kan det inte fastställas någon kortaste varaktighet. Minimitiden för sådan observation är beroende av förhållandena i det enskilda fallet. Observationen kan anses vara systematisk också då den inte pågår någon längre tid per gång, men upprepas efter en viss tid. När det gäller bedömningen av kortvarigheten har tiden mellan den första och sista observationsåtgärden betydelse. Typiskt för systematisk observation är att man följer vad en misstänkt gör och vilka personer han eller hon träffar.

Systematisk observation kan endast gälla en sådan person som avses i 2 mom. Observation av andra personer kan således ske endast som en kortvarig enskild åtgärd, närmast av den anledningen att man för att förvissa sig om att observationsobjektet är det rätta måste göra iakttagelser också av andra personer.

Enligt 3 mom. får Gränsbevakningsväsendet för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett i 4 § avsett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år eller till häleribrott.

Såsom framgår av den allmänna motiveringen sammanhänger denna tröskel med den omständigheten att systematisk observation innebär ett ingrepp i den personliga integriteten. Därför ska samma tröskel som i polislagen föreskrivas för dess användning. En förutsättning för systematisk observation är enligt 14 § 2 mom. också att denna kan antas vara av synnerlig vikt för att förhindra ett brott.

Enligt 4 mom. får observation som avses i paragrafen inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur. En teknisk anordning får inte användas vid observation eller systematisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen. Observation genom sinnesiakttagelser i syfte att förhindra brott får emellertid riktas också mot en person som befinner sig inom hemfridssfären.

Utrymmen som används för boende av permanent natur hör till kärnområdet för hemfridsskyddet. Också i detta sammanhang avses med ”utrymme” en plats som avgränsas av väggar och ett tak eller motsvarande konstruktioner. Utrymmen som används för boende av permanent natur kan inte definieras på ett uttömmande sätt. Den faktiska användningen av ett utrymme har inte nödvändigtvis något samband med dess ursprungliga syfte.

Hemfridsskyddade platser är enligt strafflagens 24 kap. 11 § bostäder, fritidsbostäder och övriga utrymmen som är avsedda för boende, såsom hotellrum, tält, husvagnar och fartyg som kan bebos, trappuppgångar i bostadshus samt gårdar som utgör de boendes privata område och de byggnader som är fast förbundna med sådana gårdar. Bestämmelsen skyddar hemmet och dess omedelbara omgivning. Med bostad avses bl.a. lägenheter i flervåningshus och radhus samt egnahemshus och delar av sådana.

Bostäder och delar av bostäder är typiska ”utrymmen som används för boende av permanent natur” enligt definitionen. Också om trappuppgången i ett bostadshus omfattas av hemfridsskyddet kan den inte anses vara ett utrymme som används för boende av permanent natur. Inte heller hemfridsskyddade gårdsbyggnader hör till de utrymmen som avses i momentet, om de inte används för boende av permanent natur. Semesterbostäder, hotellrum, tält och husvagnar samt andra motsvarande utrymmen används i allmänhet inte för boende av permanent natur.

Momentet innebär att en gränsbevakningsman som beslutar om observation och systematisk observation måste göra en bedömning och vid behov ta reda på hur det förhåller sig. Om ett utrymme är avsett för boende av permanent natur är presumtionen den att utrymmet också måste användas för boende av permanent natur. Denna presumtion kan upphävas om utredningen stöder motsatsen. Om ett utrymme inte är avsett för boende av permanent natur är presumtionen på motsvarande sätt den att utrymmet inte används för sådant boende. Också denna presumtion kan upphävas. Exempelvis ett hotellrum eller en kontorslokal kan de facto användas för boende av permanent natur medan en bostadslägenhet de facto kan användas som kontor.

22 §. *Beslut om systematisk observation*. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 14 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska beslut om systematisk observation fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Ett sådant beslut får enligt 2 mom. fattas för högst sex månader åt gången. I 3 mom. föreskrivs vad som ska nämnas i beslutet om systematisk observation. I detta avseende hänvisas till det som anförs ovan i motiveringen till 18 §.

23 §. *Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar*. I samband med den nya polislagen kom förtäckt inhämtande av information med bland Gränsbevakningsväsendets metoder för förhindrande och utredning av vissa brott. Förtäckt inhämtande av information kan numera användas av en gränsbevakningsman vid förhindrande eller utredning av grovt ordnande av olaglig inresa eller av nämnda brott och till den anknuten människohandel.

Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 15 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen. Den innebär att den gällande regleringen förblir oförändrad.

I paragrafen föreskrivs om informationsinhämtning som delvis liknar en täckoperation men är kortvarig och som inte innebär ett liknande förtroendeförhållande till objektet som en täckoperation. Enligt 1 mom. avses med förtäckt inhämtande av information sådant inhämtande av

information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla gränsbevakningsmannens uppdrag. Bestämmelsen överensstämmer i sak med motsvarande definition i 5 kap. 15 § 1 mom. i polislagen.

Omnämnandet av att inhämtandet av att information är riktat mot en viss person innebär att åtgärden kan riktas också mot någon annan än en person som avses i 2 mom. och som med fog kan antas begå ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Som exempel kan nämnas den situationen att en kriminell grupp beställer en taxi som de facto körs av en gränsbevakningsman som deltar i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning och nämnda person följer med gruppen. Dessutom kan befogenheten innebära t.ex. att en försändelse till en viss person levereras av en person som uppträder som bud. I sådana situationer är det möjligt att försändelsen tas emot av någon annan person än den som avses i 2 mom. Det är fråga om förtäckt inhämtande av information också då en gränsbevakningsman föreställer servitör i en restaurang för att kunna inhämta information i närheten av en viss person. Som för närvarande utförs förtäckt inhämtande av information vid Gränsbevakningsväsendet av sådana gränsbevakningsmän inom brottsbekämpningen som har särskild utbildning för ändamålet. Det är av yttersta vikt att dessa är medvetna om var gränsen går mellan förtäckt inhämtande av information och täckoperation, som inte ingår i Gränsbevakningsväsendet metodarsenal, för att befogenheten inte används på ett sätt som gör att det är fråga om en täckoperation.

Någon exakt tidsgräns kan inte anges för hur länge förtäckt inhämtande av information får pågå, eftersom den andra parten genom sina åtgärder kan göra att situationen drar ut på tiden, trots att syftet redan uppnåtts. Om gränsbevakningsmannen drar sig ur situationen på ett onaturligt sätt kan detta också avslöja att information inhämtats.

Till åtskillnad från observation och systematisk observation faller det sig naturligt att använda befogenheten uttryckligen för att personligen träffa objektet eller inleda någon motsvarande interaktion med föremålet för inhämtandet av information, dock inte motsvarande längre umgänge och ett sådant särskilt förtroendeförhållande som när det är fråga om en täckoperation. Vid förtäckt inhämtande av information är det således inte aktuellt med infiltration. Befogenheten får inte användas i syfte att kringgå bestämmelserna om täckoperationer. Inte heller är syftet med bestämmelsen att ersätta bestämmelserna om täckoperationer.

I verksamhetens natur ingår dessutom endast att använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter. Som exempel kan nämnas användning av ett transportföretags overall och namnskylt. En sådan skyddsmetod kan användas endast för att hemlighålla det uppdrag en gränsbevakningsman inom brottsbekämpningen har, med andra ord för att förhindra att det avslöjas att det är fråga om inhämtande av information. Inhämtande av information kan skyddas i enlighet med 39 §.

Det föreskrivs i 2 mom. att Gränsbevakningsväsendet får använda förtäckt inhämtande av information för att förhindra ett brott, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa och ett till den anknutet människohandelsbrott.

Förtäckt inhämtande av information ska enligt 3 mom. inte vara tillåtet i en bostad, inte ens med bostadsinnehavarens medverkan. Inhämtande av information i en bostad ska således vara kategoriskt förbjudet. Bestämmelsen motsvarar i sak 5 kap. 15 § 3 mom. i polislagen.

24 §. *Beslut om förtäckt inhämtande av information.* Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 16 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevak-

ningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 4 mom. i den paragrafen.

Det föreskrivs i 1 mom. i den föreslagna paragrafen att avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet beslutar om förtäckt inhämtande av information. Bestämmelsen motsvarar det som föreskrivs i 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen. Det är motiverat att beslutsfattandet kvarstår hos staben för Gränsbevakningsväsendet. Det är av yttersta vikt att förtäckt inhämtande av information särskiljs från täckoperation, som inte ingår i Gränsbevakningsväsendet metodarsenal, för att befogenheten för förtäckt inhämtande av information inte används på ett sätt som gör att det i praktiken är fråga om en täckoperation. Gränsbevakningsväsendet får inte använda sig av en täckoperation för att förhindra eller utreda brott, och det föreslås inte heller i denna proposition.

Enligt 2 mom. ska beslut om förtäckt inhämtande av information fattas skriftligen. Av beslutet ska framgå 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat, 2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget, 3) det brott som ligger till grund för åtgärden, 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot, 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken, 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden och 7) begränsningar och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Med åtgärd avses t.ex. att leverera en försändelse till en viss adress, och åtgärdens syfte kan då vara att ta reda på vem som tar emot försändelsen. När det gäller användning av befogenheten förutsätts det uttryckligen att det utses en gränsbevakningsman som ansvarar bl.a. för att åtgärden inte de facto är en täckoperation. I beslutet ska det också nämnas vilket slag av brott som ska förhindras, men den person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott behöver inte namnges. I beslutet behöver endast nämnas den person som är föremål för inhämtandet av information och som de facto fortfarande kan vara okänd för Gränsbevakningsväsendet.

Liksom i fråga om andra metoder för inhämtande av information ska också de fakta som misstanken mot en person grundar sig på beskrivas i beslutet om förtäckt inhämtande av information på ett sådant sätt som kan övertyga en utomstående om att det finns förutsättningar för användning av metoden i fråga. Tidpunkterna för inledande och avslutande av förtäckt inhämtande av information behöver inte anges med exakta klockslag eftersom det snarare är fråga om att utföra en enskild åtgärd vid en lämplig tidpunkt. Beslutsfattaren kan i fråga om förtäckt inhämtande av information fastställa begränsningar och uppställa villkor, liksom vid användning av andra hemliga metoder för informationsinhämtning. Begränsningarna kan bero t.ex. på proportionalitetsprincipen samt på ändamålsenlighets-, rättssäkerhets- och arbetarskyddssynpunkter. Förtäckt inhämtande av information ska inte kunna utföras i en bostad ens i det fall att en gränsbevakningsman går in i bostaden med bostadsinnehavarens medverkan. Det anses trots det inte vara fråga om förtäckt inhämtande av information i en bostad då försändelsens mottagare ber den gränsbevakningsman som uppträder som bud vänta t.ex. i bostadens tambur medan mottagaren kvitterar försändelsen.

I 3 mom. föreskrivs det att beslutet ska ses över när omständigheterna förändras. Det är möjligt att misstanken mot en person preciseras medan man väntar på att åtgärden ska genomföras så att den avser ett brott som inte över huvud taget kan förhindras med den befogenhet det är fråga om. Också andra förändringar i omständigheterna kan leda till ett behov av att se över beslutet. Momentet ålägger den för åtgärden ansvarige gränsbevakningsmannen att kontrollera förutsättningarna för förtäckt inhämtande av information och behovet av informationsinhämt-

ningen i synnerhet då skillnaden i tid mellan beslutet och genomförandet av åtgärden är betydande.

25 §. *Teknisk avlyssning och dess förutsättningar*. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 17 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om teknisk avlyssning och om förutsättningarna för att använda teknisk avlyssning vid utredning av brott ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. definieras begreppet teknisk avlyssning. Med teknisk avlyssning avses att en viss persons samtal eller meddelande som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen, avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller den persons verksamhet som avses i 4 mom. i paragrafen. I definitionen nämns utöver avlyssning och upptagning också behandling av samtal eller meddelanden på något annat sätt och teknikneutralt. Detta kan förutom med en teknisk anordning även ske med hjälp av andra metoder eller med hjälp av programvara.

Uttrycket ”trots 24 kap. 5 § i strafflagen” har att göra med att olovlig avlyssning kriminaliseras i den nämnda paragrafen. Att detta nämns innebär att den som utför teknisk avlyssning inte gör sig skyldig till olovlig avlyssning, förutsatt att den hemliga metoden för inhämtande av information används på rätt sätt. Beslutet om teknisk avlyssning ska sålunda ha tillkommit i rätt ordning och avlyssningen ska användas i enlighet med lagen.

Om det konstateras att den person som avses i momentet avlägsnar sig från utrymmet för en längre tid än endast för ett ögonblick måste avlyssningen avbrytas eller, om det inte är fråga om avlyssning i realtid, måste informationen i efterhand utplånas från upptagningen. Det kan å andra sidan i praktiken vara omöjligt att märka att personen i fråga återvänder till utrymmet utan att avlyssningen pågår kontinuerligt.

Om den avlyssnade lämnar utrymmet för ett ögonblick behöver avlyssningen i allmänhet inte avbrytas. Närmare bestämmelser om förbud mot avlyssning och mot granskning och undersökning av upptagningar samt om avbrytande av teknisk avlyssning ingår i 43–45 och 49 §. Också i dessa fall kan det bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna om överskottsinformation i 46 och 47 §. I 48 § föreskrivs om utplåning av information.

Definitionen av begreppet teknisk avlyssning sammanhänger med det faktum att t.ex. ett högljutt samtal i ett offentligt utrymme kan avlyssnas utan någon tvångsåtgärd eller metod för inhämtande av information. Detsamma gäller naturligtvis också samtal som avlyssnaren deltar i (HD 1981 II 182). I den juridiska litteraturen har det ansetts att det inte heller är fråga om teknisk avlyssning då man med en avlyssningsanordning följer ljud som orsakas av en misstänkt persons rörelser. Däremot är det fråga om teknisk avlyssning då man med en teknisk anordning avlyssnar eller spelar in vad den andra personen säger under ett telefonsamtal, dvs. då avlyssningen riktas mot de ljudvågor som samtalet alstrar.

Tvångsmedelslagens definition av begreppet teknisk avlyssning ändrades 2003 så att i definitionen endast nämns meddelande i stället för som tidigare ”muntligt meddelande”. I beredningsmaterialet (RP 52/2002 rd) motiverades ändringen bl.a. med den ökade användningen av kryptoteknik och krypteringsarrangemang. I regeringens proposition konstateras att när det t.ex. är fråga om teknisk observation av tangentbordet till en dataterminal i samband med sändandet av e-post, lämnar frågan om huruvida observationen kan betraktas som ett sådant samtal eller muntligt meddelande som avses i definitionen av teknisk avlyssning rum för tolkning. Sådan observation av ett tangentbord omfattas enligt momentet också av definitionen av be-

greppet teknisk avlyssning. Skillnaden jämfört med sådan teknisk observation av utrustning som avses i 31 § består i att teknisk avlyssning inte får användas för att inhämta information om innehållet i ett meddelande.

I definitionsbestämmelsen föreslås ett uttryckligt omnämnande av att syftet med teknisk avlyssning är att ta reda på innehållet i ett samtal eller meddelande. Syftet kan utöver att ta reda på det egentliga innehållet vara att identifiera parterna i ett samtal eller en kommunikation eller att i något annat avseende ta reda på vad en misstänkt person gör.

Enligt 2 mom. får teknisk avlyssning inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur. Avlyssning kan utföras genom att inrikta den på ett utrymme som inte används för boende av permanent natur eller på någon annan plats. Förbudet ska trots det inte omfatta sådan teknisk avlyssning för att avvärja en fara som avses i 5 mom., dvs. sådan teknisk avlyssning som används i samband med stormning.

Enligt 3 mom. får Gränsbevakningsväsendet i syfte att förhindra brott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig i eller som denne besöker.

Med stöd av momentet kan teknisk avlyssning riktas mot en person som befinner sig i ett sådant hemfridsskyddat utrymme som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen, förutsatt att utrymmet inte används för boende av permanent natur. Det saknar betydelse var en teknisk anordning, metod eller programvara installeras. Bestämmelser om installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara föreslås i 34 §.

Avlyssning av en frihetsberövad person förutsätter inte att personen måste befinna sig i en cell eller avtjäna straff i en straffanstalt eller vara isolerad i en tvångsinrättning eller häktad. Ett sådant villkor är inte nödvändigt, eftersom den som är frihetsberövad i praktiken inte kan höras någon annanstans än i utrymmen som han eller hon har tillåtelse att besöka eller vistas i. En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett i momentet avsett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

För tydlighetens skull föreskrivs i 3 mom. särskilt om avlyssning som riktas mot utrymmen eller andra platser. Teknisk avlyssning kan bara utföras så att den de facto riktas mot ett utrymme eller en plats som över huvud taget får avlyssnas. Det är då fråga om s.k. utrymmesavlyssning.

I sådana situationer som avses i momentet kan Gränsbevakningsväsendet inte genomföra kontinuerlig teknisk avlyssning t.ex. på grund av risken för att avslöjas, utan endast i vissa utrymmen och på platser som har betydelse för förhindrande av brott. Som exempel kan nämnas den situationen att den misstänkte förflyttar sig från en allmän plats till ett lagerutrymme. En gränsbevakningsman kan inte utan att avslöja sig följa personen till lagerutrymmet, utan den tekniska avlyssningen måste utföras på något annat sätt. Detta innebär i praktiken att utrymmet på förhand måste förses med avlyssningsanordningar.

Som en förutsättning för teknisk avlyssning uppställs också en relativt hög beviströskel (sannolikhet) för att personen i fråga ska befinna sig i eller besöka ett utrymme eller en annan plats. Sambandet mellan personen och utrymmet är som svagast i sådana fall då denne endast besöker utrymmet. Man måste med fog kunna anta att personen t.ex. överlämnar förfalskade

resedokument till en annan person i utrymmet. Om en person ska anses befinna sig i utrymmet eller på en annan plats ska det vara fråga om en längre tid än endast ett besök, men ändå inte så varaktigt att det är fråga om boende.

I 4 mom. föreskrivs om brott som motiverar teknisk avlyssning. En förutsättning är att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år. Sådana brott är t.ex. grovt ordnande av olaglig inresa och grovt jaktbrott.

Enligt 14 § 2 mom. är en förutsättning för teknisk avlyssning dessutom att användningen av denna metod kan antas vara av synnerligen vik för förhindrande av ett brott.

I 5 mom. föreskrivs det att Gränsbevakningsväsendet trots 2 mom. har rätt att utföra teknisk avlyssning i en situation där det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna utföras och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller någon annan persons liv eller hälsa. Sådan teknisk avlyssning som avses i momentet kan vara aktuell, om det t.ex. före en husrannsakan eller ett gripande av säkerhetsskäl är nödvändigt för dem som utför åtgärden att fastställa om andra personer än den person som är föremål för tjänsteåtgärden vistas i utrymmet.

26 §. *Beslut om teknisk avlyssning*. Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 18 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska beslut om teknisk avlyssning som riktas mot en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

I 2 mom. föreskrivs att en anhållningsberättigad tjänsteman ska fatta beslut om teknisk avlyssning som avses i 25 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd teknisk avlyssning. I andra situationer än sådana som nämns i 1 mom. är det fråga om att rikta teknisk avlyssning t.ex. mot en lagerhall som en person som är föremål för informationsinhämtning sannolikt vistas i eller besöker och där avlyssningen med fog kan antas resultera i information som behövs för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Enligt 3 mom. kan tillstånd ges eller beslut om teknisk avlyssning fattas för högst en månad åt gången.

I 4 mom. föreskrivs vad som ska nämnas i ett yrkande och i ett beslut om teknisk avlyssning. Det finns skäl att särskilt beakta att i yrkandet och beslutet ska nämnas fakta som tyder på att ett visst utrymme eller en annan plats är ett sådant där den person som är föremål för inhämtandet av information sannolikt kan antas befinna sig eller besöka. Detta har samband med den resultatförväntning som nämns i förutsättningarna för avlyssning. Det finns dessutom skäl att notera att det utrymme som den tekniska avlyssningen riktas mot inte i samtliga fall behöver preciseras på motsvarande sätt som en misstänkt persons bostad. Man kan t.ex. veta att en person ska komma till en stad och ta in på hotell, men i det skedet då beslutet fattas vet man inte ännu på vilket hotell eller i vilket hotellrum personen kommer att bo.

27 §. *Optisk observation och dess förutsättningar*. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 19 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbe-

vakningslagen. Bestämmelser om optisk observation och om förutsättningarna för att använda optisk observation vid utredning av brott ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. definieras begreppet optisk observation. Med optisk observation avses att man med en kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror, trots 24 kap. 6 § i strafflagen, iakttar eller gör upptagningar av en viss person, ett utrymme eller någon annan plats. Definitionen motsvarar definitionen av optisk observation i polislagen.

Liksom i definitionen av teknisk avlyssning konstateras det i definitionen av optisk observation att denna riktas mot en viss person. Dessutom kan optisk observation riktas mot ett visst utrymme eller en annan plats. På ett teknikneutralt sätt nämns i bestämmelsen dels kamera, dels andra tekniska anordningar, metoder och programvaror. Optisk observation skiljer sig från observation och systematisk observation i det avseendet att man vid optisk observation använder utplacerade tekniska anordningar, metoder och programvaror.

På motsvarande sätt som i definitionen av begreppet teknisk avlyssning fastställs även i definitionen av begreppet optisk observation denna metods förhållande till verksamhet som är förbjuden enligt strafflagen. Enligt 24 kap. 6 § 1 mom. i strafflagen gör sig den skyldig till olovlig observation som obehörigen med en teknisk anordning 1) iakttar eller avbildar en person som vistas på en hemfridsskyddad plats eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller på någon annan motsvarande plats, eller 2) på ett integritetskränkande sätt iakttar eller avbildar en person som vistas i en sådan byggnad eller lokal eller på ett sådant omgärdat gårdsområde som avses i 3 § (brott mot offentlig frid) och dit allmänheten inte äger tillträde.

Uttrycket ”trots 24 kap. 6 § i strafflagen” innebär att man i samband med denna metod inte gör sig skyldig till olovlig observation förutsatt att metoden i fråga används på rätt sätt. Det förutsätts att beslutet om optisk observation har tillkommit i rätt ordning och att observationen används i enlighet med lagen.

I detta sammanhang är det emellertid skäl att understryka betydelsen av principerna för användningen av hemliga metoder för inhämtande av information då den optiska observationen utförs på ett sätt som i avsaknad av befogenhet skulle innebära att observatören gör sig skyldig till olovlig observation. Detta gäller i synnerhet sådana utrymmen och andra platser som avses i strafflagens 24 kap. 6 § 1 mom. 1 punkten. I enlighet med proportionalitetsprincipen är det skäl att vid avvägningen beakta i vilken utsträckning användningen av metoden leder till kränkning av rättigheter, i detta fall hemfrid och integritet. Det finns dessutom skäl att beakta principen om minsta olägenhet och diskretionsprincipen. I synnerhet toaletter, omklädningsrum och andra motsvarande utrymmen får inte utan vägande skäl utsättas för optisk observation.

Optisk observation kan genomföras också på annat sätt än med hjälp av en myndighets anordningar. Den kan utföras t.ex. så att kameraövervakningsutrustning som en stad förfogar över riktas mot en viss misstänkt person för att tillgodose Gränsbevakningsväsendets intressen. Om man endast överlämnar bildmaterial från stadens kameraövervakningssystem som eventuellt stöder förhindrande eller utredning av ett brott till Gränsbevakningsväsendet och upptagningen av materialet skett utanför Gränsbevakningsväsendets kontroll och inte i dess intresse, är det inte fråga om optisk observation.

Att med en teknisk anordning iaktta eller avbilda en viss person betraktas alltså inte som optisk observation, om anordningen inte är utplacerad på platsen. I dessa fall är det, beroende på åtgärdens varaktighet, fråga om observation eller systematisk observation. Kravet att utrustningen ska ha placerats på en viss plats innebär i praktiken att optisk observation inte är en kortvarig åtgärd. Med begreppet ”utplacerad” avses t.ex. att en anordning, metod eller pro-

gramvara har fästs i en vägg eller ett tak eller på något annat lämpligt ställe. Kännetecknande för optisk observation är dessutom, på grund av definitionen, att anordningen, metoden eller programvaran i allmänhet följer objektet utan att en gränsbevakningsman inom Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning eller någon annan förundersökningstjänsteman samtidigt behöver göra iakttagelser och vara närvarande. Bestämmelser om installation och avinstallation av spårningsanordningar ges i 34 §. När det är fråga om sådan spårning av en person som innebär att en tjänsteman innehar och i realtid använder en spårningsanordning ska åtgärden, beroende på fallet, betraktas som observation eller systematisk observation.

I 2 mom. föreskrivs om förbud mot observation av bostäder. Enligt momentet får optisk observation inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur. Med boende av permanent natur avses detsamma som i gällande rätt. Uttrycket ”utrymme som används för boende av permanent natur” har behandlats i motiven till 21 §. Förbud mot observation av bostäder gäller trots det inte optisk observation som genomförs för att avvärja en fara, dvs. optisk observation i samband med stormning.

Enligt 3 mom. får Gränsbevakningsväsendet i syfte att förhindra brott rikta optisk observation mot personer utanför utrymmen som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan ges tillstånd att rikta optisk observation också mot personer som befinner sig i en myndighetslokal och som har berövats sin frihet på grund av brott. Optisk observation får riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker. En förutsättning för optisk observation är enligt 14 § 2 mom. dessutom att metoden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott.

Liksom i fråga om regleringen av teknisk avlyssning framgår det av momentet att föremål för optisk observation är en viss person, men observationen kan trots det riktas mot ett visst utrymme som har ett tillräckligt etablerat samband med personen i fråga. Till denna del kan hänvisas till det som konstateras om teknisk avlyssning i motiveringen till 25 §. Optisk observation kan enligt förslaget riktas mot sådana i 24 kap. 11 § i strafflagen avsedda hemfridsskyddade utrymmen som inte används för boende av permanent natur. Om detta föreskrivs i 4 mom. Föremål för observation kan också vara andra hemfridsskyddade platser än utrymmen.

Enligt 4 mom. är en förutsättning för optisk observation av hemfridsskyddade utrymmen och andra platser som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen och av personer som berövats sin frihet på grund av brott att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka som avses i 25 § 4 mom. En förutsättning för annan optisk observation är att personen med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år. Hänvisningen till 25 § 4 mom. innebär att förteckningen över brott som kan motivera teknisk avlyssning ska iakttas.

I 5 mom. föreskrivs det att Gränsbevakningsväsendet trots 2 mom. har rätt att utföra optisk observation i en situation där det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärjas som hotar den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller någon annan persons liv eller hälsa. Sådan optisk observation som avses i momentet kan bli aktuell t.ex. när det före en husrannsakan eller ett gripande fastställs att inga fällor gillrats i utrymmet eller att inte andra personer än den person som är föremål för tjänsteåtgärden befinner sig i utrymmet.

28 §. *Beslut om optisk observation.* Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 20 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman fatta beslut om optisk observation, om observationen riktas mot ett hemfridsskyddat utrymme eller en annan plats som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen eller mot en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott.

Regleringen av beslutsfattande i momentet motsvarar 5 kap. 20 § 1 mom. i polislagen. I den regleringen understryks skyddet av hemfridsskyddade utrymmen och andra platser.

Enligt 2 mom. ska en anhållningsberättigad tjänsteman fatta beslut om optisk observation som avses i 27 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd optisk observation. Det kan vara fråga om sådan optisk observation som avses i momentet t.ex. när optisk observation under en kort tid utförs före ett gripande för att tjänsteåtgärden ska kunna utföras tryggt eller riktas mot en lagerhall som en person som är föremål för informationsinhämtning sannolikt vistas i och besöker och där observationen med fog kan antas resultera i information som behövs för förhindrande av ett brott.

Enligt 3 mom. kan tillstånd till optisk observation ges och beslut om optisk observation fattas för högst en månad åt gången. I fortsättningen utsträcks maximitiden en månad även till optisk observation, vars maximilängd inte regleras i nuläget. Giltighetstiden för tillstånd till optisk observation är densamma som i polislagen.

I 4 mom. föreskrivs det om yrkande och beslut om optisk observation på motsvarande sätt som om övriga hemliga metoder för inhämtande av information. Tillämpningen av de uttryck som nämns i beslutet behandlas ovan i samband med beslut om teknisk avlyssning.

29 §. *Teknisk spårning och dess förutsättningar.* Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 21 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

I 1 mom. definieras begreppet teknisk spårning. Därmed avses att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan sådan teknisk anordning, metod eller programvara. Definitionen motsvarar definitionen av teknisk spårning i polislagen.

Det är i princip möjligt att följa hur vilket som helst föremål eller ämne eller vilken som helst egendom förflyttas. I definitionen nämns för tydlighetens skull spårning av förflyttningar till åtskillnad från andra former av optisk observation. Detta inbegriper naturligtvis också information om var föremål, ämnen eller egendom befinner sig när de inte är i rörelse.

Den tekniska spårningen kan utföras på ett teknikneutralt sätt med olika anordningar, metoder och program. Dessutom föreslås i definitionen för tydlighetens skull ett omnämnande av att egenskaper som ett objekt redan har kan utnyttjas. Teknisk spårning kan alltså i sin helhet genomföras med hjälp av en redan existerande egenskap eller också kan den i något avseende kompletteras genom Gränsbevakningsväsendets försorg. Som exempel kan nämnas hemlig aktivering av en lokaliseringsanordning som redan finns i ett fordon i syfte att utföra teknisk spårning.

Enligt 2 mom. får Gränsbevakningsväsendet för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en person antas inneha eller sannolikt kommer att inneha, om det på grund av dennes yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år. Bestämmelsen motsvarar i sak 5 kap. 21 § 2 mom. i polislagen, men det preciseras att den situation som avses i 3 kap. 17 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen där ett föremål ännu inte innehas av personen också ska omfattas av bestämmelsen om det med fog kan antas att personen kommer att inneha ett sådant föremål (FvUB 53/2014 rd – RP 174/2014 rd).

Teknisk spårning får riktas mot föremål, ämnen och egendom som en person antas inneha eller kommer att inneha. Härmed avses att tillämpningsområdet för bestämmelsen för det första omfattar situationer där man med säkerhet vet att en person innehar ett visst föremål eller ämne eller en viss egendom. Tillämpningsområdet innefattar också situationer där en person inte innehar eller använder ett föremål eller ämne eller egendom, men personen med fog kan antas göra det i ett senare skede. Som exempel kan nämnas en situation där en utomstående enligt den information Gränsbevakningsväsendet har överlämnar ett föremål till en person som är föremål för teknisk spårning. Genom att följa ett sådant föremål får man alltså reda på var en person som misstänks för ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller ett föremål som använts i ett sådant brott befinner sig.

Gränsbevakningsväsendet kan utföra teknisk spårning av en person som det med fog antar kommer att göra sig skyldig till sådant brott i samband med vilket Gränsbevakningsväsendet får använda teleövervakning med stöd av bestämmelsen i 16 § 2 mom. När det gäller förberedelse för teknisk spårning är det följaktligen skäl att i fortsättningen göra skillnad mellan åtgärder som syftar till att spåra personen i fråga respektive åtgärder som syftar till att spåra föremål, ämnen eller egendom. En förutsättning för teknisk spårning av en person är enligt 14 § 2 mom. dessutom att metoden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller avslöjande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Teknisk spårning av en person kan utföras t.ex. genom att en spårningsanordning placeras i en ytterrock eller något annat klädesplagg som personen i fråga har på sig eller i en portfölj som denne bär med sig. Om spårningsanordningen placeras i ett fordon, är det dock alltid fråga om teknisk spårning – inte sådan teknisk spårning av en person som avses i 3 mom.

I 4 mom. föreskrivs det att Gränsbevakningsväsendet har rätt att utföra teknisk spårning, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller någon annan persons liv eller hälsa.

30 §. *Beslut om teknisk spårning.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 22 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska beslut om teknisk spårning av en person fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast inom 24 timmar från det att metoden började användas.

Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation har fattat ett sådant beslut och domstolen anser att det inte finns förutsättningar för metoden i fråga måste användningen

av metoden avslutas och det material som fåtts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas (50 §). Ett undantag utgör i detta avseende sådana fall där överskottsinformation får användas i enlighet med 47 §.

Enligt 2 mom. ska en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk spårning som avses i 29 § 4 mom. och om annan än sådan teknisk spårning som avses i 1 mom.

Enligt 3 mom. kan tillstånd ges och beslut fattas för högst sex månader åt gången. Giltighetstiden för tillståndet för teknisk spårning stämmer överens med tvångsmedelslagen och polislagen.

I 4 mom. föreskrivs om vad som ska nämnas i ett yrkande och beslut om teknisk spårning på ett sätt som motsvarar vad som föreskrivs om information som ska nämnas i yrkanden och beslut om andra hemliga metoder för inhämtande av information.

31 §. *Teknisk observation av utrustning och förutsättningarna för sådan observation*. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 23 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om teknisk observation av utrustning och om förutsättningarna för att använda sådan observation vid utredning av brott ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. definieras begreppet teknisk observation av utrustning. Därmed avses att en funktion, lagrad information eller identifieringsuppgifterna i en dator, eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförnimmelser observeras, upptas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för förebyggande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Definitionen stämmer i sak överens med motsvarande definition i 5 kap. 23 § 1 mom. i polislagen.

På grund av att olika typer av bärbara och andra mobila anordningar blivit allt vanligare vet förundersökningsmyndigheterna inte längre med säkerhet var en anordning används. När det gäller teknisk observation av utrustning har det ingen betydelse var en anordning används, eftersom avsikten med befogenheten inte är att ta reda på vad som sker på den plats där anordningen är belägen. Vid teknisk observation av utrustning görs inga iakttagelser med syn eller hörsel. I detta avseende kan sålunda teknisk observation av utrustning inte jämställas med observation, systematisk observation, teknisk avlyssning eller optisk observation.

Teknisk observation av utrustning riktas mot tekniska anordningar och över huvud taget mot information som en misstänkt person lagrat i en anordning. Sådan information kan ingå i dokument som lagrats i en anordning. Teknisk observation av utrustning kan användas för att följa interaktionen mellan en person och en teknisk anordning. Genom befogenheten är det möjligt att skaffa identifieringsuppgifter om en anordning och dess programvara samt information om sådan signal- eller styrtrafik som inte har samband med ett meddelande. En form av teknisk observation av utrustning är s.k. tangentbordsavlyssning i syfte att ta reda på exempelvis ett lösenord till en nätserver. Åtgärden ska huvudsakligen vara av teknisk natur, till åtskillnad från observation som sker enbart med syn eller hörsel. I motiveringen till 25 § behandlas tangentbordsavlyssning för att ta reda på innehållet i ett meddelande.

Definitionen innebär att vilken teknisk anordning som helst inte kan vara föremål för teknisk observation av utrustning. Anordningen ska vara av datortyp. Utöver datorer kan t.ex. olika typer av mobila elektroniska apparater och smarttelefoner omfattas av definitionen. Också ob-

servation av passerkontrollsystem kan falla in under definitionen av teknisk observation av utrustning.

Teknisk observation av utrustning kan utföras med motsvarande anordningar, metoder och programvaror som annan teknisk observation. Teknisk observation av utrustning kan utföras för undersökning av vilka som helst omständigheter som är relevanta för förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Befogenheterna begränsar inte möjligheten att använda andra former av teknisk observation.

Enligt 2 mom. får genom teknisk observation av utrustning inte inhämtas information om innehållet i ett meddelande eller om identifieringsuppgifter som avses i 16 §. Med denna förtydligande bestämmelse dras en gräns i förhållande till de övriga metoder för inhämtande av information som regleras i kapitlet. Såsom konstateras i motiveringen till 25 § är observation av tangentbord i syfte att ta reda på innehållet i ett meddelande en form av teknisk avlyssning. Teknisk observation av utrustning får inte heller användas som ett sätt att kringgå bestämmelserna om teletvångsmedel, trots att tröskeln är hög också för användning av teknisk observation av utrustning med hänsyn till vilka brott som motiverar en användning av denna metod. Om det under pågående teknisk observation av utrustning framgår att observationen riktas mot innehållet i ett meddelande eller mot sådana identifieringsuppgifter som avses i 16 §, måste användningen av denna metod för inhämtande av information avbrytas så snart som möjligt och upptagningar och anteckningar om den information som fåtts på detta sätt omedelbart utplånas i enlighet med 48 § 1 mom.

I 3 mom. föreskrivs om förutsättningarna för teknisk observation av utrustning. Enligt momentet har Gränsbevakningsväsendet rätt att utföra teknisk observation av utrustning för förhindrande av ett brott, om det på grund av en persons yttranden, hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott som avses i 25 § 4 mom. Gränsbevakningsväsendet får rikta teknisk observation av utrustning mot en dator eller en liknande teknisk anordning som personen sannolikt använder eller mot dess programvara. En förutsättning för teknisk observation av utrustning är enligt 14 § 2 mom. dessutom att metoden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller avslöjande av ett brott.

Avgränsningen av metoden till anordningar som används av en misstänkt person innebär att anordningarna inte behöver vara i den misstänktes ägo eller besittning. Föremålet för åtgärden kan också vara en anordning eller programvara som den misstänkte inte ännu använder men kommer att använda i framtiden. Ordet ”sannolikt” betyder emellertid att beviströskeln för att det råder ett samband mellan en anordning och en misstänkt person är hög. Om det konstateras att en teknisk anordning används av någon annan än den misstänkte ska åtgärden avbrytas samt eventuella upptagningar och anteckningar om information som fåtts genom åtgärden enligt 49 § 1 mom. förstöras, om inte den tekniska avlyssningen enligt 2 mom. i samma paragraf kan riktas mot en sådan annan person för vars vidkommande förutsättningarna för metoden i fråga är uppfyllda. Teknisk observation av utrustning jämställs med teknisk avlyssning i fråga om kravet på brott som motiverar åtgärden. Därför hänvisas i momentet till 25 § 4 mom.

32 §. *Beslut om teknisk observation av utrustning.* Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 24 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska beslut om teknisk observation fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk observation av utrustning till dess att domstolen har avgjort

yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation har fattat beslut och domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska den avslutas och det material och de anteckningar om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas (50 §). Ett undantag utgör i detta avseende sådana fall där överskottsinformation får användas i enlighet med 47 §.

Enligt 2 mom. kan tillstånd meddelas för högst en månad åt gången. Giltighetstiden för tillstånd till teknisk observation av utrustning är densamma som i tvångsmedelslagen och polislagen.

Enligt 3 mom. ska i ett yrkande och i ett beslut om teknisk observation av utrustning nämnas samma omständigheter som i fråga om andra hemliga metoder för inhämtande av information.

33 §. *Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.* Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 25 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

Enligt 1 mom. får Gränsbevakningsväsendet för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, när det är fråga om brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Enligt 2 mom. får Gränsbevakningsväsendet för inhämtande av information som avses i 1 mom. bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven enligt detta moment och att de inte har egenskaper som stör det allmänna kommunikationsnätets anordningar eller tjänster.

Enligt 3 mom. ska beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

34 §. *Installation och avinstallation av anordningar, metoder och programvara*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 26 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

Enligt 1 mom. har Gränsbevakningsväsendet rätt att fästa en anordning, metod eller programvara som används för teknisk observation på föremål, ämnen, egendom, i utrymmen och andra platser eller informationssystem som åtgärden riktas mot, om det behövs för observationen. För att installera, ta i bruk och avinstallera anordningen, metoden eller programvaran har en gränsbevakningsman då rätt att i hemlighet ta sig in i ovannämnda objekt eller i ett ovannämnt informationssystem samt att kringgå, låsa upp eller på något annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektens eller informationssystemens säkerhetssystem. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

I 2 mom. föreskrivs det att anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för varaktigt boende endast om domstolen har gett tillstånd till det på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Också i detta fall ska sådana utrymmen för boende av permanent natur skyddas som hör till kärnområdet för hemfridsskyddet. Om en domstol ger tillstånd till användning av en metod för inhämtande av information ska den på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman särskilt besluta också om tillstånd till placering av en anordning i ett sådant utrymme. Detta gäller i allmänhet fall där den tekniska observationen i sig riktas mot ett utrymme som används för boende av permanent natur. Det är också möjligt att en anordning, metod eller programvara måste placeras i ett utrymme som används för boende av permanent natur trots att observationen riktas mot ett utrymme utanför detta eller mot någon annan plats. Om domstolstillstånd i ett sådant fall inte behövs för användning av metoden måste ett sådant tillstånd dock inhämtas för placering av en anordning, metod eller programvara. Tillstånd ska sökas innan metoden börjar användas. Tillstånd behövs inte längre för avinstallation av en anordning, metod eller programvara.

En anordning, metod eller programvara får utan domstolstillstånd installeras i ett utrymme som används för boende av permanent natur för att i sådana fall som avses i momentet avvärja en fara, dvs. i situationer där det är fråga om s.k. stormningsobservation.

35 §. *Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott.* Paragrafen innehåller bestämmelser om säkerheten för gränsbevakningsmän när förtäckt inhämtande av information används för att förhindra brott. Bestämmelserna motsvarar i sak de bestämmelser i 5 kap. 39 § i polislagen som gäller förtäckt inhämtande av information och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta att en gränsbevakningsman som ska genomföra förtäckt inhämtande av information ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att tjänstemannens säkerhet ska kunna tryggas.

Bestämmelsen i 1 mom. gäller så kallad säkerhetsavlyssning och säkerhetsobservation. Enligt straffbestämmelsen om avlyssning är det inte straffbart att i hemlighet spela in sina egna samtal. Användningen av sådana anordningar som avses i momentet utgör inte heller annars sådan orättmätig verksamhet som kan leda till straffansvar för olovlig avlyssning eller observation. Säkerhetsavlyssning och säkerhetsobservation får riktas endast mot personer som är i interaktion med en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information. Uttrycket "avlyssning och observation" avser att man beroende på fallet kan använda antingen en anordning som möjliggör avlyssning eller observation eller en anordning som möjliggör både avlyssning och observation.

Enligt 2 mom. får avlyssningen och observationen upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

Begränsningar för bevarande och utnyttjande av upptagningar från avlyssning och observation anges i 2 mom. Dessa får inte bevaras och användas för andra ändamål än de som nämns i bestämmelsen. Det kan i dessa fall vara fråga om t.ex. att en gränsbevakningsman har utsatts för våld eller hot om våld, att han eller hon har varit tvungen att bruka våld eller att någon har or-

sakats skada i samband med förtäckt inhämtande av information. I dessa fall kan upptagningarna behövas vid behandlingen av brottmålet eller skadeståndsärendet.

Kontrollerade leveranser

36 §. *Kontrollerade leveranser och förutsättningar för sådana.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 43 § i polislagen, 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelser om kontrollerade leveranser och om förutsättningarna för att använda sådana leveranser vid utredning av brott ingår i tvångsmedelslagen.

I 1 mom. definieras begreppet kontrollerad leverans. Enligt momentet får Gränsbevakningsväsendet avstå från att ingripa i transporten eller någon annan leverans av föremål, ämnen eller egendom eller dröja med att ingripa, om det behövs för identifiering av personer som medverkar i ett brott som håller på att begås eller för att förhindra ett brott som är allvarligare eller en brottslig verksamhet som är mera omfattande än det brott som håller på att begås.

Kontrollerade leveranser är alltså en särskild form av fördröjande av åtgärder. I 3 kap. 12 § i förundersökningslagen föreskrivs det generellt om fördröjning av förundersökningsåtgärder. Sådan fördröjning innebär dock i allmänhet att förundersökningsmyndigheten skjuter upp en förundersökningsåtgärd för en kort tid. En kontrollerad leverans innebär att polisen eller Tullen ger akt på en pågående leverans men dröjer med att ingripa i den. I 39 § föreskrivs det å sin sida om skyddande av hemligt inhämtande av information. Enligt paragrafen får ingripandet i ett brott som är föremål för inhämtande av information skjutas upp om detta är nödvändigt för att förhindra att informationsinhämtningen avslöjas.

Vid en kontrollerad leverans är det ofta fråga om att följa transporter av föremål, ämnen eller egendom som innehas olagligt. Avsikten är att utreda allvarlig eller omfattande brottslighet som ligger bakom transporten till den del som det inte är fråga om identifiering av personer som är delaktiga i ett pågående brott. Ett exempel på det är en situation där den vara som är föremål för en kontrollerad leverans är av ringa mängd eller värde. Med kontrollerad leverans försöker man då inte i första hand förhindra eller utreda ett enskilt förfalskningsbrott (t.ex. förfalskade resehandlingar som beställts från utlandet), utan den brottshelhet som har samband med förfalskningen och vilken roll de som misstänks för delaktighet har i organiseringen av förfalskningen. Bestämmelserna om kontrollerade leveranser ska dock inte begränsa användningen av andra liknande åtgärder, såsom systematisk observation eller teknisk observation.

Enligt 2 mom. får Gränsbevakningsväsendet använda kontrollerade leveranser för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att de kontrollerade leveranserna kan övervakas och att det vid behov går att ingripa i dem. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskador. Det föreskrivs särskilt om myndighetssamarbete för att genomföra kontrollerade leveranser i PTG-lagen. En förutsättning för kontrollerade leverenser är enligt 14 § 2 mom. också att denna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott.

Med brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka avses i momentet det brott vars delaktiga man har för avsikt att identifiera eller det bakom transporten eventuellt liggande allvarligare brott eller den mera omfattande brottsliga verksamhet som man vill förhindra.

En förutsättning för kontrollerad leverans är dessutom att Gränsbevakningsväsendet har kontroll över situationen på så sätt att den vid behov kan ingripa i den kontrollerade leveransen. Ett ingripande kan vara nödvändigt om en kontrollerad leverans orsakar sådan fara som avses i momentet eller om en förundersökningsmyndighet i den stat som har framfört begäran om rättslig hjälp begär att leveransen stoppas. En kontrollerad leverans får alltså inte orsaka sådan fara som närmare fastställs i momentet och operationen förutsätter dessutom en riskbedömning som måste uppdateras under leveransen. Uttrycket "betydande" anger att en smärre fara inte räcker för att förhindra den kontrollerade leveranser och inte heller förutsätter att den avbryts.

I 3 mom. anges att det föreskrivs särskilt i fråga om internationella kontrollerade leveranser som hör samman med internationella avtal eller andra förpliktelser som är bindande för Finland. Momentet hänvisar till 4 § i PTG-lagen, där det föreskrivs om förfarandet vid kontrollerade leveranser.

Enligt den paragrafen ska en PTG-myndighet utan onödigt dröjsmål informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör om framställningar som den gjort eller mottagit angående handräckning eller rättslig hjälp i samband med leveranser som passerar riksgränsen (internationella kontrollerade leveranser), när framställningarna baserar sig på ett internationellt avtal eller någon annan förpliktelse som är bindande för Finland. Bestämmelsen i 3 kap. 18 § i statsrådets förordning om förundersökning, tvångsmedel och hemligt inhämtande av information (122/2014) förpliktar till att i protokoll över kontrollerade leveranser anteckna underrättelse av beslutet till en PTG-kriminalunderrättelseenhet.

Det är viktigt att tillräcklig information och behörig anmälningsskyldighet iakttas mellan PTG-myndigheterna i fråga om åtgärder som gäller kontrollerade leveranser, särskilt för att förhindra att förundersökningar eller andra överlappande brottsbekämpningsåtgärder pågår vid någon annan PTG-myndighet. Det bör noteras att det i den anvisning som gäller modeller för samarbete mellan PTG-myndigheter i samband med kontrollerade leveranser (7.10.2010) konstateras att kontrollerade leveranser inte är en lämplig metod när det är fråga om människosmuggling eller ordnande av olaglig inresa. Dessutom bör de anvisningar för åtgärder i samband med kontrollerade leveranser som ingår i ärendehanteringssystemet för hemliga tvångsmedel (Salpa) beaktas.

37 §. *Beslut om kontrollerade leveranser*. Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 44 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt beslutsförfarandet i 4 mom. i den paragrafen.

Enligt 1 mom. fattar avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet beslut om kontrollerade leveranser som genomförs av Gränsbevakningsväsendet. På grund av de risker som är förenade med kontrollerade leveranser måste besluten fattas på en rätt hög nivå.

Enligt 2 mom. kan beslut om kontrollerade leveranser meddelas för högst en månad åt gången. Det kan visa sig att denna tid är alltför kort, eftersom myndigheten inte är en aktiv aktör när det gäller transport av föremål, ämnen eller egendom eller annan leverans och därför inte kan påverka transporten inom ramen för en kontrollerad leverans. I sådana fall kan det också fattas ett nytt beslut om den kontrollerade leveransen, om det fortfarande finns förutsättningar för den.

Enligt 3 mom. ska det i ett beslut om kontrollerade leveranser nämnas 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten, 2) den person som med fog kan antas göra sig

skyldig till ett sådant brott, 3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken, 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen, 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden, 6) beslutets giltighetstid och 7) eventuella begränsningar och villkor för de kontrollerade leveranserna.

De uppgifter som ska nämnas i beslutet är i princip desamma som de som ska nämnas i beslut om andra hemliga metoder för inhämtande av information. Ett beslut om en kontrollerad leverans kan ha betydelse då det i efterhand görs en straffrättslig ansvarsbedömning. Av denna anledning bör av beslutet och protokollet noggrant framgå alla omständigheter som är relevanta för genomförandet av den kontrollerade leveransen. Detta gäller också genomförandeplanen.

Enligt 4 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om underrättelse av ett beslut enligt paragrafen till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i PTG-lagen. I 6 § i statsrådets förordning om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (1126/2009, PTR-förordningen) föreskrivs att de övriga PTG-myndigheterna ska underrättas om beslut om kontrollerade leveranser. Sådan underrättelse är viktig för att de involverade myndigheterna ska få aktuell information om pågående kontrollerade leveranser.

Gemensamma bestämmelser

38 §. *Förfarandet i domstol.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 45 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska vid handläggning och avgörande i domstol av tillståndsärenden som gäller hemligt inhämtande av information bestämmelserna om handläggning av häktningsärenden i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § i tvångsmedelslagen iakttas.

Också när det gäller beslut om andra hemliga metoder för inhämtande av information ska 3 kap. 1 § 1 mom. i tvångsmedelslagen om behörig domstol tillämpas vid beslutsfattandet. Detsamma gäller bestämmelserna om domstolens beslutanderätt i 3 kap. 1 § 2 mom. Bestämmelsen om yrkandets skriftliga form i 3 kap. 3 § 1 mom. ska också tillämpas. I fråga om utredning av förutsättningarna för användning av metoder för inhämtande av information ska 3 kap. 8 § tillämpas i dess helhet. Vidare tillämpas 3 kap. 10 § där det föreskrivs att beslut ska avkunnas genast eller så snart handläggningen av de ärenden som har samband med varandra har avslutats.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen ska ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad gränsbevakningsman som är insatt i ärendet. Den förordnade gränsbevakningsmannen förutsätts vara så insatt i ärendet att han eller hon kan besvara frågor och motivera yrkandet. Ärendet ska avgöras skyndsamt. Detta krav finns inte i den gällande lagen. Användningen av hemliga metoder för inhämtande av information kunde förlora sin betydelse om domstolen inte åläggs att behandla dessa ärenden som brådskande.

I momentet föreskrivs vidare att behandlingen också kan ske med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Denna bestämmelse motsvarar 10 kap. 43 § 2 mom. i den gällande tvångsmedelslagen.

I 3 mom. föreskrivs att när domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av teleövervakningstillstånd i fråga om en ny tele-

adress eller teleterminalutrustning utan att den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad gränsbevakningsman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande av samma brott. Ärendet kan behandlas utan att gränsbevakningsmannen är närvarande också om användning av metoden för inhämtande av information redan har avslutats. Det är i dessa fall fråga om en situation där en anhållningsberättigad tjänsteman tillfälligt, med stöd av 18 § 2 mom., 20 § 1 mom., 30 § 1 mom. eller 32 § 1 mom. har beslutat om användning av en hemlig metod för inhämtande av information, men användningen av metoden har hunnit avslutas innan domstolen beviljat tillstånd.

I praktiken begränsas en ändamålsenlig och effektiv användning av Gränsbevakningsväsendets och domstolens resurser av den omständigheten att alla ärenden som gäller byte av teleadresser och teleterminalutrustningar ska behandlas i sammanträde. Problemen accentueras då en misstänkt person avsiktligt byter teleadresser eller teleterminalutrustningar ofta. Ett förenklat förfarande kan tillämpas enligt domstolens prövning och endast om tillståndet fortfarande är i kraft. Tillståndsärendet ska sålunda behandlas minst en gång i månaden, i närvaro av den tjänsteman som svarar för framställandet av yrkandet.

En förutsättning för förenklat förfarande är dessutom att det är fråga om en och samma person och om samma berättigande brott som i det tidigare beviljade tillståndet.

Enligt 4 mom. får ärendet avgöras utan att den person hörs som med fog kan antas begå eller har begått brottet eller utan att innehavaren av teleadressen, teleterminalutrustningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller övervakas hörs. När ett ärende som avses i 17 § behandlas ska innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte skäl som har samband med förhindrande av brott talar emot det. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad ska en företrädare för den inrättning där denne hålls i förvar beredas tillfälle att bli hörd om det inte med beaktande av att denne hörts redan tidigare ska anses vara onödigt. Momentets sista mening motsvarar i sak 5 kap. 45 § 4 mom. i polislagen.

I 5 mom. i paragrafen föreslås det att man inte får överklaga ett beslut i ett tillståndsärende genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt. Till denna del motsvarar regleringen 10 kap. 43 § 5 mom. i tvångsmedelslagen och 5 kap. 45 § 5 mom. i polislagen.

39 §. *Skyddande av hemligt inhämtande av information* Den föreslagna paragrafen motsvarar regleringen i 5 kap. 46 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 9 § 3 mom. och 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

I 1 mom. föreskrivs att Gränsbevakningsväsendet, när det är nödvändigt för att förhindra att bruket av hemliga metoder för att inhämta information avslöjas, har rätt att skjuta upp ingripandet i ett brott, om uppskovet inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det förutsätts dessutom att det är nödvändigt att skjuta upp ingripandet för att dölja att information inhämtas eller för att trygga verksamhetens syfte. Bestämmelsen gäller sådana brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som regleras i 4 §. Om skyldigheten att ingripa i en brottsbekämpningsåtgärd som omfattas av en annan förundersökningsmyndighets ansvarsområde föreskrivs i 2 § i PTG-lagen.

Där föreslås att brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda vilseledande eller förtäckta registeranteck-

ningar samt framställa och använda falska handlingar. Bestämmelsen ska gälla endast sådana metoder för informationsinhämtning som används av Gränsbevakningsväsendet för vilka den hemliga karaktären är utmärkande. Det förutsätter att man försöker skydda bruket av metoderna så att verksamhetens samband med Gränsbevakningsväsendet inte avslöjas för tidigt.

Det föreslagna 2 mom. gör det möjligt att utarbeta och använda de uppgifter, registeranteckningar och dokument som nämns där för att bland annat förhindra att observation och teknisk observation avslöjas. Bruket av dessa metoder för informationsinhämtning förutsätter att den som är föremål för observationen inte vet om att han eller hon är det, vilket ställer vissa krav även på utförandet av åtgärderna.

Den utrustning som används vid observation och teknisk observation kräver skydd så att t.ex. information om utrustningens ägare inte avslöjar Gränsbevakningsväsendets aktivitet för tidigt. Fastän metoderna i 2 mom. i första hand används för trygga verksamheten genom att skydda utrustningen kan de i vissa fall även behövas för att skydda de gränsbevakningsmän som utför ett uppdrag.

I 3 mom. i regleras korrigerandet av en sådan registeranteckning som avses i 2 mom. En registeranteckning ska korrigeras utan dröjsmål när korrigeringen inte längre äventyrar syftet med informationsinhämtningen eller förundersökningen av ett brott eller när den inte längre behövs för att trygga verksamheten. Ambitionen är att riktigheten i informationen i registren tryggas så långt som möjligt så att de inte innehåller uppgifter som inte är nödvändiga för att skydda hemlig informationsinhämtning.

Korrigeringen av en registeranteckning ska kunna skjutas upp till en tidpunkt när anteckningen inte längre är nödvändig för att förhindra att inhämtandet av information avslöjas. Förhållandena ska från fall till fall avgöra bruket eller bevarandet i varje enskilt fall. Det ska vara möjligt att korrigera en uppgift t.ex. först när den hemliga informationsinhämtningen är genomförd i sin helhet och den inte längre krävs för att upprätthålla skyddet av en enskild tjänsteman.

40 §. *Beslut om skyddande.* Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 47 § 2 mom. i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. och delvis regleringen i beslutsförfarandet i 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 39 § 1 mom. fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Enligt 2 mom. ska en anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information fatta beslut om annat skyddande av inhämtande av information. Vid Gränsbevakningsväsendet ges några av de anhållningsberättigade tjänstemännen särskild utbildning i hemligt inhämtande av information. Genom utbildning kan man förbättra säkerheten i arbetet, minska risken för att brottsprovokationen och inhämtandet av information avslöjas samt främja verksamhetens resultat. Hittills har alla beslut som gäller skydd av hemligt inhämtande av information fattats av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i sak 5 kap. 47 § 3 mom. i polislagen. Enligt bestämmelsen ska avdelningschefen och biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet föra förteckning över de registeranteckningar som Gränsbevak-

ningsväsendet gjort och de handlingar som Gränsbevakningsväsendet upprättat, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

41 §. *Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 48 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. får en anhållningsberättigad tjänsteman av viktiga skäl som hänför sig till förhindrande av brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användning av hemligt inhämtande av information som denne fått kännedom om. Det förutsätts dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid hemligt inhämtande av information.

I den gällande förundersökningslagen föreskrivs om yppandeförbud i 11 kap. 5 §. Det är emellertid till denna del, på samma sätt som i 5 kap. 48 § i polislagen, fråga om situationer där Gränsbevakningsväsendet röjer andra omständigheter för en person i anslutning till en undersökning än sådana som gäller personen själv eller dennes huvudman och som den andra personen inte känner till från tidigare. Yppandeförbud i samband med hemligt inhämtande av information gäller inte yppande av sådan information till utomstående som fåtts i samband med undersökningen, utan syftet är att se till att hemligt inhämtande av information inte avslöjas i ett för tidigt skede. Syftet är dessutom att skydda sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder.

Som exempel på momentets tillämpningsområde kan nämnas en situation där en företrädare för ett servicebolag som ansvarar för ett bostadsaktiebolag ombes öppna lås till husbolagets gemensamma utrymmen för installation av tekniska observationsanordningar. Med stöd av momentet kan emellertid inte vilken utomstående person som helst åläggas yppandeförbud. Principen är att hemligt inhämtande av information ska genomföras på ett sådant sätt att det inte finns risk för att förfarandet avslöjas. Yppandeförbudet täcker situationer där en utomstående person har bistått Gränsbevakningsväsendet och även situationer där en utomstående har ombetts bistå Gränsbevakningsväsendet. Det är möjligt att en utomstående person som har ombetts bistå Gränsbevakningsväsendet inte kan göra detta, utan någon annan person måste handla på dennes vägnar. Hemligt inhämtande av information kan avslöjas om en person som ombetts bistå Gränsbevakningsväsendet utan begränsningar får röja omständigheter som kommit till hans eller hennes kännedom.

Ett yppandeförbud kan enligt 2 mom. i paragrafen meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska det specificeras de omständigheter som förbudet omfattar, nämnas förbudets giltighetstid och anges hotet om straff för överträdelse av förbudet. Bestämmelsen stämmer huvudsakligen överens med 11 kap. 5 § i förundersökningslagen.

Detta gäller även 3 mom. där det föreskrivs att till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

42 §. *Beräkning av tidsfrister*. Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 49 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Enligt 1 mom. ska vid beräkning av tidsfrister enligt detta kapitel inte tillämpas lagen om beräknande av laga tid (150/1930).

I 2 mom. föreskrivs det att en i månader uttryckt tid går ut den dag i den bestämda månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då föreläggandet meddelades. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut på månadens sista dag. Bestämmelsen avser t.ex. att om giltighetstiden för ett en månads tillstånd börjar den 31 mars upphör tillståndets giltighet den 30 april.

43 §. *Förbud mot avlyssning och observation*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 50 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. I fråga om förbud mot teknisk avlyssning och optisk observation gäller 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen. Förbuden tillämpas på teknisk avlyssning och optisk observation.

I fråga om tillämpning av denna lag är det inte fråga om misstänkta personer utan om personer som med fog kan antas göra sig skyldiga till ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som utgör en förutsättning för åtgärden. Med avvikelse från vad som nämns i 10 kap. 52 § 2 mom. i tvångsmedelslagen avses i denna lag ett brott som Gränsbevakningsväsendet ska förhindra.

Bestämmelsen i 10 kap. 52 § 2 mom. i tvångsmedelslagen ska tillämpas som sådant. I 4 mom. i den paragrafen avses en person som med fog kan antas begå eller har begått ett brott som avsikten är att förhindra eller avslöja eller ett därmed nära anslutet brott. Enligt momentet ska vid avlyssning med stöd av tvångsmedelslagen inte tillämpas avlyssningsförbud, om personer som avses i 10 kap. 52 § 1 eller 2 mom. i tvångsmedelslagen med fog kan antas begå eller har begått ett brott som avsikten är att förhindra eller avslöja eller ett därtill nära anslutet brott.

Avlyssningsförbud gäller inte heller en situation där en person i fråga om brott som är nära anslutna till varandra med fog kan misstänkas för brott medan det i fråga om den andra personen bara gäller att förhindra ett brott. En förutsättning är emellertid att det i fråga om dem båda ska ha fattats ett beslut om teknisk avlyssning eller optisk observation på det sätt som förutsätts i 10 kap. 52 § 4 mom. i tvångsmedelslagen.

44 §. *Granskning av upptagningar och handlingar*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 51 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Förslagen som gäller reglering av hemligt inhämtande av information utgår från principen att en anhållningsberättigad tjänsteman är i en central ställning när det gäller dessa åtgärder och är skyldig att övervaka att de utförs enligt lag. Därför föreslås det att en sådan tjänsteman också ska sköta granskningen av upptagningar och handlingar. Om en anhållningsberättigad tjänsteman ber en annan tjänsteman granska upptagningar och handlingar svarar den förstnämnde för att tjänstemannen i fråga har de kunskaper och färdigheter samt den erfarenhet som behövs för att utföra uppgiften.

Granskningsskyldigheten ska på samma sätt som enligt polislagen gälla samtliga hemliga metoder för inhämtande av information. Detta har att göra med att granskningen har en väsentlig betydelse i det avseendet att den för verksamheten ansvarige anhållningsberättigade tjänstemannen de facto kan övervaka att metoderna används i enlighet med lag.

Vid granskning av upptagningar kan tekniska anordningar, metoder eller programvaror utnyttjas så att granskningen med hjälp av dem kommer att omfatta endast sådana delar av upptagningar som innehåller meddelanden. Övriga delar kan på så sätt raderas eller förbigås.

45 §. *Undersökning av upptagningar*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 52 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt denna bestämmelse får upptagningar som uppkommit vid hemliga inhämtande av information undersökas endast av domstol och en anhållningsberättigad tjänsteman. Enligt förordnande av den anhållningsberättigade tjänstemannen eller enligt anvisning av domstolen får upptagningarna undersökas även av en annan gränsbevakningsman, av en expert eller av någon annan som anlitas för inhämtande av information.

46 §. *Överskottsinformation*. I paragrafen definieras överskottsinformation, och definitionen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 53 § i polislagen, 10 kap. 55 § i tvångsmedelslagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt paragrafen avses med överskottsinformation information som fåtts genom teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation när informationen inte har samband med ett brott eller avvärjande av fara eller när den gäller något annat brott än det för vars förhindrande tillståndet har getts eller beslutet fattats. Teleavlyssning får inte användas av Gränsbevakningsväsendet i syfte att förhindra ett brott.

47 §. *Användning av överskottsinformation*. Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 54 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelsen begränsar inte överlåtelse av överskottsinformation, om en annan förundersökningsmyndighet behöver informationen för utredningen av ett brott och det enligt den lagstiftning som gäller förundersökningsmyndigheten skulle ha varit tillåtet att använda överskottsinformation som fåtts på motsvarande sätt.

Enligt 1 mom. får Gränsbevakningsväsendet använda överskottsinformation vid utredning av brott, om informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i kapitlet. Som exempel kan nämnas en situation där Gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa och samtidigt får kännedom om förberedelser för grovt narkotikabrott. Polisen har i egenskap av allmän förundersökningsmyndighet rätt till överskottsinformation som Gränsbevakningsväsendet fått.

Enligt 2 mom. får överskottsinformation också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år.

Det är endast brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka som kan komma i fråga vid användning av överskottsinformation för utredning av brott. Överskottsinformation får användas vid utredning av brott, om informationen gäller ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i kapitlet och som har använts då informationen har fåtts. Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och om det för brottet strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år. Sådan överskottsinformation som sammanhänger med andra brott än sådana som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka kan lämnas ut till en annan förundersökningsmyndighet i enlighet med lagen

om gränsbevakningsväsendets förvaltning och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

Målsättningen att sträva efter ett slutresultat i överensstämmelse med materiell rätt i en straffprocess, vilket fri bevisföring som tillämpas i Finland är ett uttryck för, förordar möjligheten att använda överskottsinformation som samlats vid förhindrandet av ett brott i utredningen av ett annat brott. Regeringens proposition RP 52/2002 rd var också positiv till utnyttjandet av överskottsinformation uttryckligen på basis av principen om fri bevisföring. Enligt vad som framgår av Europadomstolens praxis som refereras i den allmänna motiveringen är det bäst att i lagen ta in heltäckande och exakta bestämmelser om användning av överskottsinformation. Det finns skäl att beakta också grundlagens 10 § 3 mom. enligt vilket det genom lag kan bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång och säkerhetskontroll samt under frihetsberövande.

Det kan därför anses vara konsekvent med grundlagens bestämmelser att överskottsinformation får användas för utredning av brott när informationen gäller ett sådant brott som skulle ha gått att förhindra med hjälp av den metod med vilken den aktuella informationen inhämtats. Detta kan emellertid inte anses vara tillräckligt med tanke på intresset att utreda brott. Med beaktande av proportionalitetsprincipen är det skäl att utsträcka möjligheten att använda överskottsinformation också till andra brott av en viss allvarlighetsgrad. Vid användning av överskottsinformation måste det också beaktas att utredningen av ett brott som förundersöks kan ha samband med förhindrande av ett annat brott. Som biprodukt till användning av hemliga tvångsmedel vid förundersökning kan det också uppdagas omständigheter som förutsätter att Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att avslöja brott.

Därför föreslås det att 4 mom. reglerar bruket av överskottsinformation för att förhindra brott. Enligt momentet får överskottsinformation alltid användas för att förhindra brott, för inriktningen av Gränsbevakningsväsendets verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig. Bestämmelsen tydliggör rätten för PTG-myndigheterna att använda sig av överskottsinformation. Med användning av överskottsinformation för att rikta in verksamheten avses att information utnyttjas indirekt på ett sådant sätt att den inte används som bevis eller läggs till grund för användning av en metod för inhämtande av information. Överskottsinformation kan användas för att rikta verksamhet t.ex. när det gäller förhindrande eller avslöjande av brott, analysverksamhet, utredning av tröskeln för inledande av förundersökning eller riktande av förundersökningen. Riktande av förundersökningen avser t.ex. val av undersökningslinje. Sådan användning av information begränsas inte. Överskottsinformation kan sålunda användas som hjälp i detta avseende, också när det är fråga om smärre brott. I 2 mom. föreskrivs om användning av överskottsinformation vid utredning av brott.

I 5 mom. föreskrivs att överskottsinformation också får användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms eller förmögenhetsskada. Med beaktande av användningsändamålet för överskottsinformation i dessa fall föreslås inga tilläggsförutsättningar för användningen av informationen. Eftersom det i de situationer som nämns i bestämmelsen i princip dock inte är fråga om att förhindra fara eller skada som hör till Gränsbevakningsväsendets behörighet ska det anges i momentet att ärendet utan dröjsmål bör överföras till behörig myndighet. I fråga om sådana fall som hör till momentets tillämpningsområde kan som exempel nämnas en situation där teleavlyssning som utförs i syfte att utreda grovt ordnande av olaglig inresa resulterar i information enligt vilken någon annan än den person som är föremål för avlyssningen är på väg för att misshandla en annan person. Den fara eller skada som avses i momentet har emellertid inte ovillkorligen samband med något brott utan det kan t.ex. vara fråga om att förhindra en olycka.

I 6 mom. ingår en hänvisning till bestämmelse om förhindrande och utredning av brott i 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen där det föreskrivs om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av den lagen får användas.

48 §. *Utplåning av information*. Det föreskrivs i paragrafen om utplåning av information som fåtts genom en metod för hemligt inhämtande av information, och den motsvarar 5 kap. 55 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Enligt 1 mom. ska hemligt inhämtad information utplånas utan dröjsmål efter att det framgått att den inte behövs för att förhindra eller utreda brott eller för att avvärja en fara. Momentet gäller all slags information som fåtts genom hemlig informationsinhämtning. Sådan överskottsinformation som fåtts i samband med förhindrande av brott och som inte har samband med något brott ska utplånas efter en kortare tid än i sådana fall som avses i 10 kap. 57 § 1 mom. i tvångsmedelslagen. Redan på grund av informationens art bör det relativt snart framgå om den behövs eller om den kan utplånas.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller bevarande av överskottsinformation. Enligt momentet får överskottsinformation trots allt bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om den gäller ett brott som avses i 47 § 1 eller 2 mom. eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats i ett register eller fogats till förundersökningsmaterial ska utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller den inte längre behövs för att förhindra eller utreda ett brott. Momentet motsvarar i det närmaste 10 kap. 57 § 1 mom. i den gällande tvångsmedelslagen. Enligt momentet är det tillåtet att bevara och lagra information i sådana fall där överskottsinformation får användas i enlighet med 47 §.

Enligt 3 mom. ska basstationsuppgifter som avses i 19 § utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits. Bestämmelsen motsvarar i sak 5 kap. 55 § 3 mom. i polislagen och 10 kap. 57 § 2 mom. i tvångsmedelslagen.

49 §. *Avbrytande av teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning.* Det föreskrivs i paragrafen om avbrytande av teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning i vissa situationer, och bestämmelsen motsvarar 5 kap. 56 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Enligt paragrafen ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fåtts genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom den genast utplånas om det framgår att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas. Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter som avses i 16 § eller att den person som avses i 31 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen.

50 §. *Utplåning av information som fåtts i en brådskande situation.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 57 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation enligt 18 § 2 mom., 20 § 1 mom., 30 § 1 mom. eller 32 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk spårning av en person eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska inhämtandet av information avslutas och det material som fåtts på detta sätt

och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas. Information som fåtts på detta sätt får dock användas på samma villkor som överskottsinformation får användas enligt 47 §.

51 §. *Underrättelse om hemligt inhämtande av information.* Bestämmelserna i paragrafen föreskriver att den som varit föremål för hemligt inhämtande av information ska underrättas om detta, och de motsvarar i sak bestämmelserna i 5 kap. 58 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Bestämmelserna gäller inte täckoperation, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor, eftersom Gränsbevakningsväsendets befogenheter inte omfattar dessa metoder.

I 1 mom. föreskrivs att den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser utan dröjsmål ska underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört. Den domstol som beviljat tillståndet ska samtidigt skriftligen informeras om underrättelsen.

I det föreslagna momentet räknas de hemliga metoder för inhämtande av information upp som föremålet för åtgärden ska underrättas om. Underrättelsen ska vara preciserad på ett sådant sätt att föremålet för informationsinhämtningen vid behov kan ta reda på orsaken till användningen av den hemliga metoden för inhämtande av information. I underrättelsen ska nämnas t.ex. vilken metod som använts samt var och när den använts. Taktiska och tekniska detaljer om informationsinhämtningen behöver dock inte avslöjas. Någon bevislig delgivning behövs inte, utan föremålet för informationsinhämtningen kan underrättas t.ex. per brev till dennes senast kända adress. Det är inte fråga om underrättelse enligt detta moment om det endast görs en anteckning om saken i ett förundersökningsprotokoll eller en annan handling. Andra personer än föremålet för informationsinhämtningen behöver inte underrättas om användning av hemliga metoder för inhämtande av information, även om dessa de facto blivit utsatta för åtgärden. En sådan situation kan uppkomma t.ex. vid avlyssning av ett utrymme.

Objektet måste underrättas för det första då informationsinhämtningen har avslutats såsom resultatlös och den information som fåtts inte kan antas vara av en sådan art att den senare kan leda till fortsatta åtgärder eller kan användas t.ex. som bevis i en straffprocess. Det kan uppkomma problematiska situationer då användningen av en metod för informationsinhämtning avslutas tidigare i fråga om ett visst objekt än i fråga om andra. När det gäller sådana komplexa situationer kan underrättelsen skjutas upp i enlighet med 2 mom.

Trots att åtgärder som syftar till att förhindra eller avslöja brott inte avslutats eller avbrutits, ska objektet för informationsinhämtningen underrättas senast ett år efter att informationsinhämtningen avslutats. Med uttrycket "senast" avses att underrättelsen inte utan anledning får fördröjas. Det har i praktiken förekommit oklarhet om när inhämtandet av information ska anses ha avslutats. Om användningen av en metod de facto har avslutats medan tillståndet eller beslutet fortfarande är i kraft och något nytt tillstånd inte har sökts, ska tidsfristen på ett år räknas från den faktiska tidpunkt då informationsinhämtningen avslutades. Om informationsinhämtningen avslutats då giltighetstiden för tillståndet eller beslutet gått ut ska tidsfristen på ett år räknas från denna tidpunkt. I fråga om retroaktiv informationsinhämtning ska tidsfristen räknas från den tidpunkt då tillståndet beviljades eller beslutet fattades, trots att information inte ännu fåtts.

Om det i fråga om samma brott och samma person har fattats ett nytt beslut om användning av samma metod för informationsinhämtning, ska tidsfristen på ett år räknas från den tidpunkt då

den sista informationsinhämtningen i ärendet de facto avslutades eller från utgången av tillståndets eller beslutets giltighetstid. Med tanke på informationsinhämtningens kontinuitet kan några dagars avbrott mellan beslutens giltighet godtas.

Om den person som är föremål för informationsinhämtningen har förblivit okänd kan denne naturligtvis inte underrättas. Om man senare får reda på personens identitet ska denne dock underrättas. Sådana situationer kan också utgöra undantag när det gäller de i paragrafen nämnda tidsfristerna, eftersom dessa i vissa fall inte kan iakttas. Om identiteten på den som är föremål för informationsinhämtning är känd men personen i fråga är försvunnen förutsätts Gränsbevakningsväsendet inte vidta några omfattande åtgärder enbart för att underrätta denne. För underrättelsen räcker det med en efterlysning (t.ex. meddelande om vistelseort).

Enligt 2 mom. får domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman besluta att underrättelsen enligt 1 mom. till den som varit föremål för åtgärden får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående inhämtande av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Enligt förslaget ska domstolen besluta att underrättelsen får skjutas upp eller utebli trots att det är fråga om en sådan hemlig metod för inhämtande av information som en anhållningsberättigad tjänsteman har beslutat om.

Enligt förslaget får underrättelsen skjutas upp med högst två år åt gången. Ett nytt uppskov ska beviljas endast i undantagsfall. Om förutsättningar finns ska det i stället ansökas om att någon underrättelse inte behöver göras, eftersom en underrättelse som görs t.ex. efter tio år inte har någon betydelse för den som varit föremål för informationsinhämtningen. Uppskov och förnyat uppskov ska sökas före utgången av tidsfristen. I annat fall kan den som varit föremål för informationsinhämtningen under den mellanliggande tiden från tidsfristens utgång till beslutet få vetskap om den hemliga informationsinhämtningen med åberopande av partsoffentligheten.

Uppskov kan för det första beviljas för att trygga pågående informationsinhämtning. Denna kan ha samband med förhindrande eller utredning av vilket som helst pågående brott. Ett uppskov är möjligt även för att trygga statens säkerhet även om den motiveringen i praktiken ändå närmast bör tillämpas i skyddspolisens verksamhet. Dessutom kan ett uppskov motiveras med skyddande av liv eller hälsa. Exempelvis till följd av åtgärder som vidtagits för att skydda en person kan denna grund falla bort efter en viss tid, varefter föremålet för informationsinhämtningen kan underrättas. Som förutsättning för uppskov anges att det ska vara motiverat. Till denna del kan tröskeln sålunda inte anses vara särskilt hög.

Enligt en domstols beslut får underrättelsen utebli endast om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Denna tröskel för utebliven underrättelse är däremot hög, vilket anges med uttrycket "nödvändigt". Om domstolen inte beviljar uppskov eller om den avslår ett yrkande om att någon underrättelse inte behöver göras får den som framfört yrkandet överklaga beslutet. Eftersom de i paragrafen nämnda skyddsintressena måste anses vara vägande har föremålet för informationsinhämtningen inte någon rätt att under behandlingen av överklagandet få information om informationsinhämtningen, om inte en högre domstol beslutar något annat.

Bestämmelsen i 3 mom. avser situationer där den observerade personens identitet inte är känd eller när en tidsfrist eller ett uppskov som avses i 1 eller 2 mom. upphör. I dessa situationer ska han eller hon utan ogrundat dröjsmål skriftligen underrättas om inhämtandet av informationen när identiteten har utretts.

Enligt 4 mom. ska den domstol som beviljat tillståndet samtidigt skriftligen informeras om underrättelsen.

Enligt 5 mom. behöver den som varit föremål för inhämtande av information inte underrättas om systematisk observation och förtäckt inhämtande av information, om inte förundersökning har inletts i ärendet. Om förundersökning inleds, iakttas 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen. Såsom konstaterats ovan accentueras behovet av rättssäkerhet vid en rättegång. Enligt momentet behöver underrättelse inte göras om användning av de i momentet nämnda metoderna för inhämtande av information, om inte förundersökning har inletts i det ärende som gäller metoderna i fråga. Om förundersökning däremot har inletts ska frågan avgöras i enlighet med 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen. Underrättelse behöver inte heller göras om informationsinhämtning i farosituationer.

I 6 mom. föreskrivs att när domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller avstå från den i sådana fall som avses i 2 och 5 mom. ska i bedömningen också beaktas en parts rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter. Momentet motsvarar i sak 10 kap. 60 § 5 mom. i tvångsmedelslagen. I paragrafen föreskrivs om intresseavvägning av de krav som gäller för en rättvis rättegång. Rätten till en rättvis rättegång föreskrivs uttryckligen i artikel 6.1 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 86/1998), dvs. Europakonventionen, samt i artikel 14.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976). Rätten kan anses framgå också av 21 § 1 mom. i grundlagen där det föreskrivs att var och en har rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en domstol.

En rättvis rättegång förutsätts vara öppen, opartisk och baserad på ett rättegångsmaterial som är detsamma för alla parter, vilket innebär att parterna ska informeras om alla relevanta omständigheter. Den åtalade har bl.a. rätt att lägga fram motbevis, rätt att i detalj få veta vad åtalet baseras på samt rätt att få egna vittnen inkallade och förhörda. Bristfällig bevisning leder i en osäker situation till att ärendet avgörs till svarandens fördel.

Såsom framgår av Europadomstolens praxis är rätten till en rättvis rättegång inte en ovillkorlig mänsklig rättighet som åsidosätter andra mänskliga rättigheter. I konfliktsituationer måste de grundläggande och mänskliga rättigheterna vägas mot varandra, vilket också framgår av momentet. Det blir då fråga om en intresseavvägning i det enskilda fallet.

I 7 mom. föreskrivs att 38 § ska iakttas i fråga om handläggning av underrättelseärenden i domstol.

52 §. *Protokoll*. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 59 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen.

Skyldigheten att föra protokoll gäller alla hemliga metoder för inhämtande av information förutom observation. Vid behov ska en anteckning om observation göras i någon annan handling, t.ex. på en särskild blankett. I fortsättningen ska det liksom i polislagen föreskrivas om de uppgifter som ska nämnas i protokollet genom förordning av inrikesministeriet.

53 §. *Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 5 kap. 60 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. De gäller begränsning av partsoffentlighet i vissa fall.

Enligt 1 mom. har en person vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller inte, oavsett 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), rätt att få vetskap om användningen av en metod för inhämtande av information enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 51 § har gjorts. Han eller hon har inte heller rätt till insyn för registrerade enligt personuppgiftslagen (523/1999) eller lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. Avsikten är endast att förtydliga situationen i förhållande till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen.

I 2 mom. föreskrivs att när en underrättelse enligt 51 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få information om en handling eller en upptagning som gäller hemligt inhämtande av information, om det inte för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte informera personen i fråga. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller annan information inte ska lämnas ut ska i bedömningen beaktas den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

En parts begäran om information ska behandlas i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Om en tjänsteman vägrar att helt eller delvis lämna ut en myndighetshandling kan vägran hänskjutas till myndigheten för avgörande. Beslutet kan överklagas i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). I momentet gäller samma intresseavvägning i anslutning till en rättvis rättegång som enligt 51 §, och därför kan det till denna del hänvisas till motiveringen till den paragrafen.

Enligt 3 mom. kan uppgifter ur en ljud- och bildupptagning lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos Gränsbevakningsväsendet, där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnandet av uppgifterna på något annat sätt kan leda till att integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningen kränks. En motsvarande bestämmelse ingår i 5 kap. 60 § 3 mom. i polislagen och i 10 kap. 62 § 3 mom. i tvångsmedelslagen.

54 §. *Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen.* Paragrafen motsvarar i sak 5 kap. 61 § i polislagen. Enligt 1 mom. ska ett teleföretag utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma ska gälla också situationer där myndigheten genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Teleföretaget ska dessutom ge en anhållningsberättigad tjänsteman sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning. Bestämmelserna i paragrafen ändrar trots det inte den gällande verksamhetsmodellen enligt vilken polisen svarar för det tekniska genomförandet av teletvångsmedel.

55 §. *Ersättningar till teleföretag*. Paragrafen motsvarar i sak 5 kap. 62 § i polislagen. I 1 mom. föreskrivs det att ett teleföretag har rätt att få ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att företaget i enlighet med detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter, så som föreskrivs i 299 § i informationssamhällsbalken. Beslut om utbetalning av ersättning fattas av den förvaltningsenhet vid Gränsbevakningsväsendet som vidtagit åtgärden. Momentet motsvarar i sak 5 kap. 62 § 1 mom. i polislagen. Det är inte meningen att bestämmelsen ska ändra nuvarande praxis enligt vilken polisen som allmän förundersökningsmyndighet svarar för ersättningar till teleföretag. Om det är fråga om information som fås via en teknisk anslutning, får Gränsbevakningsväsendet den direkt från Centralkriminalpolisen.

I 2 och 3 mom. regleras begäran om omprövning och sökande av ändring, som motsvarar det som bestäms i 5 kap. 62 § 2 mom. i polislagen och 10 kap. 64 § 2 mom. i tvångsmedelslagen.

56 §. *Inverkan av lindrigare straffskala.* Paragrafen motsvarar 5 kap. 64 § i polislagen. Enligt bestämmelsen påverkas rätten att använda de metoder för inhämtande av information som avses i kapitlet inte av att straffet eventuellt mäts ut enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

Avsikten med paragrafen är att klarlägga att förutsättningarna för användning av hemliga metoder för inhämtande av information ska bedömas som om det vore fråga om ett fullbordat brott eller en gärningsmans handlande. Av denna anledning ska i bestämmelserna om förutsättningarna inte längre särskilt nämnas försök till brott. Motsvarande tolkningsbestämmelse om förutsättningarna för användning av tvångsmedel ingår i 11 kap. 1 § i tvångsmedelslagen.

4 kap. **Hemliga tvångsmedel**

57 §. *Användning av hemliga tvångsmedel.* I paragrafen föreskrivs om användningen av hemliga tvångsmedel vid Gränsbevakningsväsendet. Regleringen motsvarar den som tillämpas utifrån hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen.

På Gränsbevakningsväsendets användning av hemliga tvångsmedel tillämpas 10 kap. i tvångsmedelslagen med de undantag som föreskrivs i paragrafen. Enligt 2 mom. får Gränsbevakningsväsendet inte använda täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor, trots att de nämns i 10 kap. i tvångsmedelslagen.

I 3 mom. föreskrivs att Gränsbevakningsväsendet har rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning vid undersökning av brott. Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning och förtäckt inhämtande av information är också i fortsättningen tillåtet endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel.

Teleövervakning är redan i nuläget tillåten när Gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel, grovt jaktbrott eller grovt döljande av olagligt byte. Enligt förslaget ska Gränsbevakningsväsendet också få använda teleövervakning vid utredning av sådant grovt häleri eller yrkesmässigt häleri i samband med in- eller utresa som avses i 32 kap. 2 och 3 § i strafflagen. Teleövervakning ska också få användas vid utredning av sådan grov förfalskning som avses i 33 kap. 2 § i strafflagen och som gäller handlingar som Gränsbevakningsväsendet ska kontrollera.

Teknisk spårning av en person ska fortsättningsvis vara tillåtet endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel eller grovt jaktbrott.

I 4 mom. föreskrivs om begränsningar i fråga om användningen av hemliga tvångsmedel vid någon annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet (5 §). En gränsbevakningsman har i sådana fall inte rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av information. Regleringen motsvarar den som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet utifrån hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen.

58 §. *Beslut om förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott.* Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 10 kap. 15 § i tvångsmedelslagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 4 mom. i den paragrafen.

Det föreskrivs i 1 mom. att avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet fattar beslut om förtäckt inhämtande av information för utredande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Bestämmelsen motsvarar det som föreskrivs i 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen. Det är motiverat att beslutsfattandet kvarstår hos staben för Gränsbevakningsväsendet. Det är av yttersta vikt att förtäckt inhämtande av information särskiljs från täckoperation, som inte ingår i Gränsbevakningsväsendet metodarsenal, för att befogenheten för förtäckt inhämtande av information inte används på ett sätt som gör att det i praktiken är fråga om en täckoperation. Gränsbevakningsväsendet får inte använda sig av en täckoperation för att förhindra eller utreda brott, och det föreslås inte heller i detta sammanhang.

Enligt 2 mom. ska beslutet om förtäckt inhämtande av information fattas skriftligen. Av beslutet ska framgå 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat, 2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget, 3) det brott som misstänks, 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot, 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken, 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden och 7) eventuella begränsningar och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Med åtgärd avses t.ex. att leverera en försändelse till en viss adress, och åtgärdens syfte kan då vara att ta reda på vem som tar emot försändelsen. När det gäller användning av befogenheten förutsätts det uttryckligen att det utses en gränsbevakningsman som ansvarar bl.a. för att åtgärden inte i själva verket är en täckoperation. I beslutet ska också nämnas det brott som utreds, men det förutsätts inte att den person som är misstänkt för brott nämns. I beslutet behöver endast nämnas den person som är föremål för inhämtandet av information och som de facto kan vara okänd för Gränsbevakningsväsendet i detta skede.

Liksom i fråga om andra tvångsmedel, ska också de fakta som brottsmisstanken mot en person grundar sig på beskrivas i beslutet om förtäckt inhämtande av information på ett sätt som kan övertyga en utomstående om att det finns förutsättningar för användning av metoden i fråga. Tidpunkterna för inledande och avslutande av förtäckt inhämtande av information behöver inte anges med exakta klockslag eftersom det snarare är fråga om att utföra en enskild åtgärd vid en lämplig tidpunkt. Beslutsfattaren kan i fråga om förtäckt inhämtande av information fastställa begränsningar och uppställa villkor, liksom vid användning av andra hemliga tvångsmedel. Begränsningarna kan bero t.ex. på proportionalitetsprincipen samt på ändamålsenlighets-, rättssäkerhets- och arbetarskyddssynpunkter. Förtäckt inhämtande av information ska inte kunna utföras i en bostad ens i det fall att en gränsbevakningsman går in i bostaden med bostadsinnehavarens medverkan. Det anses trots det inte vara fråga om förtäckt inhämtande av information i en bostad då försändelsens mottagare ber den gränsbevakningsman som uppträder som bud vänta t.ex. i bostadens tambur medan mottagaren kvitterar försändelsen.

I 3 mom. föreskrivs att beslutet vid behov ska ses över när omständigheterna förändras. Det är möjligt att brottsmisstanken preciseras medan man väntar på att åtgärden ska genomföras så att den avser ett brott som inte över huvud taget kan utredas med den befogenhet det är fråga om. Också andra förändringar i omständigheterna kan leda till att beslutet ses över. Momentet ålägger den gränsbevakningsman som ansvarar för och den tjänsteman som fattat beslut om åtgärden att kontrollera förutsättningarna för förtäckt inhämtande av information och behovet

av inhämtande av information, i synnerhet då skillnaden i tid mellan beslutet och genomförandet av åtgärden är betydande.

59 §. *Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 10 kap. 38 § i tvångsmedelslagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Gränsbevakningsväsendet får inte använda vare sig täckoperationer eller bevisprovokation genom köp, och paragrafen är därför begränsad till förtäckt inhämtande av information.

Enligt 1 mom. får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta att en gränsbevakningsman som ska genomföra förtäckt inhämtande av information ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att tjänstemannens säkerhet ska kunna tryggas.

Bestämmelsen gäller så kallad säkerhetsavlyssning och säkerhetsobservation. Enligt straffbestämmelsen om avlyssning är det inte straffbart att i hemlighet spela in sina egna samtal. Användningen av sådana anordningar som avses i momentet utgör inte heller annars sådan orättmätig verksamhet som kan leda till straffansvar för olovlig avlyssning eller observation. Säkerhetsavlyssning och säkerhetsobservation får riktas endast mot personer som är i interaktion med en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information. Uttrycket "avlyssning och observation" avser att man beroende på fallet kan använda antingen en anordning som möjliggör avlyssning eller observation eller en anordning som möjliggör både avlyssning och observation.

Enligt 2 mom. får avlyssningen och observationen upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

Begränsningar för bevarande och utnyttjande av upptagningar från avlyssning och observation anges i 2 mom. Dessa får inte bevaras och användas för andra ändamål än de som nämns i bestämmelsen. Det kan i dessa fall vara fråga om t.ex. att en gränsbevakningsman har utsatts för våld eller hot om våld, att han eller hon har varit tvungen att bruka våld eller att någon har orsakats skada i samband med förtäckt inhämtande av information. I dessa fall kan upptagningarna behövas vid behandlingen av brottmålet eller skadeståndsärendet.

60 §. *Beslut om kontrollerade leveranser vid förundersökning av brott.* Bestämmelsen motsvarar i sak regleringen i 10 kap. 42 § i tvångsmedelslagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 4 mom. i den paragrafen.

Det föreskrivs i 1 mom. att avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet fattar beslut om kontrollerade leveranser för utredande av ett brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelsen motsvarar det som föreskrivs i 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen. Gränsbevakningsväsendet kan alltså använda kontrollerade leveranser enligt 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen också i andra förundersökningar än sådana som avses i 5 §, om det strängaste föreskrivna straffet för brottet är fängelse i minst fyra år och kriterierna för användning av hemliga tvångsmedel enligt 10 kap. 2 § i tvångsmedelslagen är uppfyllda. Det är motiverat att beslutsfattandet bibehålls hos staben för Gränsbevakningsväsendet, eftersom besluten på grund av de risker som är förknippade med kontrollerade leveranser bör fattas på hög nivå.

Enligt 2 mom. kan beslut om kontrollerade leveranser meddelas för högst en månad åt gången. Tidsfristen kan visa sig vara för kort, eftersom myndigheten själv inte är en aktiv part i transporten eller leveransen av det föremål, det ämne eller den egendom som är föremål för den kontrollerade leveransen. I sådana fall kan det också fattas ett nytt beslut om den kontrollerade leveransen, om det fortfarande finns förutsättningar för den.

Enligt 3 mom. ska det i ett beslut om kontrollerade leveranser nämnas 1) det misstänkta brott och brottstidpunkten, 2) vem som är brottsmisstänkt, 3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken, 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen, 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden, 6) beslutets giltighetstid och 7) eventuella begränsningar och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Enligt 4 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om underrättelse av ett beslut enligt paragrafen till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i PTG-lagen. I 6 § i statsrådets förordning om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet föreskrivs att de övriga PTG-myndigheterna ska underrättas om beslut om kontrollerade leveranser. Sådan underrättelse är viktig för att de involverade myndigheterna ska få aktuell information om pågående kontrollerade leveranser.

5 kap. **Särskilda bestämmelser**

61 §. *Tillsyn över hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel.* I paragrafen föreskrivs om tillsyn över hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel på motsvarande sätt som i den gällande 45 § i gränsbevakningslagen med vissa preciseringar.

Enligt 1 mom. ska staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter som använder hemliga metoder för inhämtande av information övervaka inhämtande av information enligt den föreslagna lagen. Motsvarande bestämmelser om tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel ska fogas till 10 kap. 65 § i tvångsmedelslagen.

I 2 mom. föreskrivs närmare om den rapport som Gränsbevakningsväsendet årligen ska lämna till inrikesministeriet om hur hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel och om skyddandet av dem har använts och övervakats inom Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafens 3 mom. innehåller en informativ hänvisning till de berättelser som årligen ska avges till riksdagens justitieombudsman.

Enligt 4 mom. får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av i den föreslagna lagen avsedda hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen.

62 §. *Brottsförebyggande åtgärder som sträcker sig till en främmande stats territorium.* Bestämmelsen i 1 mom. motsvarar 82 § 1 mom. i gränsbevakningslagen. Enligt momentet har Gränsbevakningsväsendet rätt att i syfte att utreda ett brott eller gripa en person som misstänks för ett brott fortsätta en observation, teknisk observation eller förföljelse som påbörjats i Finland in på en främmande stats territorium enligt vad som i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella avtal som är bindande för Finland bestäms om rätten att fortsätta en sådan åtgärd på en främmande stats territorium. Det är fråga om sådana åtgärder som Gränsbevakningsväsendet har rätt till även i Finland. Också andra stater än en medlemsstat i Europeiska unionen kan komma på fråga. Självfallet måste det som bestäms om sådan verksamhet i Europeiska unionens lagstiftning eller i avtal som är bindande för Finland iakttas.

I 2 kap. 22 § i polislagen föreskrivs om rätten för en behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket att förfölja en gärningsman som på tjänstemannens eget lands territorium ertappats på bar gärning eller flyende fot, samt att gripa personen i fråga och utföra en säkerhetsvisitation på finskt territorium enligt vad som föreskrivs i Schengenregelverket, som är bindande för Finland. Rätt att med maktmedel gripa en person som har ertappats på bar gärning eller flyende fot föreligger dock endast om denne genom att göra motstånd försöker undvika att bli gripen och om det inte utan dröjsmål är möjligt att få hjälp för gripandet av en behörig finländsk tjänsteman.

I 5 kap. 27 § i polislagen föreskrivs om rätten för främmande staters tjänstemän att utföra observation eller teknisk observation av en person enligt artikel 41 i Schengenkonventionen. Förutsättningen för observation eller teknisk observation av en person på finskt territorium i syfte att utreda brott är att en finländsk polisman eller, inom ramen för sin behörighet, en finländsk gränsbevakningsman eller tullman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen på finskt territorium.

I 2 mom. föreskrivs om en gränsbevakningsmans befogenheter i situationer där de åtgärder som avses i paragrafen utsträcks till en främmande stats territorium. På tjänsteplikten och rättigheterna tillämpas samma bestämmelser som vid tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Genom hänvisningsbestämmelsen blir t.ex. skadeståndslagens (412/1974) bestämmelser om en tjänstemans skadeståndsansvar och om statens skadeståndsansvar för en skada som orsakats av en tjänsteman samt bestämmelserna om en tjänstemans rätt till biträde och om ersättning av rättegångskostnader i lagen om ersättning av statsmedel till statsanställda för kostnader för vissa rättegångar (269/1974) tillämpliga. Bestämmelsen motsvarar 82 § 2 mom. i gränsbevakningslagen. För tydlighetens skull fogas ett informativt omnämnande om att bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen. Villkoren för tjänsteförhållandet fastställs enligt statens tjänste- och arbetsvillkor samt gränsbevakningsväsendets preciserande tjänstekollektivavtal.

63 §. *Närmare bestämmelser.* Paragrafen motsvarar 84 § 2 mom. 4 punkten i gränsbevakningslagen. Närmare bestämmelser om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som stängts för att säkerställa utredningen av ett brott som Gränsbevakningsväsendet undersöker får vid behov utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

64 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen finns en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse.

1.2 Gränsbevakningslagen

1 §. *Tillämpningsområde.* En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 2 mom.

9 §. *Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift.* Det gällande 3 mom. stryks, eftersom bestämmelser om fördröjning av åtgärder som avser inhämtande av information i fortsättningen kommer att finnas i 39 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

Den informativa hänvisningen till åtgärdseftergift i brottmål som ingår i 1 mom. stryks.

Bestämmelsen i 2 mom. förblir oförändrat.

10 §. *Allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter.* En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till paragrafen.

20 §. *Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid ett gränsövergångsställe.* Det föreslås att det fogas en bestämmelse till 1 mom. om att Gränsbevakningsväsendet ska kontrollera iakttagandet av vägtrafiklagen vid gränsövergångsställena. Enligt definitionen i 2 § 1 punkten i vägtrafiklagen avses med väg som allmän benämning ett område som är avsett för allmän trafik eller allmänt används för trafik. Gränsövergångsställena används allmänt för såväl fordonstrafik som fotgängartrafik. Vägtrafiklagstiftningen gäller vägtrafiksäkerheten och gränsövergångsställena lämpar sig just genom att de är noggrant avgränsade väl med tanke på uppgiften att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Sådana bestämmelser i vägtrafiklagen vars efterlevnad behöver övervakas är i synnerhet trafikreglerna i 2 kap. och de bestämmelser som gäller trafikanordningar (trafikmärken och trafikljusreglering) i 3 kap., men också bestämmelserna om användning av fordon i 6 kap. Att Gränsbevakningsväsendet ingriper i iakttagandet av trafikbestämmelserna direkt vid inresan och när gränsen passeras är ägnat att upplysa utlänningar om Finlands regler för trafiksäkerhet och styra till att följa dem.

77 §. *Handräckning av gränsbevakningsväsendet.* Enligt 3 mom. ska beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om handräckning vid förundersökning och vid användning av maktmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

I 10 § i PTG-lagen föreskrivs det om tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet. En PTG-myndighet är skyldig att ge en annan PTG-myndighet handräckning i anslutning till brottsbekämpnings- och övervakningssamarbete eller internationellt samarbete. Enligt 8 § i PTG-förordningen fattas beslut om begäran om och lämnande av bistånd vid gränsbevakningsväsendet av chefen för förvaltningsenheten eller av en tjänsteman som denne utsett.

Bestämmelserna om handräckning i gränsbevakningslagen och om bistånd i PTG-lagen är delvis överlappande. Syftet är att på ett enhetligt sätt föreskriva om sådan handräckning och sådant bistånd som begärs och ges av Gränsbevakningsväsendet när det gäller förundersökning och tvångsmedel. Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. För närvarande föreskrivs det om beslutsfattandet i olika situationer i arbetsordningen för Gränsbevakningsväsendets förvaltningsenheter.

78 §. *Handräckning till gränsbevakningsväsendet.* Enligt 2 mom. ska beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om begäran om handräckning vid förundersökning och vid användning av maktmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

I momentet föreslås motsvarande ändring som i fråga om 77 § 3 mom. För att göra bestämmelserna om handräckning i gränsbevakningslagen och om bistånd i PTG-lagen överensstämmande ska beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. För närvarande föreskrivs det om beslutsfattandet i olika situationer i arbetsordningen för Gränsbevakningsväsendets förvaltningsenheter.

84 §. *Närmare bestämmelser.* Det föreslås att 4 punkten i 1 mom. ska strykas. Enligt den utfärdas närmare bestämmelser om den utbildning som krävs av den som förordnas till undersökningsledare vid gränsbevakningsväsendet genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet ska i fortsättningen finnas i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Hänvisningen till 36 § 2 mom. i 1 punkten ska ändras så att den hänvisar till 36 § 3 mom.

Det föreslås också att 4 punkten i 2 mom. ska strykas. Enligt den utfärdas vid behov närmare bestämmelser om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som gränsbevakningsväsendet har stängt för att säkerställa utredningen av ett brott genom förordning av inrikesministeriet. Bemyndigandet ska i fortsättningen finnas i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Punkterna 5–7 i momentet numreras på nytt och blir punkterna 4–6.

I ikraftträdandebestämmelsen till lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken de förordningar som utfärdats med stöd av 84 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom. 4 punkten ska förbli i kraft. Detta innebär att 49 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet och inrikesministeriets förordning om Gränsbevakningsväsendets avspärrningsband och andra förbudsmarkeringar (609/2016) förblir i kraft.

1.3 Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

17 §. *Tystnadsplikt.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 7 kap. 1 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

Enligt 1 mom. får tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal inte röja uppgifter som avslöjar identiteten hos en person som har lämnat information konfidentiellt, om röjandet av informationen kan äventyra den persons säkerhet som gett uppgifterna eller en närstående persons säkerhet. Tystnadsplikten gäller också när utlämnandet av uppgifterna om identiteten äventyrar pågående eller framtida inhämtande av information. Gränsbevakningsväsendet får inte använda sig av styrd användning av informationskällor, men i enstaka fall får Gränsbevakningsväsendet tips vid undersökningen av olika brottmål.

I 1 mom. föreskrivs om sekretessbelagda identitetsuppgifter som enligt 7 kap. 1 § 1 mom. och 3–5 § i polislagen under samma förutsättning, dvs. äventyrande av säkerheten, omfattas av tystnadsplikt. Dessutom utsträcks bestämmelsen till att gälla också personer som har lämnat information konfidentiellt. Tystnadsplikten gäller också när utlämnandet av uppgifterna kan äventyra pågående eller framtida inhämtande av information. Enligt 17 b § 1 mom. gäller tystnadsrätt fortfarande i fråga om den persons identitet som har lämnat information konfidentiellt i sådana fall då det inte antas föreligga någon risk av det slag som avses i 1 mom.

Den första meningen i 2 mom. är informativ, och enligt den gäller i fråga om tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal i andra situationer än de som avses i 1 mom. vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i någon annan lag samt i den aktuella lagen. Dessutom ska tystnadsplikt enligt 2 mom. också gälla för den som i arbetsavtalsförhållande till Gränsbevakningsväsendet eller på grundval av ett uppdragsavtal har fått kännedom om Gränsbevakningsväsendets sekretessbelagda uppgifter. Tystnadsplikten kan därmed utsträckas till att utöver tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet även omfatta t.ex. konsulter eller andra myndigheter.

I 2 mom. nämns således uttryckligen den centrala författningen när det gäller tystnadsplikt, dvs. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt 23 § 1 mom. i den lagen får den som är anställd hos en myndighet eller innehar ett förtroendeuppdrag inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling. I 24 § föreskrivs om sekretessbelagda myndighetshandlingar. I 1 mom. 3 punkten i den paragrafen föreskrivs om sekretessbeläggning av anmälan om brott till polisen samt handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning. Detta har samband med bestämmelsen om förundersökningshandlingars offentlighet i 9 kap. 7 § 1 mom. i förundersöknings-

lagen. I och för sig gäller paragrafen liksom de övriga bestämmelserna i det föreslagna kapitlet också förundersökning.

Åtgärder som avses i den förslagna lagen nämns i 24 § 1 mom. 4, 5 och 9 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Dessa bestämmelser gäller bl.a. register som förs för förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och rapporter som upprättas för att förhindra brott, handlingar som innehåller uppgifter om taktiska och tekniska metoder och planer, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle äventyra förhindrande och utredning av brott eller upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt handlingar som gäller upprätthållande av statens säkerhet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur dessa inte äventyrar statens säkerhet.

I 3 mom. bestäms att tystnadsplikten gäller också efter det att uppdragsavtalet eller anställningsförhållandet har upphört.

17 a §. *Utlämnande av uppgifter trots tystnadsplikt.* I paragrafen föreskrivs om grunderna för att Gränsbevakningsväsendet ska få lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar regleringen i 7 kap. 2 § 1 mom. i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar.

Allmänna bestämmelser om utlämnande av uppgifter finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utgångspunkt för lagen är att myndigheternas verksamhet är offentlig och att alla har rätt ta del av allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar begränsas bl.a. genom sekretessbestämmelser i lagen. Rätten att ta del av handlingar kan begränsas bl.a. genom att föreskriva att tillståndsplikten ska grunda sig på begränsningar eller genom olika faktiska åtgärder. Kap. 7 om undantag från sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehåller bestämmelser om allmänna grunder för att uppgifter ska kunna lämnas ut ur sekretessbelagda handlingar.

Enligt 1 mom. hindrar inte tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal och andra som avses i 17 § 2 mom. att information lämnas ut till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag och som på grund av sina lagstadgade uppgifter behöver information om omständigheter som annars är sekretessbelagda eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet för ett uppdrag. Rätten att lämna ut uppgifter gäller alltså även sekretessbelagda uppgifter. I 26 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet förutsätts att det finns en uttrycklig bestämmelse om rätten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i en speciallag. Av momentet framgår alltså klart att det är tillåtet att lämna ut uppgifter som avses i paragrafen trots sekretessbestämmelserna. Det föreskrivs också om utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift.

I praktiken sker sådant utlämnande av information som avses i första meningen i momentet i allmänhet på begäran. Detta är trots det inte en nödvändig förutsättning för utlämnandet. Vid brottsbekämpning kan det exempelvis uppstå situationer där en tjänsteman på eget initiativ måste förmedla information till en annan myndighet för att förhindra brott. Detsamma gäller också i övrigt utlämnande av information till en annan myndighet för att den ska kunna sköta de uppgifter som hör till den.

Om säkerhetsutredningar föreskrivs i säkerhetsutredningslagen (726/2014).

I 2 mom. föreskrivs att tystnadsplikten enligt 17 § 2 mom. inte hindrar röjande av information som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada eller för att trygga statens säkerhet. Information får inte utlämnas i några andra fall än de som uppfyller de villkor som ställs i momentet. Dessutom ska en skada på miljön eller en egendoms- eller förmögenhetsskada vara betydande. Momentet motsvarar 7 kap. 2 § 2 mom. i polislagen.

Sådant röjande som avses i momentet kan ske på begäran eller på eget initiativ. I själva verket är de fall som momentet gäller i allmänhet sådana att röjandet av information sker på eget initiativ. I fråga om skyddsintressen gäller också att det i dessa fall inte heller krävs att det finns några andra bestämmelser i lagstiftningen som ger rätt att röja och ta emot informationen.

Det har i laglighetsövervakarnas beslutspraxis förekommit fall där en polisman i varnande syfte på eget initiativ har meddelat personens arbetsgivare, uppdragsgivare eller motsvarande om att personen har kriminell bakgrund. Riksdagens biträdande justitieombudsman har avgjort ett fall där arbetsgivaren hade blivit upplyst om att en de anställda, som var verksam som ungdomsledare, vid en förundersökning hade erkänt cannabisanvändning och cannabisodling för eget bruk (beslut 21.10.2002, dnr 2044/4/00, endast på finska). Biträdande justitieombudsmannen noterade i sitt avgörande att den erkända gärningen var obetydlig och gärningen inte ger någon större anledning till misstanke om att den klagande skulle varit en risk för barnen i sitt arbete.

Ett liknande fall gäller ett annat fall som avgjordes av biträdande justitieombudsmannen (beslut 12.5.2004, dnr 1556/4/2002, endast på finska). En polisman hade informerat en bokförsäljares uppdragsgivare om försäljarens kriminella bakgrund. I sitt avgörande underströk biträdande justitieombudsmannen att 43 § 2 mom. i den då gällande polislagen inte kunde tolkas som en bestämmelse som är självständig och fristående från den omfattande och detaljerade regelringen av informationsskyddet och som därmed skulle ge polisen rätt att ge en arbetsgivare sådan allmän muntlig information om en arbetstagares pålitlighet som i övrigt är strängt reglerad.

17 b §. *Tystnadsrätt.* Paragrafen innehåller bestämmelser om tystnadsrätten för Gränsbevakningsväsendets personal. Bestämmelserna motsvarar i sak regleringen i 7 kap. 3 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

Den föreslagna paragrafen har två syften: att skydda den person som lämnat Gränsbevakningsväsendet uppgifter och att skydda Gränsbevakningsväsendets taktiska och tekniska metoder. Tystnadsrätten begränsar domstolarnas, andra myndigheters och enskildas rätt att få uppgifter av någon som hör till Gränsbevakningsväsendets personal. Tystnadsplikten begränsar däremot personalens yttrandefrihet.

Enligt 1 mom. har de som hör till personalen – liksom för närvarande – rätt att inte lämna ut information om identiteten hos en person av vilken de fått konfidentiell information och inte heller om sekretessbelagda taktiska eller tekniska metoder. De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal kan t.ex. i samband med att de hörs i domstol eller i samband med förundersökning eller när de tillfrågas av en annan myndighet eller en enskild låta bli att lämna ut ovannämnda identitet eller de aktuella uppgifterna.

I samband med brottsbekämpningsuppgifter har Gränsbevakningsväsendet samma behov som polisen av att hemlighålla de uppgifter som avses i momentet. Personer som sitter inne med information som är viktig och väsentlig för att avslöja eller utreda brott går ofta med att berätta vad de vet endast på villkor att berättarens andel i avslöjandet eller utredningen av brottet hemlighålls. Skyddet av informationslämnarens identitet skyddar informationslämnaren och dennes närstående från eventuella hämndåtgärder samt främjar Gränsbevakningsväsendets möjligheter att få information.

Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar i sak 7 kap. 3 § 2 mom. i polislagen. För tydlighetens nämns det att det i 17 § 1 mom. i lagen samt i 24 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om skyldighet att i vissa fall hemlighålla uppgifter och metoder som avses i 1 mom. Enligt bestämmelsen ska handlingar som innehåller uppgifter om Gränsbevakningsväsendets taktiska och tekniska metoder och planer hemlighållas, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra förebyggande och utredning av brott eller upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet.

17 c §. *Skyldighet att röja uppgifter under en rättegång.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 7 kap. 4 § i polislagen och den reglering som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att en domstol ska kunna ålägga den som är anställd hos Gränsbevakningsväsendet att lämna ut information som avses i 17 § 1 mom. eller 17 § 1 mom., om en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller på annat sätt bevaka sin rätt under rättegången kan kränkas om informationen inte lämnas ut. Dessutom förutsätts att åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst sex år eller för försök till eller medverkan till ett sådant brott.

Domstolen får inte ens då bestämma att den persons identitet som lämnat ut information ska avslöjas, om det är uppenbart att dennes eller för denne närstående personers säkerhet därmed allvarligt skulle äventyras.

I detaljmotiveringen till 7 kap. 4 § i poliskagen, som gäller skyldighet att lämna ut information under en rättegång, behandlas problematiken i anslutning till skyldigheten att lämna ut information tämligen heltäckande. Såsom det konstateras i förarbetena till polislagen ska utlämnandet av information sålunda ha samband med främjandet av en rättvis rättegång. Trots att kompletteringen framför allt ska gälla de möjligheter som svaranden i ett brottmål har att försvara sig anger ordet ”part” att man vid behov måste fästa avseende också vid målsägandens rättigheter. Liksom flera andra av kapitlets bestämmelser har paragrafen samband med tvångsmedelslagens 10 kap. 58 § och 51 § i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, där det föreskrivs om underrättelse om hemligt inhämtande av information.

Rätten till en rättvis rättegång nämns uttryckligen i artikel 6.1 i Europeiska människorättskonventionen och i artikel 14.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Rätten kan anses framgå också av grundlagens 21 § 1 mom. där det föreskrivs att var och en har rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en domstol. Principen är särskilt viktig vid behandlingen av allvarliga brott.

Också grundlagsutskottet har i samband med införandet av bestämmelser om okonventionella brottsbekämpnings- och brottsutredningsmetoder uppmärksammat rätten till en rättvis rättegång (GrUU 5/1999 rd). Utskottet konstaterade att till en rättvis rättegång dessutom anses höra att den åtalade eller dennes försvarare får information och ges tillfälle att uttala sig om det relevanta material som kan påverka domen.

Också riksdagens förvaltningsutskott har i samband med en ändring av 44 § i den numera upphävda polislagen (493/1995) uppmärksammat rätten till en rättvis rättegång (FvUB 10/2005 rd). Enligt utskottets åsikt sätts den åtalades rätt att få en rättvis rättegång inte på spel när uppgifter om täckoperation eller bevisprovokation genom köp inte används för att motivera åtalsprövning eller vid rättegången, utan bara hjälper polisen att orientera sig rätt i utredningen. Denna synpunkt gäller i sig också underrättelse om andra metoder samt sådana personers identitet som avses i 17 b § i lagförslaget.

Bestämmelsen i 44 § 3 mom. i den upphävda polislagen kan anses bygga på principen om en rättvis rättegång. Utgångspunkten bör vara att rättegången är öppen och opartisk och baserad på samma rättegångsmaterial, vilket innebär att parterna ska informeras om alla för avgörandet relevanta omständigheter. I motiveringen till paragrafen (RP 57/1994 rd) understryks betydelsen av det material och de utsagor som används som bevis. I ett ackusatoriskt förfarande ankommer det på åklagaren eller målsäganden att bevisa svarandens skuld. Bristfällig bevisning leder i en osäker situation till att ärendet avgörs till svarandens fördel.

Det är tänkbart att anlitandet av personer eller användningen av metoder som avses i det föreslagna 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom. kan ha betydelse för bedömningen av straffbarheten när det gäller svarandens gärning, även om de inte har någon betydelse från bevissynpunkt. Detta gäller, utom frågan om svarandens gärning, också bedömningen av gärningens skadlighet och farlighet med beaktande av 6 kap. i strafflagen. Påförandet av straff sammanhänger med att förundersökningsmyndighetens uppföljning eller deltagande i vissa fall kan anses göra det möjligt att förhindra eller minimera den fara eller de skador som orsakas av den kriminella verksamheten.

Vid bedömningen av straffbarheten måste man emellertid beakta att det inte finns t.ex. några prejudikat av högsta domstolen när det gäller användningen av de ifrågavarande metoderna eller anlitandet av de ifrågavarande personerna. Åbo hovrätt har i ett ärende som beträffande bedömningen av uppsåtsfrågan sedermera avgjordes av högsta domstolen (HD 2006:64) ansett att polisens observationer i samband med ett brott inte påverkar bedömningen av brottets grovhet och att den omständigheten att ett gömställe för narkotika stått under polisövervakning inte påverkar helhetsbedömningen av brottets grovhet. Dessutom kan det anses som en utgångspunkt att gärningsmannen svarar för sitt eget förfarande oberoende av om t.ex. den som köpt narkotika av honom är en tjänsteman under täckmantel eller någon annan eller om den som varit medgärningsman i ett brott som han begått är en tjänsteman eller inte.

I paragrafen föreskrivs inte hur och på vems initiativ ett ärende som gäller skyldighet att lämna ut information ska prövas i domstol. Detta sker i praktiken på begäran av svaranden i ett brottmål. Enligt paragrafens ordalydelse är det också möjligt att målsäganden ber att det ska lämnas ut information i ett ärende där det enligt vad målsäganden vet kan fås också annan utredning än den bevisning som allmänna åklagaren lägger fram. Det kan finnas anledning att begära utlämnande av informationen först under rättegången.

Också tvångsmedelslagens 10 kap. 60 §, som gäller underrättelse om hemligt inhämtande av information, har samband med rätten till en rättvis rättegång. I paragrafen föreskrivs att den som är misstänkt för ett brott i princip ska underrättas om alla metoder för hemligt inhämtande av information som använts i fråga om honom eller henne. I vissa fall kan underrättelsen skjutas upp eller utebli. Möjligheten att skjuta upp eller helt och hållet avstå från underrättelsen gäller emellertid enligt 5 mom. i paragrafen inte sådana fall där en uppskjuten eller utebliven underrättelse skulle kränka rätten till en rättvis rättegång.

17 d §. *Skyldighet att röja uppgifter under en brottsutredning.* Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak regleringen i 7 kap. 1 § i polislagen och den reglering som för närvarande till-

lämpas vid Gränsbevakningsväsendet med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 17 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

I 1 mom. föreskrivs att de som hör till Gränsbevakningsväsendets personal trots sin tystnadsplikt eller tystnadsrätt är skyldiga att lämna ut sådan information enligt 17 § 1 mom. och 17 § 1 mom. som är nödvändig för bedömning av förutsättningarna för att inleda förundersökning, när det finns grundad anledning att anta att den som konfidentiellt lämnat uppgifter i sin egenskap av uppgiftslämnare har gjort sig skyldig till brott. Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 5 § i polislagen.

Bedömningen av förutsättningarna för förundersökning gäller utredning och prövning av frågan om det finns anledning att misstänka en person för brott. Det är i dessa fall, såsom avses i slutet av momentet, fråga om att det ska finnas grundad anledning att anta att personen i fråga gjort sig skyldig till brott när denne agerat i den egenskap som avses i momentet.

Av skäl som har samband med inträdandet av straffansvaret ska information som avses i 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom. lämnas ut alltid då detta kan anses vara nödvändigt. I sådana fall som avses i momentet ska information i praktiken lämnas ut till den som överväger förundersökning. I fråga om denne gäller tystnadsplikt eller tystnadsrätt i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och den aktuella lagen. För polis-, tull-, gränsbevaknings- och åklagarmyndigheterna gäller t.ex. 23 § 1 mom. och 24 § 1 mom. 3–5 och 9 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Det är skäl att beakta också 4 kap. 15 § i förundersökningslagen enligt vilken förundersökningsmyndigheten kan begränsa en parts rätt att få information om omständigheter som framkommit under förundersökningen också på de grunder som avses i 11 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Den i momentet angivna förutsättningen ”nödvändig” används i samma bemärkelse som i 3 kap. om hemliga metoder för inhämtande av information. Det är fråga om en hög tröskel vilket innebär att förutsättningarna för förundersökning eller utredning av ett brott inte kan bedömas utan att en sådan omständighet röjs som avses i 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom.

Enligt 2 mom. är de som hör till Gränsbevakningsväsendets personal skyldiga att röja information som avses i 1 mom. också för att få utredning i ett ärende där förundersökning har inletts, om det finns grundad anledning att misstänka att den som konfidentiellt lämnat uppgifter i sin egenskap av uppgiftslämnare har gjort sig skyldig till brott.

I 3 mom. föreskrivs att om en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal vägrar lämna ut information enligt 1 eller 2 mom., kan en domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att informationen ska lämnas till den som framställt yrkandet, om det inte finns någon laglig grund för vägran. Domstolen kan likaså på yrkande av en målsägande bestämma att en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal ska lämna ut information om identiteten hos en person som konfidentiellt lämnat information till Gränsbevakningsväsendet, om det är nödvändigt för att säkerställa målsägandens åtalsrätt enligt 1 kap. 14 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Vid behandlingen av ett ärende som avses i moment iakttas vad som i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen föreskrivs om vittnesförhör inför domstol.

Momentet motsvarar i sak 7 kap. 5 § 3 mom. i polislagen och det är där fråga om samma typ av system för att bryta en vägran att lämna ut information som i förundersökningslagens 7 kap. 9 § när det gäller att bryta ett tredskande vittnes vägran. Detta framgår också direkt av momentets sista mening. Av skäl som har samband med ett avgörande av riksdagens biträdande justitieombudsman har också målsäganden i begränsad utsträckning rätt att kräva att vissa sekretessbelagda uppgifter ska lämnas ut. Såsom framgår av momentet ska den persons

identitet som konfidentiellt lämnat ut information röjas också för målsäganden i det eventuella brott som personen i fråga har gjort sig skyldig till i samband med utlämnandet av information till Gränsbevakningsväsendet. I praktiken är det i dessa fall fråga om falsk angivelse enligt strafflagens 15 kap. 6 §. I allmänhet får målsäganden under förundersökningens och straffprocessens gång i varje fall reda på den persons namn som konfidentiellt lämnat ut information. Om så inte sker i sådana fall där någon förundersökning inte görs, där förundersökningen avslutas utan att ärendet överlämnas till åklagaren för prövning eller där förundersökningen begränsas eller avbryts och där en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal inte på begäran röjer den persons identitet som konfidentiellt lämnat information, kan målsäganden i domstol be att informationen röjs. En förutsättning är att målsäganden behöver informationen för sin åtalsrätt.

I 4 mom. föreskrivs att när domstolen överväger att ge ett sådant förordnande som avses i 3 mom. ska den beakta om skyldigheten att lämna ut information kan äventyra statens säkerhet, någons liv eller hälsa eller pågående inhämtande av information och hur motiverat det å andra sidan är att lämna ut informationen med beaktande av brottsmisstankens art och målsägandens rätt att på ett behörigt sätt bevaka sina intressen vid rättegången.

I detta moment föreskrivs om intresseavvägning av de krav som gäller för en rättvis rättegång. Rätten till en rättvis rättegång föreskrivs uttryckligen i artikel 6.1 i Europeiska människorättskonventionen samt i artikel 14.1 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Rätten kan anses framgå också av grundlagens 21 § 1 mom. där det föreskrivs att var och en har rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en domstol.

En rättvis rättegång förutsätts vara öppen, opartisk och baserad på ett rättegångsmaterial som är detsamma för alla parter, vilket innebär att parterna ska informeras om alla relevanta omständigheter. Den åtalade har bl.a. rätt att lägga fram motbevis, rätt att i detalj få veta vad åtalet baseras på samt rätt att få egna vittnen inkallade och förhörda. Bristfällig bevisning leder i en osäker situation till att ärendet avgörs till svarandens fördel. Om t.ex. identiteten på en person som utfört bevisprovokation genom köp eller uppträtt under täckmantel inte kan röjas, måste domstolen överväga vilken betydelse detta har med tanke på bevisbedömningen och slutresultatet. Denna fråga kan ha betydelse redan i samband med övervägandet att väcka åtal.

Såsom framgår av Europadomstolens praxis är rätten till en rättvis rättegång inte en ovillkorlig mänsklig rättighet som åsidosätter andra mänskliga rättigheter. Som exempel kan nämnas fallen Al-Khawaja och Tahery mot Förenade kungariket, 15.12.2011 eller Ellis m.fl. mot Förenade kungariket, 10.4.2012. I motiveringen till det förstnämnda avgörandet konstateras att vid bedömningen av om rättegången är rättvis måste man beakta inte bara den åtalades rättigheter utan också det allmänna intresset och målsägandes intressen med tanke på behörigt drivande av åtalet. Vid behov ska även vittnenas rättigheter beaktas.

I konfliktsituationer måste de mänskliga och grundläggande rättigheterna vägas mot varandra. Det blir då fråga om en intressejämförelse i det enskilda fallet. Enligt momentet är det skäl att överväga bl.a. hur motiverat det är att lämna ut informationen. Man bör sålunda alltid från fall till fall bedöma hur motiverad en konkret brottsmisstanke är. Vid bedömningen av hur motiverat det är att lämna ut informationen är det skäl att också beakta brottsmisstankens art (t.ex. brottets konsekvenser eller allvarlighet) och målsägandens rätt att på behörigt sätt bevaka sina intressen vid rättegången. Det är fullt möjligt att någon försöker störa en pågående förundersökning genom att i chikansyfte göra anmälningar eller uppenbart ogrundade anmälningar om förundersökningsmyndighetens verksamhet. I det förstnämnda fallet kan strafflagens 15 kap. 6 § om falsk angivelse eventuellt tillämpas.

I 5 mom. konstateras att ärenden som gäller skyldighet att lämna ut information ska behandlas vid den tingsrätt där det lämpligen kan ske. Den som framställt begäran om utlämnande av informationen och den som vägrat lämna ut den ska vara närvarande vid handläggningen. Vid handläggningen är tingsrätten domför även med ordföranden ensam.

25 d §. *Studerandes tystnadsplikt och tystnadsrätt.* Paragrafen ändras så att även bestämmelserna i 17 a–17 d § ska tillämpas i fråga om tystnadsplikt och tystnadsrätt för Gräns- och sjöbevakningsskolans studerande, inte bara bestämmelserna i 17 §.

1.4 Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

7 §. *Undersöknings- och handräckningsregistret.* I paragrafen föreskrivs det om undersöknings- och handräckningsregistret, där bl.a. uppgifter som gäller misstänkta brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet kan föras in. En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom.

9 §. *Registret för övervakningsärenden.* Det föreskrivs i paragarafen om registret för övervakningsärenden, som kan innehålla bl.a. bilduppgifter som behövs för identifiering enligt 31 § i gränsbevakningslagen av personer som ska gripas för förhindrande eller utredning av brott på vilka kan följa fängelsestraff eller för väckande av åtal eller för verkställande av fängelsestraff. En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom.

10 §. *Användning av polisens personregister vid utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag.* En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom.

11 §. *Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom.

12 §. *Säkerhetsdataregistret.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom.

14 a §. *Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder.* Bestämmelser om överskottsinformation som fåtts med hjälp av hemliga informationsinhämtningsmetoder ingår i 47 § i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, och detta anges genom en informativ hänvisning i 1 mom.

Paragrafens 2 mom. förblir oförändrat.

22 §. *Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom.

38 §. *Utlämnande av uppgifter inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom. 1 och 2 punkten. Hänvisningen till 1 kap. 1 § 3 mom. i polislagen i 1 mom. 2 punkten ändras till en hänvisning till 1 kap. 1 § 2 mom.

1.5 Tvångsmedelslagen

5 kap. **Reseförbud**

2 §. *Innehållet i reseförbud.* Bestämmelserna i 1 mom. 4 och 7 punkten preciseras så att den som Gränsbevakningsväsendet i ett beslut om reseförbud har meddelat reseförbud kan åläggas att i stället för hos polisen anmäla sig hos Gränsbevakningsväsendet eller att överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till Gränsbevakningsväsendet i stället för till polisen. Utgångspunkten är att anmälan eller överlämnande ska ske på ett sådant sätt som är praktisk för den som meddelats reseförbud, på grund av exempelvis långa avstånd eller besvärliga allmänna trafikförbindelser.

10 kap. **Hemliga tvångsmedel**

1 §. *Tillämpningsområde.* I tvångsmedelslagen ändras 10 kap. 1 § 1 mom. så att det i momentet förutom polislagen, som reglerar användningen av vissa hemliga metoder för inhämtande av information, och lagen om brottsbekämpning inom Tullen även nämns den i denna proposition föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

47 §. *Skydd när hemliga tvångsmedel används.* Det föreslås i 2 mom. att också Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäcka uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras. Regleringen motsvarar den som för närvarande tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet utifrån hänvisningsbestämmelsen i 43 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen och enligt bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen.

48 §. *Beslut om skyddande.* Det föreskrivs i 1 och 2 mom. om beslutsnivån i fråga om skyddande av hemliga tvångsmedel också för Gränsbevakningsväsendets vidkommande. För närvarande föreskrivs det om beslutsfattandet i 43 a § 4 mom. i gränsbevakningslagen.

I 1 mom. föreskrivs om beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar som avses i 47 § 2 mom. I vissa fall fattas besluten av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet.

I 2 mom. föreskrivs om andra beslut om skyddande av informationsinhämtande än sådana som avses i 1 mom. Enligt 2 mom. ska en för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information besluta om annat skyddande av inhämtande av information när det gäller Gränsbevakningsväsendet. Hittills har alla beslut som gäller skydd av hemligt inhämtande av information fattats av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Paragrafens 3 mom. förblir oförändrat.

56 §. *Användning av överskottsinformation*. I 4 mom. ska göras en ändring av teknisk natur, genom vilken användning av överskottsinformation för inriktningen av Gränsbevakningsväsendets verksamhet regleras på samma sätt som i fråga om polisen och Tullen.

Bestämmelserna i 6 mom. ändras så att det i fråga om användningen av överskottsinformation för utredning av brott också hänvisas till 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, där regleringen hädanefter kommer att finnas.

57 §. *Utplåning av information.* Paragrafen ändras så att en hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom. Överskottsinformation som fåtts med hjälp av hemliga tvångsmedel får enligt 14 a § 2 mom. i lagen registreras i ett personregister som avses i 7 och 11 §.

Paragrafens 2 mom. förblir oförändrat.

65 §. *Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel.* I 1 mom. föreslås ändringar enligt vilka tillsynen över användningen av hemliga tvångsmedel och regleringen av rapporteringen om den ska harmoniseras med den reglering som gäller polisen och Tullen. Genom ändringen bringas bestämmelsen om tillsynen över och rapporteringen om hemliga tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen dessutom i sak i överensstämmelse med de bestämmelser enligt lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet som gäller tillsynen över och rapporteringen om hemliga metoder för inhämtande av information i syfte att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka

1.6 Förundersökningslagen

2 kap. **Vilka som deltar i förundersökning**

1 §. *Myndigheterna vid förundersökning.* Det föreslås att hänvisningen till gränsbevakningslagen i 2 mom. ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

11 kap. **Särskilda bestämmelser**

8 §. *Rätt att få information från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer.* Enligt förslaget ska en informativ hänvisning till 17 och 18 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, som gäller Gränsbevakningsväsendets rätt att få information av en myndighet samt av en privat sammanslutning eller en fysisk person, fogas till paragrafen. I paragrafen föreslås det vissa tekniska ändringar.

1.7 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

14 §. *Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering vid direkt anslutning eller för registrering som en datamängd*. En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 1 mom. 4 punkten.

1.8 Lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet

Lagens namn föreslås bli ändrat så att ordet ”gränsbevakningsväsendet” byts ut mot egennamnet ”Gränsbevakningsväsendet”.

I mellanrubriken *Brottsbekämpningssamarbetet mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet* före **2 §** föreslås en teknisk ändring genom vilken ordet ”gränsbevakningsväsendet” byts ut mot egennamnet ”Gränsbevakningsväsendet”.

1 §. *Lagens syfte.* I 1 § 1 mom. föreslås en teknisk ändring genom vilken ordet ”gränsbevakningsväsendet” byts ut mot egennamnet ”Gränsbevakningsväsendet”.

4 §. *Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser.* Förutom i de bestämmelser som räknas upp i 4 § 4 mom. föreskrivs dessutom om kontrollerade leveranser i 36 och 37 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Hänvisningen enligt momentet ut-

sträcks till att förutom de paragrafer som räknas upp i momentet gälla även ovan nämnda bestämmelser i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

7 §. *PTG-spanings- och undersökningsgrupper.* Ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Det svarar mot 43 a § 3 mom. i gränsbevakningslagen. Enligt PTG-lagen har en gränsbevakningsman rätt att behandla information som har skaffats med en metod som inte står till en gränsbevakningsmans förfogande. Rätten att behandla information omfattar även det skede som föregår förundersökningen, dvs. förebyggande och avslöjande av brott.

1.9 Lag om brottsbekämpning inom Tullen

2 kap. **Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning**

1 §. *Förundersökning av tullbrott.* Hänvisningen till 42, 43, 43 a, 43 b och 44 § i gränsbevakningslagen ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

1.10 Lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

5 §. *Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga.* En informativ hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet fogas till 2 mom. med avseende på hemlig informationsinhämtning. Omnämnandena av tullåtgärder enligt 20 f § i tullagen ändras till en hänvisning till 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, som gäller hemliga metoder för inhämtande av information.

Paragrafens 1 mom. förblir oförändrat.

12 §. *En parts rätt att ta del av en handling.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet i fråga om ärenden som gäller en hemlig metod för inhämtande av information fogas till 2 mom. 3 punkten. Omnämnandet av ordet ”åtgärder” stryks, eftersom det har blivit överflödigt i och med revideringen av tullagstiftningen.

16 §. *Offentligheten i tvångsmedelsärenden.* En hänvisning till den föreslagna nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet i fråga om ärenden som har anknytning till en hemlig metod för inhämtande av information fogas till 2 mom. Omnämnandena av tullåtgärder enligt 20 f § i tullagen ändras till en hänvisning till 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, som gäller hemliga metoder för inhämtande av information.

1.11 Informationssamhällsbalken

322 §. *Vissa andra myndigheters rätt att få information.* Det föreslås att den informativa hänvisningen till gränsbevakningslagen i 1 mom. ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Den informativa hänvisningen till tullagen ändras till en hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015). Bestämmelsen i 2 mom. förblir oförändrad.

1.12 Territorialövervakningslagen

35 §. *Undersökning av territorieförseelse och territoriekränkning.* Det föreslås att hänvisningen till gränsbevakningslagen i 2 mom. ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

1.13 Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

114 §. *Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter.* Det föreslås att hänvisningen till gränsbevakningslagen i 1 mom. 2 punkten ändras till en hänvisning till den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet får närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om den utbildning som krävs av en undersökningsledare (9 §), om underrättelse av ett beslut om kontrollerade leveranser till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (37 § 4 mom. och 60 § 4 mom.) och om ordnande av tillsyn över användningen av hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de redogörelser som ska lämnas för tillsynen (61 § 4 mom.).

Närmare bestämmelser om de uppgifter om hemliga metoder för inhämtande av information som ska framgå av dokumenteringen av åtgärderna (52 §) och om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som stängts för att säkerställa utredningen av ett brott som Gränsbevakningsväsendet undersöker (63 §) får vid behov utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

För närvarande föreskrivs det om Gränsbevakningsväsendets befogenheter vid brottsbekämpning i gränsbevakningslagen. Enligt förslaget ska dessa bestämmelser införas i en ny lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Strukturen i den nya lagen ska i så hög grad som möjligt följa strukturen och systematiken i polislagen, tvångsmedelslagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen, i synnerhet när det gäller bestämmelserna om hemligt inhämtande av information.

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Lagstiftarens syfte har varit att reglera myndigheternas befogenheter genom heltäckande och exakta bestämmelser. Enligt en bedömning av propositionen från grundlagssynpunkt är de mest betydelsefulla lagändringarna de, som ger myndigheterna nya befogenheter som avser individen eller som begränsar individens rättigheter, eller genom vilka redan existerade befogenheter utökas eller individens rättigheter eller handlingsfrihet begränsas i något annat avseende. Vid denna bedömning tar man ställning inte bara till om specificerade lagförbehåll som innebär inskränkningar av enskilda fri- och rättigheter är tillåtna, utan också till de allmänna förutsättningarna för att begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna ska accepteras (GrUB 25/1994 rd). De allmänna förutsättningarna för begränsningar gäller framför allt kravet på att begränsningarna ska konstitueras genom en lag, vara noggrant avgränsade och exakt definierade, att grunderna för inskränkningar är acceptabla, att kravet på proportionalitet är uppfyllt när en grundläggande rättighet begränsas, att rättsskyddsarrangemangen är tillräckliga och att begränsningen inte står i konflikt med Finlands internationella förpliktelser gällande de mänskliga rättigheterna (GrUU 5/1999 rd).

4.1 Hemliga metoder för inhämtande av information för förhindrande av brott

Befogenheterna att använda hemliga metoder för inhämtande av information ska anges direkt i lagen i stället för att enbart ta in en hänvisning till bestämmelserna i polislagen. Författningsstrukturen är densamma som i 5 kap. i polislagen och i 10 kap. i tvångsmedelslagen. De allmänna förutsättningarna för användningen av hemliga metoder för inhämtande av information har samlats i 14 § i lagförslaget, och de upprepas inte i samband med särskilda förutsättningar för olika åtgärder. I 1 mom. föreskrivs det om en gemensam allmän förutsättning för samtliga åtgärder som kan komma i fråga och det är att hemliga metoder för inhämtande av information kan förutsättas ge sådan information som behövs för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller i syfte att avvärja en fara. En förutsättning för systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser är också att åtgärden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Dessa metoder för inhämtande av information kan innebära betydande ingrepp i individens skyddade rättsliga intressen.

Det föreslås inte några ändringar i de hemliga metoder för inhämtande av information för förhindrande av brott som för närvarande används vid Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelserna om dessa metoder för informationsinhämtning har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 19/2005 rd, GrUU 9/2009 rd, GrUU 67/2010 rd och GrUU 9/2014 rd).

4.2 Hemliga metoder för inhämtande av information för avvärjande av fara

Enligt 25 § 5 mom., 27 § 5 mom. och 29 § 5 mom. i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet har Gränsbevakningsväsendet rätt till teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk spårning för att en brottsbekämpningsåtgärd som det vidtar tryggt ska kunna vidtas eller en överhängande fara för den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas ska kunna avvärjas. Dessa former av teknisk observation ska kunna användas oberoende av de begränsningar som gäller det utrymme som observeras.

Det är fråga om grundlagens bestämmelser om individens rätt till trygghet (7 § 1 mom.), rätten till rörelsefrihet (9 §) och rätten till skydd för privatlivet (10 §). Med stöd av bemyndigandet får Gränsbevakningsväsendet inte bara göra ingrepp i privatlivet och förtroliga meddelanden utan också i den grundlagsskyddade hemfriden. Med stöd av 10 § 3 mom. i grundlagen får det genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas och för att brott ska kunna utredas. S.k. stormningsobservation måste vara nödvändig för att avvärja en överhängande fara som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas (GrUU 11/2005 rd).

Genom teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk spårning kan man få betydande information i en brottsbekämpningssituation. Förutsättningen för att dessa befogenheter ska få utnyttjas är att de är nödvändiga och behövs för att avvärja överhängande fara. Det är med tanke på framgången hos Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsåtgärder, på säkerheten i arbetet för de inblandade tjänstemännen och på skyddet för liv och hälsa i fråga om andra inblandade viktigt att de metoder som används är tillräckliga. Det är både befogat och godtagbart för att skydda den persons liv och hälsa som vidtar åtgärden. Med beaktande av de nämnda omständigheterna kan det anses föreligga tillräckliga grunder för de föreslagna befogenheterna.

4.3 Hemliga tvångsmedel

De gällande bestämmelserna om hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 19/2005 rd, GrUU 9/2009 rd, GrUU 67/2010 rd och GrUU 9/2014 rd). Därför behandlas endast de föreslagna nya befogenheterna.

Enligt 57 § 3 mom. 2 punkten i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet får Gränsbevakningsväsendet använda teleövervakning i enlighet med 10 kap. 6 § i tvångsmedelslagen vid utredning av i 32 kap. 2 § i strafflagen avsett grovt häleri, i 32 kap. 3 § i strafflagen avsett yrkesmässigt häleri eller i 33 kap. 2 § i strafflagen avsedd grov förfalskning. Enligt 4 § i den föreslagna lagen utreder Gränsbevakningsväsendet förfalskningsbrott i fråga om sådana dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet och häleribrott i samband med in- eller utresekontroll.

Teleövervakning innebär att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. När det gäller teleövervakning måste förslaget bedömas i förhållande till 10 § 2 och 3 mom. i grundlagen. Brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden är enligt 2 mom. okränkbar. Enligt 3 mom. kan genom lag också bestämmas bl.a. om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång och säkerhetskontroll samt under frihetsberövande.

På det sätt som beskrivs i allmänna motiveringen är grovt häleri, yrkesmässigt häleri och även grov förfalskning ofta sådan brottslighet som bedrivs yrkesmässigt och i stor skala, och den kan också ha beröringspunkter med allvarlig kriminalitet, såsom människosmuggling. Det är ofta i undersökningshänseende komplicerat att utreda gränsöverskridande brottslighet. För att effektivisera brottsutredningen är teleövervakning en nödvändig och i många fall avgörande undersökningsmetod av dessa brott. Vid en prövning av användningen av befogenheterna tillämpas vid varje förundersökningsmyndighet samma bestämmelser och principer. Utbildning av myndighetens personal, dess kunnande samt ett fungerande system för handledning stöder och säkerställer att befogenheterna används på behörigt sätt. Användningen av befogenheterna styrs av de allmänna principerna i 2 kap. i gränsbevakningslagen och i synnerhet proportionalitetsprincipen enligt lagens 7 §.

I 10 kap. 6 § 2 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om de brott som motiverar teleövervakning. Enligt 1 punkten i momentet är det möjligt att använda teleövervakning om den misstänkte är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning uppfyller detta villkor.

Det är fråga om en relativt liten inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna sett till frågans samhälleliga betydelse, dvs. i förhållande till hur allvarligt det brott är som motiverar åtgärden och det intresse som ligger i att utreda brottet. Regleringen uppfyller de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna och är inte problematisk med tanke på grundlagen.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom propositionen dock innehåller flera bestämmelser som har betydelse för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska tillgodoses, anser regeringen det vara ändamålsenligt att grundlagsutskottets utlåtande inhämtas om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas utöver gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) på till Gränsbevakningsväsendets uppgifter hörande åtgärder för förhindrande, avslöjande, utredning och överlämnande för åtalsprövning av brott.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska vid sådan förundersökning av brottmål som hör till Gränsbevakningsväsendets uppgifter iakttas vad som i förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (806/2011) samt annanstans i lag föreskrivs om förundersökning och tvångsmedel.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *brottsbekämpning* förhindrande, avslöjande och utredning av brott,

2) *förhindrande av brott* åtgärder som syftar till att förhindra ett brott eller försök till och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott och begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför,

3) *avslöjande av brott* åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning av ett brott finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts,

4) *utredning av brott* förundersökning av ett brott,

5) *gränsbevakningsman* en i 15 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning avsedd tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet med i denna eller någon annan lag angivna särskilda befogenheter,

6) *anhållningsberättigad tjänsteman* en i 2 kap. 9 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen avsedd tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet,

7) *förvaltningsenhet* en sådan enhet vid Gränsbevakningsväsendet som avses i 3 § 1 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

2 kap.

Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning

3 §

Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning

Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med andra myndigheter med iakttagande av vad som föreskrivs i denna lag eller annanstans i lag. Gränsbevakningsväsendet är en i förundersökningslagen avsedd förundersökningsmyndighet.

Bestämmelser om samarbete mellan myndigheter i brottsbekämpningsärenden finns i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009).

4 §

Brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda

1) riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 och 7 a § i strafflagen (39/1889),

2) ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 och 8 a § i strafflagen,

3) ordnande av olaglig inresa och till det anknuten människohandel enligt 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen och ordnande av olaglig inresa och till det anknutet annat brott mot friheten enligt 25 kap. i strafflagen,

4) förfalskningsbrott enligt 33 kap. 1–4 § i strafflagen i fråga om dokument som ska granskas av Gränsbevakningsväsendet,

5) territoriekränkning enligt 17 kap. 7 b § i strafflagen och annan kränkning av Finlands territoriella integritet,

6) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka,

7) brott enligt 20 kap. i sjölagen (674/1994) samt brott mot bestämmelserna om att förhindra sammanstötningar av fartyg till sjöss och i inre farvatten,

8) brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken och gränsanordningar som Gränsbevakningsväsendet svarar för,

9) brott mot bestämmelserna om gränszon,

10) häleribrott och häleriförseelser enligt 32 kap. 1–5 § i strafflagen i samband med in- eller utresekontroll,

11) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet och som omfattas av i 30 eller 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning avsedda militära disciplinåtgärder har gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) ska handläggas som ett militärt rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning,

12) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

5 §

Annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendet kan på en annan förundersökningsmyndighets begäran göra förundersökning även i ett ärende som inte avses i 4 §, om ärendet hänför sig till en förundersök-

ning som Gränsbevakningsväsendet har inlett och åtalet i ärendet kan handläggas vid domstol samtidigt som åtalet för ett brott som håller på att undersökas av Gränsbevakningsväsendet.

6 §

En gränsbevakningsmans uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning

Bestämmelser om en gränsbevakningsmans uppgifter, befogenheter, rättigheter och skyldigheter finns förutom i denna lag även i gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet och i annan lag.

Vid förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet har en gränsbevakningsman samma rätt att vidta utredningsåtgärder enligt förundersökningslagen och använda tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen som en polisman vid en polismyndighets förundersökning, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.

7 §

Anmälningsskyldighet

Gränsbevakningsväsendet ska underrätta polisen när det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott och i samband med detta använder hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel som avses i denna lag och i tvångsmedelslagen. Gränsbevakningsväsendet kommer tillsammans med polisen överens om vilka brott som omfattas av anmälningsskyldigheten och om hur anmälan ska ske i praktiken.

8 §

Överföring av förhindrande och utredning av brott till polisen eller Tullen

Om inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen, överför Gränsbevakningsväsendet förhindrandet och utredningen av tullbrott enligt lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) till Tullen och förhindrandet och utredningen av andra brott till polisen, om arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga åtgärderna förutsätter det eller om myndigheten i fråga kräver det. Gränsbevakningsväsendet ska i det ärende som överförs trygga förhindrandet och utredningen av brottet till dess att ärendet har överförts.

Den myndighet som förhindrandet och utredningen av ett brott överförs till ska ge Gränsbevakningsväsendet tillfälle att delta i förhindrandet och utredningen även efter överföringen, om ärendet gäller

1) riksgränsbrott,

2) ordnande av olaglig inresa och sådana brott som riktar sig mot friheten och är anknutna till detta,

3) förfalskning av dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet, eller

4) kränkning av Finlands territoriella integritet.

Gränsbevakningsväsendet ska överföra utredningen av brottet till polisen, när det finns skäl att misstänka att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott som ska handläggas som militärt rättegångsärende eller till ett brott som avses i 40 kap. i strafflagen och brottets allvar eller tilltron till en objektiv undersökning kräver det.

9 §

Undersökningsledare

Vid förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet ska undersökningsledaren vara en anhållningsberättigad tjänsteman.

Närmare bestämmelser om den utbildning som krävs av den som förordnas till undersökningsledare vid Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Anmärkning

En gränsbevakningsman kan tilldela den brottsmisstänkte en muntlig eller skriftlig anmärkning, om förundersökningen läggs ned med stöd av 3 kap. 9 § i förundersökningslagen.

11 §

Bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande

En gränsbevakningsman utfärdar bötesyrkanden, bötesförelägganden, ordningsbotsförelägganden eller straffyrkanden med iakttagande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

12 §

Verkställighet av en förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag

Vad som i 38 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) föreskrivs om polisens uppgifter vid verkställigheten av en förverkandepåföljd och i 7 kap. 23 § 2–4 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om återlämnande av föremål, egendom eller handlingar som tagits i beslag ska även tillämpas på Gränsbevakningsväsendet i brottmål som det undersöker.

Beslut om försäljning av beslagtaget föremål enligt 7 kap.13 § 3 mom. i tvångsmedelslagen fattas av förvaltningsenhetens chef.

En förverkandepåföljd enligt 38 § i lagen om verkställighet av böter verkställs av förvaltningsenheten.

3 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

Allmänna bestämmelser

13 §

Användning av hemliga metoder för inhämtande av information

Detta kapitel innehåller bestämmelser om användning av teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

och kontrollerade leveranser i syfte att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller i syfte att avvärja en fara. Dessa metoder för inhämtande av information kan användas i hemlighet för dem som de riktas mot.

14 §

Förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information

En allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information är att man med den metoden kan antas få information som behövs för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärja en fara.

Utöver vad som nedan föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information får systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av personer, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Användning av en hemlig metod för inhämtande av information ska avslutas före utgången av den tid som anges i beslutet, om syftet med användningens har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden.

15 §

Fortsatt hemligt inhämtande av information för utredning av brott

Om det under tiden för hemligt inhämtande av information som inletts för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka framgår att det finns anledning att misstänka att det brott om vilket information inhämtas har begåtts, får information för utredning av brottet inhämtas i ytterligare tre dygn, dock högst så länge tillståndet är giltigt. Om det för utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka är behövligt att använda ett sådant hemligt tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ska ärendet inom den nämnda tiden föras för avgörande till den myndighet som är behörig att besluta om användning av tvångsmedlet.

Inhämtande av information ur telenät

16 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses i denna lag att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett sådant allmänt kommunikationsnät som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) eller till ett därtill anslutet kommunikationsnät eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning, samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *identifieringsuppgifter* avses i 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken avsedd information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka kan Gränsbevakningsväsendet ges tillstånd till teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande eller av annan orsak med fog kan antas komma att göra sig skyldig till

1) grovt ordnande av olaglig inresa,

2) grovt ordnande av olaglig inresa och ett till det anknutet människohandelsbrott, eller
3) grovt jaktbrott.

17 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får Gränsbevakningsväsendet för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år, eller något annat brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen.

18 §

Beslut om teleövervakning

Beslut om tillstånd till teleövervakning enligt 16 § 2 mom. och 17 § fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Om ett i 1 mom. avsett ärende som gäller teleövervakning kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att teleövervakningen började användas.

Tillstånd kan meddelas för högst en månad åt gången och det kan även gälla en viss tidsperiod som föregått tillståndet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,
4) samtycke, om detta är en förutsättning för teleövervakningen,
5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
6) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
7) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,
8) eventuella begränsningar i och villkor för teleövervakningen.

19 §

Inhämtande av basstationsuppgifter och dess förutsättningar

Med *inhämtande av basstationsuppgifter* avses inhämtande av information om teleterminalutrustningar och teleadresser som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation.

Gränsbevakningsväsendet kan ges tillstånd att inhämta basstationsuppgifter som är relevanta för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, om det på grund av en persons yttranden, hotelser eller uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevak-

ningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

20 §

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter

Beslut om tillstånd till inhämtande av basstationsuppgifter fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd ges för en viss tidsperiod.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
2) de fakta som förutsättningarna för inhämtandet av basstationsuppgifter grundar sig på,
3) den tidsperiod som tillståndet gäller,
4) vilken basstation tillståndet gäller,
5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar inhämtandet av basstationsuppgifter,
6) eventuella begränsningar i och villkor för inhämtandet av basstationsuppgifter.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

21 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Med *observation* avses iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Vid observation får en kamera eller annan motsvarande teknisk anordning trots 24 kap. 6 § i strafflagen användas för att göra visuella iakttagelser.

Med *systematisk observation* avses annan än kortvarig observation av en person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år eller till häleribrott.

Observation som avses i denna paragraf får inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur. Tekniska anordningar får inte användas vid observation eller systematisk observation av hemfridsskyddade platser som avses 24 kap. 11 § i strafflagen.

22 §

Beslut om systematisk observation

Beslut om systematisk observation fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om systematisk observation får fattas för högst sex månader åt gången.

Beslutet om systematisk observation ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och den systematiska observationen grundar sig på,
4) beslutets giltighetstid,
5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den systematiska observationen,
6) eventuella begränsningar i och villkor för den systematiska observationen.

23 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Med *förtäckt inhämtande av information* avses inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla gränsbevakningsmannens uppdrag.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en viss persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till
1) grovt ordnande av olaglig inresa, eller
2) grovt ordnande av olaglig inresa och ett till det anknutet människohandelsbrott.

Förtäckt inhämtande av information är inte tillåtet i bostäder ens med bostadsinnehavarens medverkan.

24 §

Beslut om förtäckt inhämtande av information

Beslut om förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslutet om förtäckt inhämtande av information ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:
1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,
2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget,
3) det brott som ligger till grund för åtgärden,
4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
7) eventuella begränsningar i och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Beslutet ska ses över om omständigheterna förändras.

25 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Med *teknisk avlyssning* avses att en viss persons samtal eller meddelande, som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller en i 4 mom. avsedd persons verksamhet.

Teknisk avlyssning får inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka har Gränsbevakningsväsendet rätt att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan också ges tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen får riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

Gränsbevakningsväsendet har trots 2 mom. alltid rätt att utföra teknisk avlyssning, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

26 §

Beslut om teknisk avlyssning

Beslut om tillstånd till teknisk avlyssning som riktas mot en person som berövats sin frihet på grund av brott fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om teknisk avlyssning som avses i 25 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd teknisk avlyssning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk avlyssning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska avlyssningen grundar sig på,

4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) det utrymme eller den plats av annat slag som avlysningen riktas mot,

6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska avlyssningen,

7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska avlyssningen.

27 §

Optisk observation och dess förutsättningar

Med *optisk observation* avses att man trots 24 kap. 6 § i strafflagen iakttar eller gör upptagningar av en viss person eller av ett utrymme eller någon annan plats med en kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror.

Optisk observation får inte riktas mot ett utrymme som används för boende av permanent natur.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka har Gränsbevakningsväsendet rätt att rikta optisk observation mot personer utanför utrymmen som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan ges tillstånd att rikta optisk observation också mot personer som befinner sig i en myndighetslokal och som har berövats sin frihet på grund av brott. Optisk observation får riktas mot utrymmen eller platser där

det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

En förutsättning för optisk observation av hemfridsskyddade utrymmen och andra i 24 kap. 11 § i strafflagen avsedda platser och av personer som berövats sin frihet på grund av brott är att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett i 25 § 4 mom. avsett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. En förutsättning för annan optisk observation är att personen med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Gränsbevakningsväsendet har trots 2 mom. alltid rätt att utföra optisk observation, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

28 §

Beslut om optisk observation

Beslut om tillstånd till optisk observation fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman, om observationen riktas mot ett hemfridsskyddat utrymme eller någon annan i 24 kap. 11 § i strafflagen avsedd plats eller mot en person som berövats sin frihet på grund av brott.

Beslut om optisk observation som avses i 27 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd optisk observation fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om optisk observation ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den optiska observationen grundar sig på,

4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) det utrymme eller den plats av annat slag som observationen riktas mot,

6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den optiska observationen,

7) eventuella begränsningar i och villkor för den optiska observationen.

29 §

Teknisk spårning och dess förutsättningar

Med *teknisk spårning* avses att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan motsvarande teknisk anordning, metod eller programvara.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en person antas inneha eller sannolikt kommer att inneha, om det på grund av personens yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen kommer att göra sig skyldig till ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Om syftet med teknisk spårning är att följa hur en person förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som denne bär eller i ett föremål som han eller hon bär med sig (*teknisk spårning av en person*), får åtgärden genomföras bara om personen i fråga med fog kan antas komma att begå ett brott som avses i 16 § 2 mom.

Gränsbevakningsväsendet har dessutom rätt att utföra teknisk spårning om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller en persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

30 §

Beslut om teknisk spårning

Beslut om tillstånd till teknisk spårning av en person fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om teknisk spårning som avses i 29 § 4 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd teknisk spårning.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst sex månader åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk spårning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningen för den tekniska spårningen grundar sig på,

4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) det föremål, det ämne eller den egendom som spårningen riktas mot,

6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska spårningen,

7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska spårningen av en person.

31 §

Teknisk observation av utrustning och förutsättningarna för sådan observation

Med *teknisk observation av utrustning* avses att en funktion, informationsinnehållet eller identifieringsuppgifterna i en dator eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförnimmelser observeras, upptas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för förhindrandet av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Teknisk observation av utrustning får inte användas för inhämtande av information om innehållet i ett meddelande eller om identifieringsuppgifter.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka kan Gränsbevakningsväsendet ges tillstånd att utföra teknisk observation av utrustning, om det på grund av en persons yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett i 25 § 4 mom. avsett brott. Gränsbevakningsväsendet får rikta teknisk observation av utrustning mot en dator eller en liknande teknisk anordning som personen i fråga sannolikt använder eller mot dess programvara.

32 §

Beslut om teknisk observation av utrustning

Beslut om tillstånd till teknisk observation av utrustning fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk observation av utrustning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd kan ges för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk observation av utrustning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,

2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska observationen av utrustning grundar sig på,

4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) den tekniska anordning eller programvara som åtgärden riktas mot,

6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska observationen av utrustning,

7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska observationen av utrustning.

33 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, om det är fråga om brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

För inhämtande av uppgifter som avses i 1 mom. får Gränsbevakningsväsendet bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller de krav som avses i detta moment och att anordningarna inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster.

Beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

34 §

Installation och avinstallation av anordningar, metoder och programvara

Om det behövs för teknisk observation, har en gränsbevakningsman har rätt att fästa anordningar, metoder och programvara som används för den tekniska observation på föremål, ämnen och egendom, i utrymmen och på andra platser och i informationssystem som åtgärden riktas mot. För att installera, ta i bruk och avinstallera en anordning, metod eller programvara har en gränsbevakningsman rätt att i hemlighet ta sig in i ovan nämnda objekt eller i ett ovan nämnt informationssystem samt att kringgå, låsa upp och på annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektens eller informationssystemens säkerhetssystem. Särskilda bestämmelser gäller för husrannsakan.

Anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för boende av permanent natur endast om domstolen har gett tillstånd till det på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman eller om installationen är nödvändig i sådana fall som avses i 25 § 5 mom., 27 § 5 mom. eller 29 § 4 mom.

35 §

Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott

En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta att en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att tjänstemannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

Kontrollerade leveranser

36 §

Kontrollerade leveranser och förutsättningar för sådana

Gränsbevakningsväsendet får avstå från att ingripa i transporten eller någon annan leverans av föremål, ämnen eller egendom eller dröja med att ingripa, om det behövs för identifiering av personer som medverkar i ett brott som håller på att begås eller för förhindrande av ett brott som är allvarligare eller en brottslig verksamhet som är mera omfattande än det brott som håller att på att begås (*kontrollerad leverans*).

Gränsbevakningsväsendet får använda kontrollerade leveranser för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att de kontrollerade leveranserna kan övervakas och att det går att ingripa i dem vid behov. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. För myndighetssamarbete som syftar till att genomföra kontrollerade leveranser gäller särskilda bestämmelser.

För internationella kontrollerade leveranser som hör samman med internationella avtal eller andra förpliktelser som är bindande för Finland gäller särskilda bestämmelser.

37 §

Beslut om kontrollerade leveranser

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs av Gränsbevakningsväsendet fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslut kan meddelas för högst en månad åt gången.

I beslutet ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten,
2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
6) beslutets giltighetstid,

7) eventuella begränsningar i och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse om ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gemensamma bestämmelser

38 §

Förfarandet i domstol

Vid handläggning och avgörande i domstol av tillståndsärenden som gäller hemligt inhämtande av information ska vad som i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § i tvångsmedelslagen föreskrivs om handläggning av häktningsärenden iakttas.

Ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information ska utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denna förordnad gränsbevakningsman som är insatt i ärendet. Ärendet ska avgöras skyndsamt. Behandlingen kan också ske med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra.

När domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning för förhindrande av ett brott, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrusning för förhindrande av samma brott utan att den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denna förordnad gränsbevakningsman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i det tidigare tillståndsärendet. Ärendet kan behandlas utan att gränsbevakningsmannen är närvarande också efter det att användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

Domstolen får avgöra ärendet utan att höra den person som med fog kan antas komma att begå eller har begått det brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och utan att höra innehavaren av teleadressen, teleterminalutrusningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller övervakas. När ett ärende som avses i 17 § behandlas ska innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte det finns anledning att avstå från det av skäl som har samband med förhindrade av brott. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad, ska en företrädare för den inrättning där den frihetsberövade hålls i förvar ges tillfälle att bli hörd, om inte denne har hörts tidigare och hörande därför är obehövligt.

Ett beslut i ett tillståndsärende får inte överklagas genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt.

39 §

Skyddande av hemligt inhämtande av information

När Gränsbevakningsväsendet använder hemliga metoder för att inhämta information får Gränsbevakningsväsendet skjuta upp ingripandet i ett brott, om uppskovet inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det förutsätts dessutom att uppskovet är nödvändigt för att dölja att information inhämtas eller för att trygga verksamhetens syfte.

Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, om det är nödvändigt för att skydda sådant hemligt inhämtande av information som redan genomförts eller pågår eller ska genomföras i framtiden.

En registeranteckning som avses i 2 mom. ska rättas när de förutsättningar som anges i det momentet inte längre finns.

40 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 39 § 2 mom. fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

En för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information

Avdelningschefen och biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet ska föra förteckning över de registeranteckningar som Gränsbevakningsväsendet gjort och de handlingar som Gränsbevakningsväsendet upprättat, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

41 §

Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information

En anhållningsberättigad tjänsteman får av viktiga skäl som hänför sig till förhindrande av brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användningen av hemligt inhämtande av information som denne fått kännedom om. En förutsättning är dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid hemligt inhämtande av information.

Ett yppandeförbund meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska de omständigheter som förbudet omfattar specificeras samt förbudets giltighetstid och hotet om straff för överträdelse av förbudet anges.

Till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

42 §

Beräkning av tidsfrister

Vid beräkning av tidsfrister som avses i detta kapitel ska lagen om beräknande av laga tid (150/1930) inte tillämpas.

En i månader uttryckt tid går ut den dag i månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då föreläggandet meddelades. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut månadens sista dag.

43 §

Förbud mot avlyssning och observation

På förbud mot teknisk avlyssning och optisk observation tillämpas 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen.

44 §

Granskning av upptagningar och handlingar

En anhållningsberättigad tjänsteman eller en av denne förordnad tjänsteman ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av hemligt inhämtande av information.

45 §

Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid hemligt inhämtande av information får undersökas endast av domstol och anhållningsberättigade tjänstemän. På förordnande av en anhållningsberättigad tjänsteman eller enligt anvisning av domstol får upptagningarna undersökas även av andra gränsbevakningsmän, av experter eller andra som anlitas för att bistå vid inhämtande av information.

46 §

Överskottsinformation

Med *överskottsinformation* avses information som fåtts genom teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller avvärjande av fara eller när den gäller något annat brott än det för vars förhindrande tillståndet att använda metoden har getts eller beslutet att använda metoden har fattats.

47 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott, om informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda den i detta kapitel avsedda metod för inhämtande av information som har använts då informationen har fåtts.

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Beslut om användningen av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och om att sådan användning ska uppges i stämningsansökan finns i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott, för inriktning av Gränsbevakningsväsendets verksamhet och som utredning till stöd för att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för förhindrande av betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller av betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Om det inte hör till Gränsbevakningsväsendets behörighet att förhindra sådan fara eller skada, ska ärendet utan dröjsmål överföras till en behörig myndighet.

Bestämmelser om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av tvångsmedelslagen får användas finns i 10 kap. 56 § i den lagen.

48 §

Utplåning av information

Hemligt inhämtad information ska utplånas utan dröjsmål efter att det har framgått att den inte behövs för förhindrande eller utredning av brott eller för avvärjande av en fara.

Överskottsinformation får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om informationen gäller ett brott som avses i 47 § 1 eller 2 mom. eller om den behövs för förhindrande av ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats i ett register eller fogats till förundersökningsmaterial ska utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller att den inte längre behövs för förhindrande eller utredning av ett brott.

Basstationsuppgifter som avses i 19 § ska utplånas efter att det har framgått att informationen inte behövs för förhindrande eller utredning av brott eller för avvärjande av en fara.

49 §

Avbrytande av teknisk avlyssning och av teknisk observation av utrustning

Om det framgår att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt, och de upptagningar som fåtts genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom den utplånas utan dröjsmål. Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter eller att den person som avses i 31 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen.

50 §

Utplåning av information som fåtts i en brådskande situation

Om en anhållningsberättigad tjänsteman i en brådskande situation som avses i 18 § 2 mom., 20 § 1 mom., 30 § 1 mom. eller 32 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk spårning av en person eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska åtgärden avslutas och det material som fåtts och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom åtgärden utplånas utan dröjsmål. Information som fåtts genom åtgärden får dock användas på samma villkor som överskottsinformation med stöd av 47 §.

51 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört.

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 mom. till den som varit föremål för åtgärden får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående inhämtande av information, trygga statens

säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli helt och hållet, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

Om den som är föremål för inhämtandet av information inte är identifierad vid utgången av den föreskrivna tid eller det uppskov som avses i 1 eller 2 mom., ska personen i fråga underrättas skriftligen om den använda metoden för inhämtande av information utan ogrundat dröjsmål när hans eller hennes identitet har klarlagts.

Den domstol som beviljat tillståndet att använda en hemlig metod för inhämtande av information ska samtidigt skriftligen informeras om att föremålet för den underrättats.

Den som varit föremål för inhämtande av information genom systematisk observation och förtäckt inhämtande av information behöver inte underrättas, om inte förundersökning har inletts i ärendet. Om förundersökning inleds, iakttas 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen.

När domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 2 och 5 mom. ska domstolen i bedömningen också beakta en parts rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

Vid handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 38 § iakttas.

52 §

Protokoll

Användning av andra hemliga metoder för inhämtande av information än observation ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål efter det att användningen har upphört.

Närmare bestämmelser om dokumentering av åtgärderna får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

53 §

Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

Trots vad som föreskrivs i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har den vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller inte rätt att få vetskap om användningen av en metod för inhämtande av information enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 51 § har gjorts. Han eller hon har inte heller rätt till insyn för registrerade enligt personuppgiftslagen (523/1999) eller lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

När en underrättelse enligt 51 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få vetskap om handlingar och upptagningar som hänför sig till det hemliga inhämtandet av information, utom om det för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte lämna personen i fråga den informationen. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller information ska lämnas ut eller inte ska den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter beaktas vid bedömningen.

Uppgifter i en ljud- och bildupptagning får lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos Gränsbevakningsväsendet, där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnande av uppgifterna på annat sätt kan leda till en kränkning av integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningarna.

54 §

Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

Ett teleföretag ska utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma gäller de situationer där Gränsbevakningsväsendet genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Teleföretaget ska dessutom ge en anhållningsberättigad tjänsteman sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

55 §

Ersättningar till teleföretag

Ett teleföretag har med iakttagande av 299 § i informationssamhällsbalken rätt till ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att företaget i enlighet med detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter. Beslut om ersättningen fattas av den förvaltningsenhet som vidtagit åtgärden.

Omprövning av ett beslut om ersättning får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolen ska ge Kommunikationsverket tillfälle att bli hört.

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

56 §

Inverkan av lindrigare straffskala

De metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel kan användas oavsett att det straff som döms ut för brottet bestäms enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

4 kap.

Hemliga tvångsmedel

57 §

Användning av hemliga tvångsmedel

På användningen av hemliga tvångsmedel i en förundersökning som genomförs av Gränsbevakningsväsendet tillämpas 10 kap. i tvångsmedelslagen med de undantag som anges nedan.

Gränsbevakningsväsendet får inte använda täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor.

Gränsbevakningsväsendet har rätt att använda

1) teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning och förtäckt inhämtande av information endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel,

2) teleövervakning endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel eller grov människohandel, av grovt

häleri, yrkesmässigt häleri, grov förfalskning, grovt jaktbrott eller grovt döljande av olagligt byte,

3) teknisk spårning av en person endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel eller grov människohandel eller av grovt jaktbrott.

Vid i 5 § avsedd annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet får en gränsbevakningsman av de hemliga tvångsmedlen inte använda teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor.

58 §

Beslut om förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott

Beslut om förtäckt inhämtande av information för utredande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslutet om förtäckt inhämtande av information ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:

1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,

2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget,

3) det misstänkta brottet,

4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,

5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,

6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,

7) eventuella begränsningar i och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Om omständigheterna förändras ska beslutet vid behov ses över.

59 §

Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott

En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta att en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att gränsbevakningsmannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

60 §

Beslut om kontrollerade leveranser vid förundersökning av brott

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs för utredande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslut om kontrollerade leveranser får meddelas för högst en månad åt gången.

I beslutet om kontrollerade leveranser ska följande nämnas:
1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
2) vem som är brottsmisstänkt,
3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
6) beslutets giltighetstid,
7) eventuella begränsningar i och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse om ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

61 §

Tillsyn över hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel

Staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter som använder hemliga metoder för inhämtande av information ska övervaka i denna lag avsett inhämtande av information. Bestämmelser om tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel finns i 10 kap. 65 § i tvångsmedelslagen.

Gränsbevakningsväsendet ska årligen lämna inrikesministeriet en rapport om användningen och skyddandet av hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel och om övervakningen av dem vid Gränsbevakningsväsendet.

Bestämmelser om vilka berättelser om hemligt inhämtande av information och om hemliga tvångsmedel som ska avges till riksdagens justitieombudsman finns i polislagen (872/2011) och tvångsmedelslagen.

Närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av i denna lag avsedda hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de redogörelser som ska lämnas för tillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

62 §

Brottsförebyggande åtgärder som sträcker sig till en främmande stats territorium

Gränsbevakningsväsendet har rätt att i syfte att utreda ett brott eller gripa en person som misstänks för ett brott fortsätta en observation, teknisk observation eller förföljelse som påbörjats i Finland in på en främmande stats territorium enligt vad som i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella avtal som är bindande för Finland föreskrivs om rätten att fortsätta en sådan åtgärd på en främmande stats territorium.

I uppdrag som avses i 1 mom. har en gränsbevakningsman sådana befogenheter som avses i denna lag enligt vad som närmare föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning eller internationella avtal som är bindande för Finland. På en gränsbevakningsmans skyldigheter och rättigheter då han eller hon utför uppdrag som avses i 1 mom. utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som i fråga om tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen.

63 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som Gränsbevakningsväsendet har stängt för att säkerställa utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får vid behov utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

64 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen (578/2005) 6 kap. och 82 § samt
ändras 1 § 2 mom., 9 och 10 §, 20 § 1 mom., 77 § 3 mom., 78 § 2 mom. och 84 §,
sådana de lyder, 1 § 2 mom. och 20 § 1 mom. i lag 478/2010, 9 § delvis ändrad i lag 875/2011, 10 § i lag 316/2016 samt 77 § 3 mom., 78 § 2 mom. och 84 § i lag 749/2014, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

— —

Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet av gränsbevakningsväsendets förvaltning, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet finns i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjöräddningslagen (1145/2001) samt annanstans i lag. Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/). Bestämmelser om samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009).

— —

9 §

Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift

En gränsbevakningsman har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäliga med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av Gränsbevakningsväsendet och vars omedelbara rättigheter ärendet gäller, har rätt att få veta grunden för att Gränsbevakningsväsendet avstår från åtgärden.

10 §

Allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter

I polisuppgifter iakttas principerna i polislagen och i andra lagar som gäller polisens uppgifter. I tulluppgifter iakttas principerna i tullagen (304/2016) och lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) samt i andra lagar som gäller tullövervakning. I förundersökningsuppgifter iakttas principerna i förundersökningslagen (805/2011), tvångsmedelslagen

(806/2011) och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet samt i andra lagar som gäller förundersökningsmyndighetens uppgifter.

20 §

Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid ett gränsövergångsställe

Gränsbevakningsväsendet kontrollerar förares körskick och fordons trafikduglighet samt iakttagandet av vägtrafiklagen (267/1981) vid gränsövergångsställena. Gränsbevakningsväsendet ser även i övrigt till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsövergångsställena när polisen är förhindrad att göra det.

— —

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet.

— —

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget.

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

— —

Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget.

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 3 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, 66 a och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvisitation enligt 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap samt vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag samt om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser

1) om förfarandet vid förvaring av egendom som omhändertagits,

2) om förfarandet vid stoppande av fordon och användning av maktmedel,

3) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur,

4) vid behov om förbudsskyltar och andra markeringar som kan användas för att märka ut sådana lokaler, områden och övningar som avses i 71 § och den gränszon som avses i 7 kap.,

5) vid behov om tekniska förfaranden när det gäller säkerhetskontrollåtgärder vid gränsbevakningsväsendets objekt eller områden, och om det praktiska ordnandet av säkerhetskontroll,

6) vid behov om innehållet i en begäran om handräckning enligt 77 a §.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 49 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005) och inrikesministeriets förordning om Gränsbevakningsväsendets avspärrningsband och andra förbudsmarkeringar (609/2016) förblir i kraft.

———

3.

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) 17 och 25 d §, sådana de lyder, 17 § i lag 877/2011 och 25 d § i lag 1229/2013, samt

fogas till lagen nya 17 a–17 d § som följer:

17 §

Tystnadsplikt

Tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal får inte röja uppgifter som avslöjar identiteten hos en person som har lämnat information konfidentiellt, om röjandet av informationen kan äventyra den persons säkerhet som gett uppgifterna eller en närstående persons säkerhet. Tystnadsplikten gäller också när röjandet av uppgifterna om identiteten kan äventyra pågående eller framtida inhämtande av information.

Bestämmelser om tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal finns förutom i denna lag även i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och annanstans i lag. Samma tystnadsplikt gäller för den som i arbetsavtalsförhållande till Gränsbevakningsväsendet eller på grundval av ett uppdragsavtal har fått kännedom om Gränsbevakningsväsendets sekretessbelagda uppgifter.

Tystnadsplikten gäller också efter det att uppdragsavtalet eller anställningsförhållandet hos Gränsbevakningsväsendet har upphört.

17 a §

Utlämnande av uppgifter trots tystnadsplikt

Tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal och andra som avses i 17 § 2 mom. hindrar inte att information lämnas ut till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag och som på grund av sina lagstadgade uppgifter behöver information om omständigheter som annars är sekretessbelagda eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet för ett uppdrag. För utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift gäller vad som särskilt föreskrivs i lag.

Tystnadsplikten enligt 17 § 2 mom. hindrar inte röjande av information som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett

brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada eller för att trygga statens säkerhet.

17 b §

Tystnadsrätt

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är inte skyldiga att röja information om identiteten hos en person av vilken de i sitt anställningsförhållande har fått konfidentiell information och inte heller om sekretessbelagda taktiska eller tekniska metoder.

Bestämmelser om skyldigheten att i vissa fall hemlighålla uppgifter och metoder som avses i 1 mom. finns i 17 § 1 mom. i denna lag och i 24 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

17 c §

Skyldighet att röja uppgifter under en rättegång

En domstol kan bestämma att information som avses i 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom. ska röjas, om utelämnad information kan medföra en kränkning av en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller på annat sätt bevaka sin rätt under rättegångens. För ett förordnande att röja information krävs dessutom att åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst sex år eller för försök eller medverkan till ett sådant brott. Domstolen får inte ens då bestämma att identiteten hos den person som lämnat ut information konfidentiellt ska avslöjas, om det är uppenbart att dennes eller för denne närstående personers säkerhet därmed allvarligt skulle äventyras.

17 d §

Skyldighet att röja uppgifter under en brottsutredning

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är trots sin tystnadsplikt eller tystnadsrätt skyldiga att röja sådan information enligt 17 § 1 mom. och 17 b § 1 mom. som är nödvändig för bedömning av förutsättningarna för att inleda förundersökning, om det finns grundad anledning att anta att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är skyldiga att röja information som avses i 1 mom. också för utredningen i ett ärende där förundersökning har inletts, om det finns grundad anledning att misstänka att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.

Om en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal vägrar röja information enligt 1 eller 2 mom., kan domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att informationen ska lämnas till den som framställt yrkandet, om det inte finns någon laglig grund för vägran. Domstolen kan likaså på yrkande av en målsägande bestämma att en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal ska lämna ut information om identiteten hos en person som konfidentiellt lämnat information till Gränsbevakningsväsendet, om det är nödvändigt för att säkerställa målsägandens åtalsrätt enligt 1 kap. 14 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Vid behandlingen av ett ärende som avses i detta moment iakttas bestämmelserna om vittnesförhör inför domstol i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen.

När domstolen överväger att ge ett förordnande som avses i 3 mom. ska den pröva om skyldigheten att röja information kan äventyra statens säkerhet, någons liv eller hälsa eller pågående inhämtande av information och hur motiverat det å andra sidan är att informationen

röjs med beaktande av brottsmisstankens art och målsägandens rätt att på behörigt sätt bevaka sin rätt vid rättegång.

Ärenden som gäller skyldighet att röja information ska behandlas vid den tingsrätt där det lämpligen kan ske. Den som framställt begäran om röjande av informationen och den som vägrat röja den ska vara närvarande vid handläggningen. Vid handläggningen är tingsrätten domför även med ordföranden ensam.

25 d §

Studerandes tystnadsplikt och tystnadsrätt

Bestämmelserna i 17 och 17 a–17 d § tillämpas även när det gäller tystnadsplikt och tystnadsrätt för de studerande vid Gräns- och sjöbevakningsskolan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 7 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom., 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 14 a §, det inledande stycket i 22 § 1 mom. samt det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten,

av dem 7 § 1 mom., 11 § 1 mom. och 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 876/2011, det inledande stycket i 7 § 3 mom. samt det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten sådana de lyder i lag 1182/2013 och 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom. samt 10 § 1 mom. och 14 a § sådana de lyder i lag 1230/2013, som följer:

7 §

Undersöknings- och handräckningsregistret

Undersöknings- och handräckningsregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) eller någon annanstans i lag.

— —

I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:

— —

9 §

Registret för övervakningsärenden

Registret för övervakningsärenden kan innehålla uppgifter som måste behandlas för att de åligganden som avses i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen och som Gränsbevakningsväsendet har enligt vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag ska kunna utföras.

— —

I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:

— —

10 §

Användning av polisens personregister vid utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag

Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att i polisens personregister registrera information som inhämtats för utförande av de åligganden som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendets i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag finns i 14 § 1 mom. 4 punkten i polisväsendets personuppgiftslag.

— —

11 §

Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott

Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott kan innehålla uppgifter som för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag har inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation eller iakttagelser som gäller personer som skäligen kan misstänkas göra eller ha gjort sig skyldiga till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse, eller medverkar eller har medverkat till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse i mer än sex månader, eller till straffbart bruk av narkotika.

— —

12 §

Säkerhetsdataregistret

Säkerhetsdataregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), nedan *lagen om sjöfartskydd*.

— —

14 a §

Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder

Bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder finns i 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen finns i 56 § i det kapitlet.

Överskottsinformation enligt 1 mom. får registreras i personregister som avses i 7 och 11 §.

22 §

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller i någon annan lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna rätt att för att utföra sina uppdrag och föra sina personregister ur vissa register få behövliga uppgifter enligt följande:

— —

38 §

Utlämnande av uppgifter inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Om inte något annat föreskrivs eller följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, får Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till polismyndigheter och sådana andra myndigheter i en medlemsstat i Europeiska unionen och i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga och utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning, som följer:

1) uppgifter ur Gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av dessa uppdrag,

2) uppgifter ur Gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 3 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av det uppdrag för vilket de har samlats in och registrerats.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

5.

Lag

om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 5 kap. 2 § samt 10 kap. 1 § 1 mom., 47 § 2 mom., 48 §, 56 § 4 och 6 mom., 57 § och 65 § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 kap. 2 § delvis ändrad i lag 667/2016 samt 10 kap. 1 § 1 mom., 47 § 2 mom. och 56 § 4 mom. i lag 628/2015, 48 § delvis ändrad i lag 628/2015, 56 § 6 mom. och 57 § i lag 641/2015 och 65 § 1 mom. i lag 862/2015, som följer:

5 kap.

Reseförbud

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att

1) inte lämna den ort eller det område som nämns i beslutet,
2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som nämns i beslutet,
3) under vissa tider vara anträffbar i sin bostad eller på sin arbetsplats,
4) på bestämda tider anmäla sig hos polisen eller Gränsbevakningsväsendet,
5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in,
6) inte kontakta de personer som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, eller
7) överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen eller Gränsbevakningsväsendet.

I beslutet om reseförbud kan den som förbudet gäller dock ges tillstånd att lämna den ort eller det område som anges i beslutet för att sköta sitt arbete eller av någon annan jämförbar orsak.

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

1 §

Tillämpningsområde

I samband med förundersökning får man i hemlighet för dem åtgärden riktas mot använda sig av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser. Bestämmelser om användningen av dessa metoder för att förhindra eller avslöja brott finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

47 §

Skydd när hemliga tvångsmedel används

— —

Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäcka uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.

— —

48 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 47 § 2 mom. ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen. Om det är fråga om förhindrande av ett tullbrott som Tullen undersöker, ska beslutet fattas av Tullens brottsbekämpningschef. Om det är fråga om förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, ska beslutet fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

En anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information eller en vid Gränsbevakningsväsendet för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information.

Den myndighet som har fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra en förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.

56 §

Användning av överskottsinformation

— —

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens, Tullens eller Gränsbevakningsväsendets verksamhet och som utredning som stöder det att någon är oskyldig.

— —

Bestämmelser om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet får användas för att utreda brott finns i 5 kap. 54 § i polislagen, 3 kap. 53 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

57 §

Utplåning av information

Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) eller ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), om information-

en gäller ett brott som avses i 56 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.

Basstationsuppgifter som avses i 10 § ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.

65 §

Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel

Användningen av hemliga tvångsmedel vid polisen ska övervakas av cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel, samt dessutom av inrikesministeriet när det är fråga om skyddspolisen och av Polisstyrelsen när det är fråga om en enhet som är underställd Polisstyrelsen. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Tullens brottsbekämpning ska övervakas av Tullen och cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet ska övervakas av staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter inom Gränsbevakningsväsendet som använder hemliga tvångsmedel.

———————————————————————————————————

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § och 11 kap. 8 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 1 § 2 mom. och 11 kap. 8 §, sådana de lyder i lag 629/2015, som följer:

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

1 §

Myndigheterna vid förundersökning

———————————————————————————————————

Förundersökningsmyndigheter är förutom polisen även gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheterna. Bestämmelser om deras förundersökningsbefogenheter finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/), lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

———————————————————————————————————

11 kap.

Särskilda bestämmelser

8 §

Rätt att få information från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer

Bestämmelser om rätten att få information som behövs för utredning av brott från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer finns i 4 kap. 2 och 3 § i polislagen, 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och 17 och 18 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005).

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

7.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 14 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 1181/2013, som följer:

14 §

Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering vid direkt anslutning eller för registrering som en datamängd

Enligt avtal med den registeransvarige kan uppgifter lämnas till polisens personregister genom direkt anslutning eller för registrering som en datamängd enligt följande:

— —

4) av Gränsbevakningsväsendet i 2 § avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) eller någon annanstans i lag, samt i 3 § i denna lag avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

8.

Lag

om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009) lagens rubrik, 1 § 1 mom., mellanrubriken före 2 § samt 4 § 4 mom., sådana de lyder i lag 627/2015, samt

fogas till 7 § ett nytt 4 mom. som följer:

Lag

om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (*PTG-myndigheterna*) och genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet så att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott (*brottsbekämpning*), övervakning samt internationellt samarbete i anslutning till dessa utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt.

— —

Brottsbekämpningssamarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet

4 §

Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser

— —

Bestämmelser om kontrollerade leveranser och förutsättningarna för sådana leveranser finns i 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. 43 § i polislagen (872/2011), 36 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och 3 kap. 42 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och bestämmelser om beslutsfattandet vid kontrollerade leveranser som utförs av polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen finns i 10 kap. 42 § i tvångsmedelslagen, 5 kap. 44 § i polislagen, 37 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och 3 kap. 43 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

— —

7 §

PTG-spanings- och undersökningsgrupper

— —

En gränsbevakningsman har i en spanings- och undersökningsgrupp rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

9.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 2 kap. 1 § som följer:

2 kap.

Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning

1 §

Förundersökning av tullbrott

Förundersökning av tullbrottmål görs av Tullen. Förundersökning kan också göras av polisen i det fall att den har fått vetskap om ett tullbrott och nämnda myndigheter inte kommer överens om något annat. Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att göra förundersökning av tullbrottmål finns i 3, 5 och 8 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

10.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 5 §, 12 § 2 mom. 3 punkten och 16 § 4 mom., sådana de lyder, 5 § delvis ändrad i lag 1159/2013, 12 § 2 mom. 3 punkten i lag 633/2015 och 16 § 4 mom. i lag 1159/2013, som följer:

5 §

Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga

De i 4 § avsedda grundläggande uppgifterna om en rättegång blir genast offentliga, om inte något annat följer av 2 mom.

I ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. i polislagen (872/2011), 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, blir de grundläggande uppgifterna offentliga först när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare därför att hans eller hennes identitet inte har varit känd, blir de grundläggande uppgifterna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får besluta att de grundläggande uppgifterna ska bli offentliga tidigare.

12 §

En parts rätt att ta del av en handling

— —

En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte

— —

3) ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, eller

— —

16 §

Offentligheten i tvångsmedelsärenden

— —

Ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av

yrkandet på metoden, handläggs och avgörandet avkunnas utan att allmänheten är närvarande. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir offentliga när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden för inhämtande av information senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare när hans eller hennes identitet är utredd, blir rättegångshandlingarna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får av särskilda skäl besluta att en rättegångshandling ska bli offentlig tidigare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 322 § i informationssamhällsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i informationssamhällsbalken (917/2014) 322 § som följer:

322 §

Vissa andra myndigheters rätt att få information

Bestämmelser om myndigheters rätt att få förmedlingsuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/), lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) och tvångsmedelslagen.

Endast de myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter som ska lagras enligt 157 § kan få sådana uppgifter från de lagringsskyldiga företagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 35 § i territorialövervakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i territorialövervakningslagen (755/2000) 35 § 2 mom., sådant det lyder i lag 589/2005, som följer:

35 §

Undersökning av territorieförseelse och territoriekränkning

— —

Förundersökningen av territorieförseelser och territoriekränkningar utförs av polisen eller Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om förundersökning som utförs av Gränsbevakningsväsendet finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

13.

Lag

om ändring av 114 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) 114 § 1 mom. 2 punkten som följer:

114 §

Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter

Trots sekretessbestämmelserna får huvudstaben lämna ut information ur informationssystemet för militärrättsvården och säkerhetsdataregistret till följande myndigheter, om informationen behövs i följande uppgifter:

— —

2) till Gränsbevakningsväsendet för uppgifter enligt territorialövervakningslagen (755/2000) och för förebyggande, avslöjande och utredning av samt överlämnande till åtalsprövning av brott enligt lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och för övervakning av personers in- och utresa och för utförande av den gränskontroll som hör till övervakningen,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

Helsingfors den 27 april 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Inrikesminister Paula Risikko

Bilaga
Parallelltexter

2.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen (578/2005) 6 kap. och 82 § samt
ändras 1 § 2 mom., 9 och 10 §, 20 § 1 mom., 77 § 3 mom., 78 § 2 mom. och 84 §,
sådana de lyder, 1 § 2 mom. och 20 § 1 mom. i lag 478/2010, 9 § delvis ändrad i lag 875/2011, 10 § i lag 316/2016 samt 77 § 3 mom., 78 § 2 mom. och 84 § i lag 749/2014, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	1 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet *av gränsbevakningsväsendets förvaltning*, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet finns i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjörälddningslagen (1145/2001) samt annanstans i lag. Bestämmelser om samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009).	Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet *av gränsbevakningsväsendets förvaltning*, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet finns i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjörälddningslagen (1145/2001) samt annanstans i lag. *Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)*. Bestämmelser om samarbetet mellan polisen, *T*ullen och *G*ränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, *T*ullen och *G*ränsbevakningsväsendet (687/2009).
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift	*Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift*
En gränsbevakningsman har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde	En gränsbevakningsman har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
medföra följder som är oskäliga med hänsyn till det resultat som eftersträvas. *I brottmål gäller i fråga om åtgärdseftergift dessutom vad som särskilt föreskrivs om saken.*	medföra följder som är oskäliga med hänsyn till det resultat som eftersträvas.
Den som begärt en åtgärd av gränsbevakningsväsendet och vars omedelbara rättigheter berörs, har rätt att få veta grunden för att gränsbevakningsväsendet avstår från åtgärden.	Den som begärt en åtgärd av *G*ränsbevakningsväsendet och vars omedelbara rättigheter ärendet gäller, har rätt att få veta grunden för att *G*ränsbevakningsväsendet avstår från åtgärden.
Vid fördröjning av sådana åtgärder enligt denna lag som avser inhämtande av information ska i tillämpliga delar iakttas 5 kap. 46 § 1 mom. i polislagen (872/2011).	
10 §	10 §
Allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter	*Allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter*
I polisuppgifter iakttas principerna i polislagen och i andra lagar som gäller polisens uppgifter. I tulluppgifter iakttas principerna i tullagen (304/2016), lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och i andra lagar som gäller tullövervakning. I förundersökningsuppgifter iakttas principerna i förundersökningslagen (805/2011), tvångsmedelslagen (806/2011) och i andra lagar som gäller förundersökningsmyndighetens uppgifter.	I polisuppgifter iakttas principerna i polislagen och i andra lagar som gäller polisens uppgifter. I tulluppgifter iakttas principerna i tullagen (304/2016) och lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) samt i andra lagar som gäller tullövervakning. I förundersökningsuppgifter iakttas principerna i förundersökningslagen (805/2011), tvångsmedelslagen (806/2011) och *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* samt i andra lagar som gäller förundersökningsmyndighetens uppgifter.
20 §	20 §
Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid ett gränsövergångsställe	*Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid ett gränsövergångsställe*
Gränsbevakningsväsendet kontrollerar förares körskick och fordons trafikduglighet vid gränsövergångsställena. Gränsbevakningsväsendet ser även i övrigt till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsövergångsställena när polisen är förhindrad att göra det.	Gränsbevakningsväsendet kontrollerar förares körskick och fordons trafikduglighet *samt iakttagandet av vägtrafiklagen (267/1981)* vid gränsövergångsställena. Gränsbevakningsväsendet ser även i övrigt till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsövergångsställena när polisen är förhindrad att göra det.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 kap.	(upphävs)
Förebyggande och utredning av brott	
41 §	
Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning	
Gränsbevakningsväsendet är en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen. Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med en annan myndighet enligt vad som föreskrivs i detta kapitel eller någon annanstans i lag.	
42 §	(upphävs)
Brottmål som undersöks av gränsbevakningsväsendet	
Om inte något annat föreskrivs nedan ska gränsbevakningsväsendet göra förundersökning när det på grund av en anmälan till gränsbevakningsväsendet eller annars finns skäl att misstänka brott när det gäller *1) riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 eller 7 a § i strafflagen,* *2) ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 och 8 a § i strafflagen,* *3) ordnande av sådan olaglig inresa som avses i 2 punkten och till den anknuten människohandel enligt 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen eller något annat brott mot friheten enligt 25 kap. i den lagen,* *4) förfalskningsbrott enligt 33 kap. 1–4 § i strafflagen i fråga om sådana dokument som granskas av gränsbevakningsväsendet,* *5) territoriekränkning enligt 17 kap. 7 b § i strafflagen eller annan kränkning av Finlands territoriella integritet,* *6) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad gränsbevakningsväsendet ska övervaka eller en föreskrift som utfärdats med stöd av denna.* *Gränsbevakningsväsendet ska göra förundersökning också när det finns skäl att misstänka* 1) ett brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*

eller gränsanordningar som upprätthålls av gränsbevakningsväsendet,

2) brott mot bestämmelserna om gränszon,

3) häleribrott eller häleriförseelser enligt 32 kap. 1–5 § i strafflagen i samband med in- eller utresekontroll,

4) att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet och som omfattas av de militära disciplinåtgärder som avses i 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning har gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) ska handläggas som ett militärt rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning,

5) att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

43 § (upphävs)

Annan förundersökning som görs av gränsbevakningsväsendet

På en annan förundersökningsmyndighets begäran kan gränsbevakningsväsendet göra förundersökning även i ett annat ärende än ett sådant som avses i 42 §, om ärendet hänför sig till en förundersökning som gränsbevakningsväsendet har inlett och åtalet i ärendet skulle kunna handläggas vid domstol samtidigt som åtalet för det brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet.

43 a § (upphävs)

En gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av brott

Med undantag av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor, gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av de brott som avses i 42 och 43 § samt för överlämnande till åtalsprövning vad som i polislagen, förundersökningslagen

Gällande lydelse *Föreslagen lydelse*

och tvångsmedelslagen eller någon annanstans i lag föreskrivs om polisens eller polismäns befogenheter och utövande av dem för förebyggande och utredning av brott samt för överlämnande till åtalsprövning.

En gränsbevakningsman har dock rätt till teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt polislagen när gränsbevakningsväsendet förebygger grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott enligt 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen. En gränsbevakningsman har rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott enligt 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen. En gränsbevakningsman har rätt till teleövervakning och teknisk spårning av en person enligt polislagen och tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet förebygger eller utreder grovt jaktbrott enligt 48 a kap. 1 a § i strafflagen samt rätt till teleövervakning enligt tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet utreder grovt döljande av olagligt byte enligt 48 a kap. 4 a § i strafflagen.

En gränsbevakningsman har i en spanings- och undersökningsgrupp enligt lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.

Bestämmelserna om de befogenheter för förebyggande av brott som de polismän som hör till befälet och anhållningsberättigade polismän som avses i 5 kap. 7 § 1 mom. i polislagen har, ska vid gränsbevakningsväsendet tillämpas på anhållningsberättigade tjänstemän. Beslut om förtäckt inhämtande av information, kontrollerade leveranser samt användning av hemligt tvångsmedel och skyddande av hemligt inhämtande av information ska emellertid fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
43 b §	(upphävs)
Anmälningsskyldighet i samband med brottsbekämpning	
Gränsbevakningsväsendet ska underrätta polisen om att det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott samt använder sådana hemliga metoder för inhämtande av information och sådana hemliga tvångsmedel som avses i 43 a §.	
44 §	(upphävs)
Överföring av förebyggande och utredning av brott till polisen eller Tullen	
Om inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen, överför gränsbevakningsväsendet förebyggandet och utredningen av tullbrott enligt lagen om brottsbekämpning inom Tullen till Tullen och förebyggandet och utredningen av andra brott till polisen, om arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga åtgärderna förutsätter det eller om myndigheten i fråga kräver det. Gränsbevakningsväsendet ska i det ärende som överförs trygga förebyggandet och utredningen till dess att överföringen har gjorts.	
Den myndighet som förebyggandet och utredningen av ett brott överförs till ska ge gränsbevakningsväsendet tillfälle att delta i förebyggandet och utredningen även efter överföringen, om ärendet gäller riksgränsbrott eller ordnande av olaglig inresa och sådana brott som riktar sig mot friheten och är anknutna till detta eller förfalskning av dokument som granskas av gränsbevakningsväsendet eller kränkning av Finlands territoriella integritet.	
Gränsbevakningsväsendet ska överföra utredningen av brottet till polisen, när det finns skäl att misstänka att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott som ska handläggas som militärt rättegångsärende eller ett brott som avses i 40 kap. i strafflagen, om brottets allvar eller tilltron till en objektiv undersökning kräver det.	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
45 §	(upphävs)
Övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel	
Staben för gränsbevakningsväsendet samt de förvaltningsenheter inom gränsbevakningsväsendet som använder hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel övervakar det inhämtande av information och den användning av hemliga tvångsmedel som avses i detta kapitel. I polislagen och tvångsmedelslagen finns bestämmelser om de berättelser om hemligt inhämtande av information och om hemliga tvångsmedel som ska avges till riksdagens justitieombudsman.	
46 §	(upphävs)
Undersökningsledare	
Undersökningsledare vid förundersökning som görs av gränsbevakningsväsendet är en sådan tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet som avses i 2 kap. 9 § 3 punkten i tvångsmedelslagen.	
47 §	(upphävs)
Bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande	
En gränsbevakningsman utfärdar bötesyrkanden, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkanden så som föreskrivs i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).	
47 a §	(upphävs)
Verkställighet av en förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag	
Vad som i 38 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) föreskrivs om polisens uppgifter vid verkställigheten av en förverkandepåföljd och i 7 kap. 23 § 2–4 mom. i tvångsmedelslagen om återlämnande av föremål, egendom eller handlingar som tagits i beslag ska tillämpas på gränsbevakningsväsendet i	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
brottmål som det utreder. Ett sådant beslut om försäljning av beslagtaget föremål som avses i 7 kap. 13 § 3 mom. i tvångsmedelslagen ska fattas av förvaltningsenhetens chef En förverkandepåföljd som avses i 38 § i lagen om verkställighet av böter ska verkställas av förvaltningsenheten.	
77 §	77 §
Handräckning av gränsbevakningsväsendet	*Handräckning av gränsbevakningsväsendet*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. *Beslut om handräckning vid förundersökning och vid användning av maktmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.*	Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget.
78 §	78 §
Handräckning till gränsbevakningsväsendet	*Handräckning till gränsbevakningsväsendet*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. *Beslut om begäran om handräckning vid förundersökning och vid användning av tvångsmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman*.	Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget.
82 §	(upphävs)
Brottsförebyggande åtgärder som sträcker sig till en främmande stats territorium	
Gränsbevakningsväsendet har på rätt att i syfte att utreda ett brott eller gripa en person som misstänks för ett brott fortsätta en observation, teknisk observation eller förföljelse som påbörjats i Finland in på en främmande stats territorium enligt vad som i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella avtal som är bindande för Finland bestäms om rätten att fortsätta en sådan åtgärd på en främmande stats territorium. I uppdrag som avses i 1 mom. har en	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gränsbevakningsman sådana befogenheter som avses i denna lag enligt vad som närmare bestäms i Europeiska unionens lagstiftning eller internationella avtal som är bindande för Finland. I fråga om en gränsbevakningsmans skyldigheter och rättigheter i tjänsten samt de förmåner som har samband med hans eller hennes ställning som tjänsteman gäller beträffande en främmande stats territorium i tillämpliga delar samma bestämmelser och föreskrifter som i fråga om tjänsteuppdrag som utförs i Finland.	
84 §	84 §
Närmare bestämmelser	*Närmare bestämmelser*
Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser 1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, 66 a och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvisitation enligt 28 §, 2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning, 3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd, *4) om den utbildning som krävs av den som förordnas till undersökningsledare vid gränsbevakningsväsendet.*	Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser 1) om gripande av en person enligt 36 § 3 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, 66 a och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvisitation enligt 28 §, 2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap samt vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning, 3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag samt om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.
Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser 1) om förfarandet vid förvaring av egendom som omhändertagits, 2) om förfarandet vid stoppande av fordon och användning av maktmedel, 3) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur, *4) vid behov om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som gränsbevakningsväsendet har stängt för att säkerställa utredningen av ett brott,* 5) vid behov om förbudsskyltar och andra markeringar som kan användas för att märka ut sådana lokaler, områden och övningar som	Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser 1) om förfarandet vid förvaring av egendom som omhändertagits, 2) om förfarandet vid stoppande av fordon och användning av maktmedel, 3) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur, *4)* vid behov om förbudsskyltar och andra markeringar som kan användas för att märka ut sådana lokaler, områden och övningar som

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
avses i 71 § och den gränszon som avses i 7 kap.,	avses i 71 § och den gränszon som avses i 7 kap.,
6) vid behov om tekniska förfaranden när det gäller säkerhetskontrollåtgärder vid gränsbevakningsväsendets objekt eller områden, och om det praktiska ordnandet av säkerhetskontroll,	*5)* vid behov om tekniska förfaranden när det gäller säkerhetskontrollåtgärder vid gränsbevakningsväsendets objekt eller områden, och om det praktiska ordnandet av säkerhetskontroll,
7) vid behov om innehållet i en begäran om handräckning enligt 77 a §.	*6)* vid behov om innehållet i en begäran om handräckning enligt 77 a §.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Bestämmelserna i 49 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005) och inrikesministeriets förordning om Gränsbevakningsväsendets avspärrningsband och andra förbudsmarkeringar (609/2016) förblir i kraft.
	————

3.

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) 17 och 25 d §, sådana de lyder, 17 § i lag 877/2011 och 25 d § i lag 1229/2013, samt

fogas till lagen nya 17 a–17 d § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §	17 §
Tystnadsplikt och tystnadsrätt	***Tystnadsplikt***
Vad som i 7 kap. 1–5 § i polislagen (872/2011) föreskrivs om tystnadsplikt och tystnadsrätt för polisens personal ska på motsvarande sätt tillämpas också på gränsbevakningsväsendets personal.	Tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal får inte röja uppgifter som avslöjar identiteten hos en person som har lämnat information konfidentiellt, om röjandet av informationen kan äventyra den persons säkerhet som gett uppgifterna eller en närstående persons säkerhet. Tystnadsplikten gäller också när röjandet av uppgifterna om identiteten kan äventyra pågående eller framtida inhämtande av information. Bestämmelser om tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal finns förutom i denna lag även i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och annanstans i lag. Samma tystnadsplikt gäller för den som i arbetsavtalsförhållande till Gränsbevakningsväsendet eller på grundval av ett uppdragsavtal har fått kännedom om Gränsbevakningsväsendets sekretessbelagda uppgifter. Tystnadsplikten gäller också efter det att uppdragsavtalet eller anställningsförhållandet hos Gränsbevakningsväsendet har upphört.
(ny)	17 a §
	Utlämnande av uppgifter trots tystnadsplikt
	Tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal och andra som avses i 17 § 2 mom. hindrar inte att information lämnas ut till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag och som på grund av sina lagstad-

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	gade uppgifter behöver information om omständigheter som annars är sekretessbelagda eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet för ett uppdrag. För utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift gäller vad som särskilt föreskrivs i lag. Tystnadsplikten enligt 17 § 2 mom. hindrar inte röjande av information som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada eller för att trygga statens säkerhet.
(ny)	17 b § *Tystnadsrätt* De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är inte skyldiga att röja information om identiteten hos en person av vilken de i sitt anställningsförhållande har fått konfidentiell information och inte heller om sekretessbelagda taktiska eller tekniska metoder. Bestämmelser om skyldigheten att i vissa fall hemlighålla uppgifter och metoder som avses i 1 mom. finns i 17 § 1 mom. i denna lag och i 24 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.
(ny)	17 c § *Skyldighet att röja uppgifter under en rättegång* En domstol kan bestämma att information som avses i 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom. ska röjas, om utelämnad information kan medföra en kränkning av en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller på annat sätt bevaka sin rätt under rättegångens. För ett förordnande att röja information krävs dessutom att åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst sex år eller för försök eller medverkan till ett sådant brott. Domstolen får inte ens då bestämma att identiteten hos den person som lämnat ut information konfidentiellt ska avslöjas, om det är uppenbart att dennes eller för denne närstående personers

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	säkerhet därmed allvarligt skulle äventyras.
(ny)	17 d §
	Skyldighet att röja uppgifter under en brottsutredning
	De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är trots sin tystnadsplikt eller tystnadsrätt skyldiga att röja sådan information enligt 17 § 1 mom. och 17 b § 1 mom. som är nödvändig för bedömning av förutsättningarna för att inleda förundersökning, om det finns grundad anledning att anta att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.
	De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är skyldiga att röja information som avses i 1 mom. också för utredningen i ett ärende där förundersökning har inletts, om det finns grundad anledning att misstänka att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.
	Om en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal vägrar röja information enligt 1 eller 2 mom., kan domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att informationen ska lämnas till den som framställt yrkandet, om det inte finns någon laglig grund för vägran. Domstolen kan likaså på yrkande av en målsägande bestämma att en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal ska lämna ut information om identiteten hos en person som konfidentiellt lämnat information till Gränsbevakningsväsendet, om det är nödvändigt för att säkerställa målsägandens åtalsrätt enligt 1 kap. 14 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Vid behandlingen av ett ärende som avses i detta moment iakttas bestämmelserna om vittnesförhör inför domstol i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen.
	När domstolen överväger att ge ett förordnande som avses i 3 mom. ska den pröva om skyldigheten att röja information kan äventyra statens säkerhet, någons liv eller hälsa eller pågående inhämtande av information och hur motiverat det å andra sidan är att informationen röjs med beaktande av brottsmisstankens art och målsägandens rätt att på

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	behörigt sätt bevaka sin rätt vid rättegång. Ärenden som gäller skyldighet att röja information ska behandlas vid den tingsrätt där det lämpligen kan ske. Den som framställt begäran om röjande av informationen och den som vägrat röja den ska vara närvarande vid handläggningen. Vid handläggningen är tingsrätten domför även med ordföranden ensam.
25 d §	25 d§
Studerandes tystnadsplikt och tystnadsrätt	*Studerandes tystnadsplikt och tystnadsrätt*
I fråga om tystnadsplikt och tystnadsrätt för Gräns- och sjöbevakningsskolans studerande iakttas 17 §.	*Bestämmelserna i 17 och 17 a–17 d § tillämpas även när det gäller* tystnadsplikt och tystnadsrätt för de studerande vid Gräns- och sjöbevakningsskolan.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

4.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 7 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom., 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 14 a §, det inledande stycket i 22 § 1 mom. samt det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten,

av dem 7 § 1 mom., 11 § 1 mom. och 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 876/2011, det inledande stycket i 7 § 3 mom. samt det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten sådana de lyder i lag 1182/2013 och 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom. samt 10 § 1 mom. och 14 a § sådana de lyder i lag 1230/2013, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	7 §
Undersöknings- och handräckningsregistret	*Undersöknings- och handräckningsregistret*
Undersöknings- och handräckningsregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005) eller någon annanstans i lag.	Undersöknings- och handräckningsregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)* eller någon annanstans i lag.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:	I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Registret för övervakningsärenden	*Registret för övervakningsärenden*
Registret för övervakningsärenden kan innehålla uppgifter som måste behandlas för att de åligganden som avses i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen och som gränsbevakningsväsendet har enligt vad som föreskrivs i gränsbe-	Registret för övervakningsärenden kan innehålla uppgifter som måste behandlas för att de åligganden som avses i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen och som *G*ränsbevakningsväsendet har enligt vad som föreskrivs i gränsbe-

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
vakningslagen eller någon annanstans i lag ska kunna utföras.	vakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag ska kunna utföras.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen avsedda åligganden som gränsbevakningsväsendet har enligt vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:	I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
10 §	10 §
Användning av polisens personregister vid utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag	*Användning av polisens personregister vid utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag*
Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets rätt att i polisens personregister registrera information som inhämtats för utförande av gränsbevakningsväsendets åligganden enligt gränsbevakningslagen eller någon annan lag finns i 14 § 1 mom. 4 punkten i polisväsendets personuppgiftslag.	Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att i polisens personregister registrera information som inhämtats för utförande av de åligganden som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendets i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag finns i 14 § 1 mom. 4 punkten i polisväsendets personuppgiftslag.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
11 §	11 §
Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott	*Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott*
Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott kan innehålla uppgifter som för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag har inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation eller iakttagelser som gäller personer som skäligen kan misstänkas göra eller ha gjort sig skyldiga till ett brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet och på vilket kan följa fängelse, eller medverkar eller har medverkat till ett brott som undersöks av gränsbevakningsväsendet och på vilket kan följa fängelse i mer än sex månader, eller till straffbart bruk av	Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott kan innehålla uppgifter som för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag har inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation eller iakttagelser som gäller personer som skäligen kan misstänkas göra eller ha gjort sig skyldiga till ett brott som det ankommer på *G*ränsbevakningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse, eller medverkar eller har medverkat till ett brott som det ankommer på *G*ränsbevak-

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
narkotika.	ningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse i mer än sex månader, eller till straffbart bruk av narkotika.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 §	12 §
Säkerhetsdataregistret	*Säkerhetsdataregistret*
Säkerhetsdataregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller i lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), nedan lagen om sjöfartskydd.	Säkerhetsdataregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), nedan lagen om sjöfartskydd.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
14 a §	14 a §
Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder	*Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder*
Bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder *som avses i 5 kap. i polislagen finns i 54 § i det kapitlet*. Bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen finns i 56 § i det kapitlet.	Bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder *finns i 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* och bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen finns i 56 § i det kapitlet.
Överskottsinformation enligt 1 mom. får registreras i personregister som avses i 7 och 11 §.	Överskottsinformation enligt 1 mom. får registreras i personregister som avses i 7 och 11 §.
22 §	22 §
Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem	*Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem*
Utöver vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen eller i någon annan lag har gränsbevakningsväsendet utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för att utföra sina uppdrag och föra sina personregister ur vissa register få nödvändiga uppgifter enligt följande:	Utöver vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller i någon annan lag har *G*ränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna rätt att för att utföra sina uppdrag och föra sina personregister ur vissa register få behövliga uppgifter enligt

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	följande:
38 §	38 §
Utlämnande av uppgifter inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	*Utlämnande av uppgifter inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*
Om inte något annat föreskrivs eller följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, får gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till polismyndigheter och sådana andra myndigheter i en medlemsstat i Europeiska unionen och i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga och utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning, som följer:	Om inte något annat föreskrivs eller följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, får *G*ränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till polismyndigheter och sådana andra myndigheter i en medlemsstat i Europeiska unionen och i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga och utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning, som följer:
1) uppgifter ur gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av dessa uppdrag,	1) uppgifter ur *G*ränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av dessa uppdrag,
2) uppgifter ur gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 3 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av det uppdrag för vilket de har samlats in och registrerats.	2) uppgifter ur *G*ränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 3 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av det uppdrag för vilket de har samlats in och registrerats.
	Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 5 kap. 2 § samt 10 kap. 1 § 1 mom., 47 § 2 mom., 48 §, 56 § 4 och 6 mom., 57 § och 65 § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 kap. 2 § delvis ändrad i lag 667/2016 samt 10 kap. 1 § 1 mom., 47 § 2 mom. och 56 § 4 mom. i lag 628/2015, 48 § delvis ändrad i lag 628/2015, 56 § 6 mom. och 57 § i lag 641/2015 och 65 § 1 mom. i lag 862/2015, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	5 kap.
Reseförbud	**Reseförbud**
2 §	2 §
Innehållet i reseförbud	*Innehållet i reseförbud*
I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att 1) inte lämna den ort eller det område som nämns i beslutet, 2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som nämns i beslutet, 3) under vissa tider vara anträffbar i sin bostad eller på sin arbetsplats, 4) på bestämda tider anmäla sig hos polisen, 5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in, 6) inte kontakta de personer som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, eller 7) överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen. I beslutet om reseförbud kan den som förbudet gäller dock ges tillstånd att lämna den ort eller det område som anges i beslutet för att sköta sitt arbete eller av någon annan jämförbar orsak.	I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att 1) inte lämna den ort eller det område som nämns i beslutet, 2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som nämns i beslutet, 3) under vissa tider vara anträffbar i sin bostad eller på sin arbetsplats, 4) på bestämda tider anmäla sig hos polisen *eller Gränsbevakningsväsendet*, 5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in, 6) inte kontakta de personer som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, eller 7) överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen *eller Gränsbevakningsväsendet*. I beslutet om reseförbud kan den som förbudet gäller dock ges tillstånd att lämna den ort eller det område som anges i beslutet för att sköta sitt arbete eller av någon annan jämförbar orsak.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
10 kap.	10 kap.
Hemliga tvångsmedel	**Hemliga tvångsmedel**
1 §	1 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
I samband med förundersökning får man i hemlighet för dem åtgärden riktas mot använda sig av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser. Bestämmelser om användningen av dessa metoder för att förhindra eller avslöja brott finns i polislagen och i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015).	I samband med förundersökning får man i hemlighet för dem åtgärden riktas mot använda sig av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser. Bestämmelser om användningen av dessa metoder för att förhindra eller avslöja brott finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) *och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).*
47 §	47 §
Skydd när hemliga tvångsmedel används	*Skydd när hemliga tvångsmedel används*
Polisen och Tullen får använda falska, vilseledande eller förtäcka uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.	Polisen, Tullen och *Gränsbevakningsväsendet* får använda falska, vilseledande eller förtäcka uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
48 §	48 §
Beslut om skyddande	*Beslut om skyddande*
Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 47 § 2 mom. ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen. Om det är fråga om förhindrande av ett tullbrott som Tullen undersöker, ska beslutet fattas av Tullens brottsbekämpningschef.	Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 47 § 2 mom. ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen. Om det är fråga om förhindrande av ett tullbrott som Tullen undersöker, ska beslutet fattas av Tullens brottsbekämpningschef. *Om det är fråga om förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, ska beslutet fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.*
En anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information.	En anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information *eller en vid Gränsbevakningsväsendet för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information* beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information.
Den myndighet som har fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.	Den myndighet som har fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra en förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.
56 §	56 §
Användning av överskottsinformation	*Användning av överskottsinformation*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisen *och* Tullens verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig.	Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens, Tullens *eller Gränsbevakningsväsendets* verksamhet och som utredning som stöder det att någon är oskyldig.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
I 5 kap. 54 § i polislagen och i 3 kap. 53 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs det om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen får användas för att utreda brott.	Bestämmelser om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* får användas för att utreda brott finns i 5 kap. 54 § i polislagen, 3 kap. 53 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen *och 47 § i lagen om brottsbekämpning*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	inom Gränsbevakningsväsendet.
57 §	57§
Utplåning av information	*Utplåning av information*
Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet eller i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen, om den gäller ett brott som avses i 56 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.	Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) *eller ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005),* om informationen gäller ett brott som avses i 56 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.
De basstationsuppgifter som avses i 10 § ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.	Basstationsuppgifter som avses i 10 § ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.
65 §	65 §
Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel	*Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel*
Användningen av hemliga tvångsmedel vid polisen ska övervakas av cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel, samt dessutom av inrikesministeriet när det är fråga om skyddspolisen och av Polisstyrelsen när det är fråga om en enhet som är underställd Polisstyrelsen. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Tullens brottsbekämpning ska övervakas av Tullen och cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel.	Användningen av hemliga tvångsmedel vid polisen ska övervakas av cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel, samt dessutom av inrikesministeriet när det är fråga om skyddspolisen och av Polisstyrelsen när det är fråga om en enhet som är underställd Polisstyrelsen. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Tullens brottsbekämpning ska övervakas av Tullen och cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel. *Användningen av hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet ska övervakas av staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter inom Gränsbevakningsväsendet som använder hemliga tvångsmedel.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Gällande lydelse *Föreslagen lydelse*

_____

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § och 11 kap. 8 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 1 § 2 mom. och 11 kap. 8 §, sådana de lyder i lag 629/2015, som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

1 §

Myndigheterna vid förundersökning

— — — — — — — — — — — — — — —

Förundersökningsmyndigheter är förutom polisen även gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheterna, *enligt vad som föreskrivs* om deras förundersökningsbefogenheter i *gränsbevakningslagen (578/2005)*, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

— — — — — — — — — — — — — — —

11 kap.

Särskilda bestämmelser

8 §

Rätt att få information av en myndighet samt av en privat sammanslutning och av en privatperson

I 4 kap. 2 och 3 § i polislagen och i 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen finns bestämmelser om rätt att av en myndighet samt av en privat sammanslutning och av en privatperson får information som behövs för utredning av brott.

Föreslagen lydelse

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

1 §

Myndigheterna vid förundersökning

— — — — — — — — — — — — — — —

Förundersökningsmyndigheter är förutom polisen även gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheterna. *Bestämmelser* om deras förundersökningsbefogenheter *finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)*, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

— — — — — — — — — — — — — — —

11 kap.

Särskilda bestämmelser

8 §

Rätt att få information från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer

Bestämmelser om rätten att få information som behövs för utredning av brott från myndigheter, privata sammanslutningar och *fysiska* personer finns i 4 kap. 2 och 3 § i polislagen, 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen *och 17 och 18 § i lagen om behandling av personuppgifter vid*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	gränsbevakningsväsendet (579/2005).
	Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 14 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 1181/2013, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	14§
Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering vid direkt anslutning eller för registrering som en datamängd	*Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering vid direkt anslutning eller för registrering som en datamängd*
Enligt avtal med den registeransvarige kan uppgifter lämnas till polisens personregister genom direkt anslutning eller för registrering som en datamängd enligt följande:	Enligt avtal med den registeransvarige kan uppgifter lämnas till polisens personregister genom direkt anslutning eller för registrering som en datamängd enligt följande:
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
4) av gränsbevakningsväsendet i 2 § avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005) eller någon annanstans i lag, samt i 3 § i denna lag avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen som föreskrivs för gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag,	4) av *G*ränsbevakningsväsendet i 2 § avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)* eller någon annanstans i lag, samt i 3 § i denna lag avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen som föreskrivs för *G*ränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag,
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

8.

Lag

om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009) lagens rubrik, 1 § 1 mom., mellanrubriken före 2 § samt 4 § 4 mom., sådana de lyder i lag 627/2015, samt

fogas till 7 § ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet	**Lag om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet**
1 §	1 §
Lagens syfte	*Lagens syfte*
Syftet med denna lag är att främja samarbetet mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (PTG-myndigheterna) och genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet så att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott (*brottsbekämpning*), övervakning samt internationellt samarbete i anslutning till dessa utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt.	Syftet med denna lag är att främja samarbetet mellan polisen, Tullen och *G*ränsbevakningsväsendet (PTG-myndigheterna) och genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet så att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott (*brottsbekämpning*), övervakning samt internationellt samarbete i anslutning till dessa utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Brottsbekämpningssamarbetet mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet	*Brottsbekämpningssamarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet*
4 §	4 §
Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser	*Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
I 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen	Bestämmelser om kontrollerade leveranser

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(806/2011), 5 kap. 43 § i polislagen (872/2011), *41 § i gränsbevakningslagen (578/2005)* och 3 kap. 42 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) föreskrivs om kontrollerade leveranser och förutsättningarna för sådana och i 10 kap. 42 § i tvångsmedelslagen, 5 kap. 44 § i polislagen, *43 a § i gränsbevakningslagen* och 3 kap. 43 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen föreskrivs om beslutsfattandet vid kontrollerade leveranser som utförs av polisen, gränsbevakningsväsendet eller Tullen.	och förutsättningarna för sådana leveranser finns i 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. 43 § i polislagen (872/2011), *36 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)* och 3 kap. 42 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och bestämmelser om beslutsfattandet vid kontrollerade leveranser som utförs av polisen, *G*ränsbevakningsväsendet eller Tullen finns i 10 kap. 42 § i tvångsmedelslagen, 5 kap. 44 § i polislagen, *37 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* och 3 kap. 43 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7 §	7 §
PTG-spanings- och undersökningsgrupper	*PTG-spanings- och undersökningsgrupper*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	En gränsbevakningsman har i en spanings- och undersökningsgrupp rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

9.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 2 kap. 1 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	2 kap.
Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning	**Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning**
1 §	1 §
Förundersökning av tullbrott	*Förundersökning av tullbrott*
Förundersökning av tullbrottmål görs av Tullen. Förundersökning kan också göras av polisen i det fall att den har fått vetskap om ett tullbrott och nämnda myndigheter inte kommer överens om något annat. Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets rätt att göra förundersökning av tullbrottmål finns *i 42, 43, 43 a, 43 b och 44 § i gränsbevakningslagen (578/2005).*	Förundersökning av tullbrottmål görs av Tullen. Förundersökning kan också göras av polisen i det fall att den har fått vetskap om ett tullbrott och nämnda myndigheter inte kommer överens om något annat. Bestämmelser om *G*ränsbevakningsväsendets rätt att göra förundersökning av tullbrottmål finns *i 3, 5 och 8 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 5 §, 12 § 2 mom. 3 punkten och 16 § 4 mom., sådana de lyder, 5 § delvis ändrad i lag 1159/2013, 12 § 2 mom. 3 punkten i lag 633/2015 och 16 § 4 mom. i lag 1159/2013, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	5 §
Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga	*Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga*
De grundläggande uppgifter om rättegången som avses i 4 § blir genast offentliga, om inte något annat följer av 2 mom.	De i 4 § avsedda grundläggande uppgifterna om en rättegång blir genast offentliga, om inte något annat följer av 2 mom.
I ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) eller enligt 5 kap. i polislagen (872/2011) *eller tullåtgärder enligt 20 f § i tullagen (1466/1994)* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information *eller åtgärder* inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden *eller åtgärder*, blir de grundläggande uppgifterna offentliga först när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden *eller åtgärder* senast ska underrättas om att sådana använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden *eller åtgärderna* senare därför att hans eller hennes identitet inte har varit känd, blir de grundläggande uppgifterna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får besluta att de grundläggande uppgifterna ska bli offentliga tidigare.	I ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. i polislagen (872/2011), *3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, blir de grundläggande uppgifterna offentliga först när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare därför att hans eller hennes identitet inte har varit känd, blir de grundläggande uppgifterna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får besluta att de grundläggande uppgifterna ska bli offentliga tidigare.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §	12 §
En parts rätt att ta del av en handling	*En parts rätt att ta del av en handling*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte	En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen *(623/2015)* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information *eller åtgärder* inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden *eller åtgärder*, eller	3) ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller *3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, eller
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
16 §	16 §
Offentligheten i tvångsmedelsärenden	*Offentligheten i tvångsmedelsärenden*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen eller enligt 5 kap. i polislagen eller *tullåtgärder enligt 20 f § i tullagen* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information *eller åtgärder* inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden *eller åtgärder*, handläggs och avgörandet avkunnas utan att allmänheten är närvarande. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir offentliga när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden för inhämtande av information *eller åtgärder* senast ska underrättas om att sådana använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden *eller åtgärder* senare när hans eller hennes identitet är utredd, blir rättegångshandlingarna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får av särskilda skäl besluta att en rättegångshandling ska bli offentlig tidigare.	Ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, *3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, handläggs och avgörandet avkunnas utan att allmänheten är närvarande. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir offentliga när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden för inhämtande av information senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare när hans eller hennes identitet är utredd, blir rättegångshandlingarna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får av särskilda skäl besluta att en rättegångshandling ska bli offentlig tidigare.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

11.

Lag

om ändring av 322 § i informationssamhällsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i informationssamhällsbalken (917/2014) 322 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
322 §	322 §
Vissa andra myndigheters rätt att få information	*Vissa andra myndigheters rätt att få information*
Bestämmelser om myndigheters rätt att få förmedlingsuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott finns i polislagen, *gränsbevakningslagen (578/2005)*, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), *tullagen (466/1994)* och tvångsmedelslagen.	Bestämmelser om myndigheters rätt att få förmedlingsuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott finns i polislagen, *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/)*, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), *lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015)* och tvångsmedelslagen.
Endast de myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter som ska lagras enligt 157 § kan få sådana uppgifter från de lagringsskyldiga företagen.	Endast de myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter som ska lagras enligt 157 § kan få sådana uppgifter från de lagringsskyldiga företagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 35 § i territorialövervakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i territorialövervakningslagen (755/2000) 35 § 2 mom., sådant det lyder i lag 589/2005, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
35 §	35 §
Undersökning av territorieförseelse och territoriekränkning	*Undersökning av territorieförseelse och territoriekränkning*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Förundersökningen av territorieförseelser och territoriekränkningar utförs av polisen eller av gränsbevakningsväsendet *så som bestäms i gränsbevakningslagen.*	Förundersökningen av territorieförseelser och territoriekränkningar utförs av polisen eller Gränsbevakningsväsendet. *Bestämmelser om förundersökning som utförs av Gränsbevakningsväsendet finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).*

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

13.

Lag

om ändring av 114 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) 114 § 1 mom. 2 punkten som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
114 §	114 §
Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter	*Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter*
Trots sekretessbestämmelserna får huvudstaben lämna ut information ur informationssystemet för militärrättsvården och säkerhetsdataregistret till följande myndigheter, om informationen behövs i följande uppgifter:	Trots sekretessbestämmelserna får huvudstaben lämna ut information ur informationssystemet för militärrättsvården och säkerhetsdataregistret till följande myndigheter, om informationen behövs i följande uppgifter:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) till gränsbevakningsväsendet för uppgifter enligt territorialövervakningslagen (755/2000) och för sådant förebyggande, avslöjande och utredning av samt överlämnande till åtalsprövning av brott *eller* för övervakning av personers in- och utresa och för utförande av den gränskontroll som ingår i detta, *vilka avses i gränsbevakningslagen (578/2005),*	2) till *G*ränsbevakningsväsendet för uppgifter enligt territorialövervakningslagen (755/2000) och för förebyggande, avslöjande och utredning av samt överlämnande till åtalsprövning av brott enligt *lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet* (/) *och* för övervakning av personers in- och utresa och för utförande av den gränskontroll som hör till övervakningen,
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .